

UNIVERSAL

LIBRARY

OU 200800

UNIVERSAL
LIBRARY

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ—೭೨

ವಿಕಟಕವಿ ವಿಜಯ

(ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಹಸನ)

ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್

ಶ್ರೀ ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರ
ಮುನ್ನುಡಿಯೊಡನೆ

ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಕಾವ್ಯಾಲಯ
ಮೈಸೂರು

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ-೧೯೪೯

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾದಿರಿಸಿದೆ

ಬೆಲೆ :

ಸಾದಾ ಪ್ರತಿ ರೂ. ೨-೮-೦]

[ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ ರೂ. ೩-೮-೦

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಕೂಡಲಿ ಚಿದಂಬರಂ

ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಮುದ್ರಣಕಾರರು

ಜಿ. ಎಚ್. ರಾಮರಾವ್, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.,

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯ ವೀಣೆ ಗಾಳಿಯಾಡುವ ಕಡೆ ಇರುವಾಗ, ಯಾರ ಬೆರಳೂ ಸೋಕದಿದ್ದರೂ ಅವರ ತಂತಿಯಿಂದ ನಾದ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಗಾಳಿ ಹೊಡೆದಾಗ ನಾದ ಕೊಡದಿರುವುದು ಆ ತಂತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರ ಮನಸ್ಸು ಅದರಂತೆ ವಾತಾವರಣ ಸಲ್ಲಾಪಿಯಾದದ್ದು. ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಕಾವೇರಿದಾಗ ಕೆರಳಿ ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ಕವಿ ಹೃದಯದ ಸ್ವಭಾವವೆಂದು ಕಾವ್ಯ ತತ್ತ್ವಜ್ಞರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಫರಿಸರ ಸಂವೇದನೆ, ಪ್ರತ್ಯುದ್ಭವನೆ-ಈ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ವರಗಳು. ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಗ್ರಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರು. ಲಲಿತ ಸುಕುಮಾರ ಭಾವಗಳನ್ನು ಮೃದುಮಧುರ ಪದಗಳಿಂದ ಘನಿತವಾಗಿಸುವುದು ಅವರ ಕೌಶಲ ವಿಶೇಷ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಈಚಿನ ರಾಜಕೀಯ ವಿಪ್ಲವದಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ ಭಾವನಾನುಭವಗಳು ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ್ದೂ, ಆ ಅಂತರಂಗ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಅವರು ವಾಚ್ಮಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತಾರಗೊಳಿಸಿ ಹೊರಟಿದ್ದೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಇವೆ.

ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೪೨ ರಿಂದ ೧೯೪೭ರ ವರೆಗಿನ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಕವಿ ಸಹಜವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದಾನೊಂದು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೆ ದೇಶ ಹಿತೈಷಿಯಾದ ರಾಜನು ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಜಾಪರಮಾಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನಡೆದ ಜನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಎಂಥ ದೃಕ್ಪದದಿಂದ ನೋಡಿದನು? ಆತನೆದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ನಾನಾ ಜನಪ್ರಮುಖರು ಎಂಥೆಂಥವರು? ಆತನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯ ನೀತಿ

ಯೆಂಥಾದ್ದು ? ಆ ರಾಜನ ಆಪ್ತಸಚಿವನಾಗಿದ್ದ ವಿಕಟಕವಿಯ ನ್ಯಾಯ ದೃಷ್ಟಿಯೆಂಥಾದ್ದು ?—ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ರವರು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿ ಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥಾ ಪ್ರಯತ್ನವು ರಸಿಕರಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ಜನಕವಾಗದೆ ಇರದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯೋಗರೂಪದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದರ ಬೆಲೆಗೆ ಕುಂದೇನೂ ಆಗಲಾರದು. ರಾಜಕೀಯ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ರಸಪಾಕವನ್ನಿಳಿಸುವ ಯೋಚನೆ ಸಾಹಸವೇ. ಆ ವಸ್ತು ಬಹುಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಮುಖರ ವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಜಾ ಸಂಕ್ಷೋಭೆಯ ರಾಜಕೀಯ— ಒಳಗಡೆಯಿಂದ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಿಗಂತೂ—ವೀರರಂಗವೆನಿಸುವುದ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀಭತ್ಸ ಭೂಮಿಯೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ೧೯೪೭ರ ದೃಶ್ಯದ ರಂಗುಗಳು ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಏನಾಗಿವೆ ? ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅದೃಷ್ಟ ಶಾಲಿಯಲ್ಲ. ನನ್ನಂಥವನ ಮಾತು ಕೃತಕಾರ್ಯರಾದವರಿಗೆ ಅಸಮರ್ಥ ಪ್ರಲಾಪವೆನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭಗ್ನಾಶ ರಾದವರು ಇಂದು ಬಹು ಮಂದಿಯಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥವರ ದೃಷ್ಟಿ ಅಪ್ರಕೃತ ವಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೊಳಪೆಂಥಾದ್ದೋ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಗೋಚರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆಂದು ಮೊಲೀಸಿನವರಿಂದ ಎಟು ತಿಂದವರೂ, ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದವರೂ, ಜುಲ್ಮಾನೆ ತೆತ್ತವರೂ, ಉಪವಾಸಮಾಡಿದವರೂ, ವಿದ್ಯೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡವರೂ, ಕಸಬು ಕೈಬಿಟ್ಟವರೂ—ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಮುದುಕರೂ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ನೆಮ್ಮದಿ ತೊರೆದವರೂ—ಈ ಹೊತ್ತು ಯಾವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ ? ಮಂತ್ರಿಪದವಿಗೆ ಬಂದ ವರು ಆ ಉಪಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ? ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಗುಡ್ಡದಮೇಲೆ ನಿಂತು ಊರ ಸಂತೆಯನ್ನು ನೋಡುವವರು. ಅವರ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಣ್ಣಗಳೂ ನಡಿಗೆಗಳೂ ಕೂಗುಗಳೂ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತವೆ. ಸಂತೆಯೊಳಗೆ ಸುತ್ತಾಡು ವವರಿಗೆ ಆಗುವ ಮೈಯೊತ್ತುಗಳೂ ಮೈಲಿಗೆಗಳೂ ಅವರನ್ನು ಸೋಕ

ಲಾರವು. ಅವರು ಜನನಾಯಕರಿಂದ ಹಾಡಿಸುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ (ಪುಟ.೫೭). ಮೇರುಪರ್ವತದಂಥ ತತ್ತ್ವಗಳು, ಸಮುದ್ರದಂಥ ಆಶಯಗಳು, ಚಿನ್ನರನ್ನಗಳ ಕನಸುಗಳು. ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕವಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನೇನೂ ಬೇಕೆನಿಸದು. ಆದರೆ ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿಯ ಕವಿಮನಸ್ಸುತೆ ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣಗಳಷ್ಟು ರದು. ಆ ದಿವ್ಯಕ್ಷಣಗಳು ಹಾರಿಹೋದಮೇಲೆ ವಾಚಕನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಿ—“ಎಲ್ಲಿ ಆ ಮೇರು?” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ದಿನದಿನದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ತಳಹದಿಯಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸ್ವರ್ಗದ ಗತಿ ಅಷ್ಟೇ! ರಾಜಕೀಯ ಒರಟು ವ್ಯಾಪಾರ; ಕಾವ್ಯ ನವುರು ಸಂಸ್ಕಾರ. ರಾಜಕೀಯ ನಾಯ ಬಾಲ; ಕಾವ್ಯ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲು.

ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯದ ಕಥೆ ಎರಡು ಪ್ರಕರಣಗಳುಳ್ಳದ್ದು. ಒಂದು ವಿದೇಶೀಯರನ್ನೋಡಿಸುವ ಸಂರಂಭದ್ದು; ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವದೇಶೀಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವಾಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಕ್ಷಣೆಯದು. ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಮರಣೆ, ನ್ಯಾಯೋತ್ಸಾಹ, ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣೆ—ಇಂಥ ಧೀರಲಕ್ಷಣಗಳು ನೈಜವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಆ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಆಸ್ಪದ ದೊರೆತೀತೆ? ಒಳ್ಳೆಯ ಬತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆದು ಕೆಟ್ಟ ಕೂಳನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು ದೇಶದ ಪಾಡಾಗಬೇಕೆ?

ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ವಕ್ರಿತವಾಗಿ ಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಪೀಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಕವಿ ನಾಲಬಾರು ಕಡೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಶೆ ಔದಾರ್ಯಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟ, ಸರಳತೆ ಕುಟಲತೆಗಳ ಚಲ್ಲಾಟದರ್ಪದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಳ ಪರದಾಟ—ಇವು ರಾಜಕೀಯದ ವೇಧಕ ದೃಶ್ಯಗಳು. ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ರೂಪುಗೆಡಿಸಿದ ಕಾರ್ಕೋಟಕನು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲವತರಿಸಿ ಅಮಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೋ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ—ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ.

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಾಗೆ ಜುಗುಪ್ಸೆಯಾದಾಗ “ವಿಕಟಕವಿ ವಿಜಯ” ವನ್ನೋದಿದರೆ—“ಎಂಥ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಹಾರಲೆಗಿಂದವರು ಎಂಥ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದ್ದಾರೆ” ಎಂಬುದು ವಿಶದವಾಗಿ ತೋರೀತು; ಹಾಗೆಯೇ ಅದರ

ಚಿಂತನಾವಸರದಲ್ಲಿ “ಜನದ ಮೂಲ ಸಂಕಲ್ಪವಂತೂ ಒಳ್ಳೆಯದು ಅವರ ಉತ್ಸಾಹ ಪೌರುಷಗಳಂತೂ ಆಶಾಕಾರಕವಾದುವು ! ಆ ಜನ ಶಕ್ತಿ ದೊಡ್ಡದು !” ಎಂಬಷ್ಟು ಮಿತಸಮಾಧಾನವಾದರೂ ತಲೆದೋರಬಹುದು.

ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಮುಖರು ಸಾಹಿತ್ಯವಿಶ್ವಾಸಿಗಳೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಒದಗಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡಿ ಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಗಾಗ ಮುಖನೋಡಿಕೊಂಡಾರೆಂದೂ ಅದರಿಂದ ನಮಗೆಲ್ಲ ಉಪಕಾರವಾದೀತೆಂದೂ ನಂಬಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೃಷ್ಯ ಪುಷ್ಪನಾದ ಭೋಗಪುರುಷನಿಗೆ ವೈದ್ಯಪಥ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂಥಾದ್ದೋ ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾನಾಯಕರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಆದರ ಅಂಥಾದ್ದು. ಅಧಿಕಾರ ಪದವಿಯ ದಾರಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಿರಲಾಗಿ, “ವಿಕಟಕವಿ ವಿಜಯ”ವನ್ನೋದಿ ಪ್ರತಿಫಲ ಕೊಡುವವರು ಬಹುಶಃ ನನ್ನಂತೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಾವ ಸಂಪತ್ತೂ ಇಲ್ಲದವರೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಅವರು ನಿರಾಶರಾಗಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಭರವಸೆ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.

ಕೃತಜ್ಞತೆ

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಈ ಪ್ರಹಸನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಉಪಕಾರಮಾಡಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೆ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೊಟ್ಟ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಹಿಸಿ ಇದನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎಚ್. ರಾಮರಾಯರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕ

ಶ್ರೀ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರಿಗೆ
ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರ,

ಈ ನಾಟಕದ ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕವನ್ನು ೧೯೪೨ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನೀನು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. “ಉರಿಯ ನಡುವೆ ಹೊಕ್ಕವರು ಸುಖಿಗಳು, ಹತ್ತಿರವಿರುವವರನ್ನು ಕಿಡಿಗಳು ಸೀಯುತ್ತವೆ” ಎಂಬ ಸುಭಾಷಿತದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಆಗ ನನಗಾಯಿತು. ನಿನಗೆ ನಾನು ಮರುಗಲಿಲ್ಲ; ನನಗೆ ನಾನು ಮರುಗಿಕೊಂಡೆ. ಉದಾರಹೃದಯರಿಗೂ, ಧೀರರಿಗೂ, ಹುರುಪುಳ್ಳವರಿಗೂ ನೀನು ಹಿಡಿದ ಮಾರ್ಗ ಸಹಜ. ಹೊರಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಟ್ಟು ರೂಕ್ಷವಾಗಿರುವಾಗ, ಯಾತನೆಯಿಂದ ವಿಷಮವಾಗಿ ಅಂತಃಪ್ರಕೃತಿ ಅಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿರುವಾಗ ಬದುಕು ಭಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಂತೆ ಸೆರೆಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಆ ಭೂತವನ್ನೆದುರಿಸುವುದು ಒಂದು ದಾರಿ; ಇಲ್ಲ ತಕ್ಕ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಅದರ ಭಯವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ದಾರಿ. ಅವರವರ ಎದೆಯ ಬಲವಿದ್ದಂತೆ ಅವರವರು ಇವೆರಡು ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬದುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ನನ್ನ ಜೀವ ಈ ನಾಟಕದ ಕೃತಕಾವರಣದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷೆಗೊಂಡು ಅಂದಿನ ಇತಿಹಾಸದೊಳಹೊಕ್ಕು ಬಾಳಿತು. ಬಾಹ್ಯಪ್ರಕೃತಿಯ ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯವನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಒಳಗಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಈ ನಾಟಕದ ದೊರೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಆತ್ಮತನ್ನ ಕ್ರಂದನವನ್ನು ಹತ್ತೊಂಟಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಹೊರಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ದಾರ್ಢ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವಿಕಟಕವಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಧೈಯದ ಉದ್ದೀಪ್ತಿಗಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯಂತಹ ಜನನಾಯಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ಈ ಕೃತಕ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತಂದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಧೈಯದ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಈ ದೊರೆ ಮತ್ತು ಈ ವಿಕಟಕವಿಯ ನಡುವೆ, ಕಲಾಸ್ಪಷ್ಟದ ಮೆರುಗನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾರಂಭದ ವಿಪ್ಲವ ಒಂದು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತೆರೆಯಿಟ್ಟಿತು ಎಂಬ ಇತಿಹಾಸ ಈ

ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಗಿದೆ. ಇದು ಆ ದಿನಗಳ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೂ ಅಲ್ಲ (ನಾನು ಕನ್ನಡಿಯಂಥ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುವೇ?) ಬರಿಯ ಬಯಲು ಕನಸೂ ಅಲ್ಲ (ಎಚ್ಚಿತ್ತರೆ ಮರೆತುಹೋಗುವಷ್ಟು ಸಂವೇದನಾರಾಹಿತ್ಯವಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ?). ಬಾಹ್ಯಾಂತರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಗೆ ಆದಷ್ಟು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಜೀವಕಾಮಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಈ ಕೃತಿ ಮೂಡಿದೆ. ಆಗ ಈ ಕವಿಕರ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಭವದಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿತು. ಈ ತಾರಕಾಂತರವನ್ನು ನೆನೆದು ನಿನಗಿದನ್ನು ಮುಡಪಿಡಬಂದಿದೇನೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹು ಪ್ರಿಯವಾದ ಭಾಗ ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ, ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಬರೆದ ಮೊದಲನೆಯ ವಿನ್ಯಾಸಾಂಕ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಮುಗಿವಿಲ್ಲ. ಹಿಡಿದೆನೆಂದಿರುವಾಗಲೇ ಜೀವನ ನಮ್ಮ ಹಿಡಿತದಿಂದ ನುಣುಚಿಕೊಂಡು ಜಾರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನ ಬಿಂದುಗಳಂತೆ, ಈ ಜೀವ ಪ್ರವಾಹದ ಮೇಲೆ ಆಗಾಗ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಬಿದ್ದು ಅನಂತವಾದುದನ್ನು ಸಾಂತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಅಸಂಪೂರ್ಣವಾದುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವೆಂಬ ಭ್ರಮೆಗೆ ಸಿಲುಕಿಸುತ್ತಾ, ಹಾರಾಡಿ ತಾರಾಡುವುದು ಕಲೆಗೆ ಬಂದ ಕರ್ಮ. ಈ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಈ ನಾಟಕ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದೆ. ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದರು; ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ದೇಶ ಸೊರಗಿತು. ಡಿಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ವರಾಜ್ಯಬಂದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಿರುಗಿ ನೀನು ಈ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಾಗಾದೆ. ಆದರೆ ಆ ಕತೆ ಈ ನಾಟಕದ ವಸ್ತುವಲ್ಲ. ಇದರ ಇತಿಹಾಸ ೧೯೪೭ನೇ ಆಗಸ್ಟ್ ಹದಿನೈದಕ್ಕೇ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಈ ದೊರೆ ಮತ್ತು ಈ ವಿಕಟಕವಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ತರುಣದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಈ ನಾಡಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕೃತಿ ಅಂಥದು.

ಆಗಿನ ಕನಸೇನು ? ಈಗಿನ ನನಸೇನು ? ಇವುಗಳ ಅಂತರವನ್ನು ಅಳೆಯುತ್ತಾ ನಾವು ಕೊರಗುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಬದುಕು

ಹಸನಾಗಲೆಂದು ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿದೆವು. ಸ್ವರಾಜ್ಯಬಂದರೂ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಧೈಯಗಳ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ದೈವದ ವಿಕಟಹಾಸವಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ರಿತೇ ಗೀತೆಯು 'ಕರ್ಮ ನಮ್ಮದು, ಫಲ ದೈವೇಚ್ಛೆಗೆ ಸೇರಿದುದು' ಎಂದಿತೇನೋ. ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಕರ್ಮವಿರತಿಯನ್ನು ನಾಡು ಬಯಸಿದರೆ, ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಿಯ ಕಣಸು ನಮಗೆ ಕೈಗೂಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಇದ್ದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿರಿಯ ಹಂಚಿಕೆ, ಈ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಈರ್ಷ್ಯೆ. ಹೀಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಚಕ್ರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಅನೇಕರಿಗೆ ತೋರಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ತೊಲಗಿದರು, ಅವರ ನಾತ ಇನ್ನೂ ತೊಲಗಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮತ್ತೊಂದು ತರದ ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕಾಯಬೇಕು. ಪರರ ಆಳಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಂತೆ ಆಗುವಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿ ಇನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಪಳಗಿಸಬಲ್ಲ ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನಾವು ಪಡೆದ ಹೊರತು ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಿದ್ಧಿ ನಮಗೆ ದೊರೆಯದು. ಇದರ ಸಾಧನೆಗೆ ನಮಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ತರದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಬೇಕು, ಧೈಯ ಬೇಕು, ಶ್ರಮ ಬೇಕು. ಪ್ರಸೂತಿ ಸೂತಕದ ದಿನಗಳು ಶುಭದಿನಗಳಾದರೂ ಉತ್ಸವದ ದಿನಗಳಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಬಾಲ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ನವ ಜನ್ಮದ ಆಶೌಚ ಮುಗಿದು ಅದು ಶುಚಿಯಾಗಲು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಬೇಡವೆ? ನಮ್ಮ ದೇಶವಾತ್ಸಲ್ಯವೇ ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ಅಸಂತುಷ್ಟಿಗೂ ಕಾರಣವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ನಾಡಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ, ಅನೌದಾರ್ಯ, ಅಸೌದಾರ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ದುರ್ಗುಣಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ತೋರಿದರೆ ಸುಜನರು ಪರಿತಪಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಸ್ವಜನವೆಂಬ ಪರಿಗಣನೆಯಿಂದಲ್ಲವೆ ಈ ದುಃಖ? ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದುರ್ಗುಣಗಳು ಕಾಣಬಂದರೆ ಅವು ನಮಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನೇ ತಂದಾವು. ಅಸಮೃದ್ಧಿಯೇ ಈ ದುರ್ಗುಣಗಳ ಮೂಲ. ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬಾಸೆ? ಎಂಥ ಆಳಿಕೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಲ್ಲರ ಬಡತನವನ್ನೂ ಪೂರೆ ಲಾರದು. ಬಡತನ ಪೌರುಷದ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ,

ಅಳಿಕೆ ಅತ್ಮಗೌರವದ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅರಾಜಕತೆ ಇವೇ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಗುರಿ. ಸಾಂಘಿಕವಾದ ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ, ಪರಸ್ಪರ ರಕ್ಷಕವೂ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠವೂ ಆದ ಸ್ವಕರ್ಮರತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅರಾಜಕತೆಯ ಸಿದ್ಧಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ದೇಶದ ವರ್ಣನೆ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನನ್ನೇ ಕುರಿತು ಅವನ ಪೌರಾಣಿಕನು ಹೇಳಿದ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿದೆ :
 “ ನ ತತ್ರ ರಾಜಾ, ರಾಜೇಂದ್ರ, ನ ದಂಡೋ ನ ಚ ದಂಡಿನಃ |
 ಸ್ವಧರ್ಮೇಣೈವ ಧರ್ಮಜ್ಞಾಸ್ತೇ ರಕ್ಷಂತಿ ಪರಸ್ಪರಂ || ” ಇದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಹಿಂಸೆಯ ತುಟ್ಟತುದಿಯ ಕನಸು. ನಮ್ಮ ನಾಡು ಅಂಥ ಜನಪದವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಈ ಸ್ವರಾಜ್ಯಸಾಧನೆ ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆ. ಈಗ ನಮಗೆ ಸಂದಿರುವ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ವರವಾದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವರವೇ? ನಮ್ಮ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾವು ಇಂಥ ಶುಭವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆಂದು ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಎಣಿಸಿದ್ದೇವೆ? ಭಾರತೀಯರಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕವರಾರು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಬಂಧುಗಳು? ಭಾರತವಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕಾವ ದೇಶನಿಲೆ?

“ ರುಷಾಸಿರಸ್ತೋಪ ಶಿಶುಃ ಸ್ತನಂಧಯೋಃ

ನ ಜಾತು ಮಾತುಶ್ಚರಣೌ ಜಿಹಾಸತಿ. ”

ನಮ್ಮ ಜನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಅನನ್ಯ ಶರಣತೆ ತೋರಿತಲ್ಲವೇ? ತನ್ನ ವಿಷಮ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುನಿದಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ದೇಶಬಂಧುಗಳಂತೆ ನೀನೂ ಆಕೆಯ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಅಲ್ಲೇ ತೊಡರಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿ ನಮ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಡಿನೊಲುಮೆ ಈ ನಾಡಿನವರೊಲುಮೆ ಇದು ನಿನ್ನ ತಾರಕಶಕ್ತಿ. ನಿನ್ನ ಸಹಜಾದಾರ್ಯದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ, ಕಲೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ನೋಟದ ಹೊಳಹಿನಲ್ಲಿ, ಈ ಪ್ರೇಮದ ಸಲೆಯಿದೆ, ತೇಜವಿದೆ. ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹವೇ ಈ ಏಕಾನುರಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಢಮೂಲವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ನೀನು ನನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಈ ಬದುಕು ಇಷ್ಟು ಹಸನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಸರಸವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯ ಕಲೆಯ ಬೆಲೆ ಏನೇ ಇರಲಿ, ನೇಹಿಗ,

ಸಸಿಯವಿರೆ ಸೊಗವಾಗೆ, ದೂರವಿರೆ ನೆನೆದೊಡನೆ ನನಸು ರುಚಿಯಾಗೆ

ದೇವರೆನ್ನಿ ಕಿತ್ತ ನಲ್ಮೆ ಬಳುವಳಿಯಂತೆ ನನ್ನ ಕೆಳೆಯಾಗೆ

ಈ ಕೆಳೆಯ ಕೇಂದ್ರದೊಳು ತಾಯ್ನುಡಿಯ ತಾಯ್ನುಡಿನೊಲುಮೆ ಹೊಗರಡಲು

ಈ ದಿವ್ಯಭಾವಗಳನರ್ಚಿಸುವ ನಲವನೆಗೆ ನೀನು ಕೊಳಲು.

ನರಸಿಂಹ

ಸ್ಥಾನಗಳು

ವಿನ್ಯಾಸಾಂಕ } ಉದ್ಯಾನವನ
ಉಪನ್ಯಾಸಾಂಕ } ಅರಮನೆ

ಸಂನ್ಯಾಸಾಂಕ—ರೆಸಿಡೆಂಟಿನ ಮಂದಿರ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿ.

ಪಾತ್ರಗಳು

ದೊರೆ

ಪ್ರಧಾನ (ಕೊನೆಯ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ಈತನೇ ಅಪ್ಪ ಸಚಿವ)

ಅಮಾತ್ಯರು, ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ವಿಕಟಕವಿ

ಜನನಾಯಕ

ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕ (ರಾಜಾಖಾನ್)

ಮುಸ್ಲಿಂ ಹಿರಿಯ (ತಾಜಾಖಾನ್)

ಮುಸ್ಲಿಂ ಉಪನಾಯಕ (ರಹಿಮಾಖಾನ್)

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಅತನ ಪ್ರೆವೇಂಟ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಕವಿ, ಗಮಕಿ, ವಾದಿ, ವಾಗ್ವಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕರು, ಮುಸ್ಲಿಂ ಯುವಕರು, ದಳಪತಿ, ಐ. ಜಿ. ಪಿ., ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ, ರಾಜ್ಯನೀತಿವಿಶಾರದ, ದರ್ಬಾರ್ ಭಕ್ತಿ, ಎ.ಡಿ.ಪಿ., ಬಾಗಿಲಾಳು, ಮಾದಯ್ಯ, ಪಂಡಿತ, ಯುವಕ ಬಂಧು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್, ಸೂತ್ರಧಾರ, ನಟ, ದಳದ ನಾಯಕ, ದಳದವರು, ಪೊಲೀಸಿನವರು.

ವಿಕಟಕವಿ ವಿಜಯ

ನಾಂದಿ

ಬಗೆಬಗೆ ರಸಭೂಮಿಕೆಯಿಂ

ಬಗೆಗೊಂಡಾನಂದಮೊಂದ ಮೂರ್ತಿಪ ಬಗೆಮೊಳ

ಜಗದಿರವಳವಂ ಸತತಂ

ಬಗೆವಾ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನಕ್ಕೆ ತುಷ್ಕಂ ಕೃತಿಯಿಂ ||

ವಿನ್ಯಾಸಾಂಕ

೧೯೪೨

ಸೂತ್ರಧಾರ

(ಸಭೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ-ಕಾತರಗೊಂಡು)

ಸಂಜೆ ಇದೊ ರಂಜಿಸಿದೆ

ಸಭೆಯೊ ನನ್ನಂಜಿಸಿದೆ

ಮನವ ರಂಜಿಸು ಎನ್ನುವಾಣತಿಯನಿತ್ತು

(ನೇಪಥ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)

ಓ ಪ್ರಿಯೇ ಬಾರಿತ್ತು

ಸಿಂಗರವ ಮುಗಿಸುತ್ತ

ತಿಲಕ ತಿದ್ದಿದೆ ಸಮಯವಿಲ್ಲ ಈ ಹೊತ್ತು

ನಟ

(ತಿದ್ದಿದ ತಿಲಕವನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆದರುತ್ತಾ ರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾಳೆ.)

ಸರಿಯಾಯ್ತುಗೋ, ಇದುವೆ ಸರಿ

ನಾನೆ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನುರಿ.

ಸೂತ್ರಧಾರ

ಓ ಸಹಚರಿ,

ಇತ್ತ ದರಿ ಅತ್ತ ಹುಲಿ,

ಕಾಳಿಯಂತೆ ನೀ ಕನಲಿ
 ಇಂತೈತರಲೇ ಗೈಯಲಿ.
 ಈ ಸಭೆಗೇನೆನಲಿ.

ನಟ

(ಸಭೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾ)

ಓವೋವೋ ಸೈ ದಿಗಿಲು,
 ನನ್ನ ವಸರಕೆದೆ ಮಿಗಿಲು.

ಗಾಳಿ ಕಲಕುವ ತುಂಬುದಾವರೆಯ ಕೆರೆಯಂತೆ
 ಬಿಡುವಿಲ್ಲದುದಲಿದಾಡಿ ತಲೆಯನೊಲಿದು,
 ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಚಿತ್ತದೊಳು ರಂಗದೆಡೆ ಕಣ್ಣೊಡೆ,
 ನಟರೆದೆಗೆ ದಿಗಿಲಾಸೆ ಮಂದಿಯಿಹುದು.

ಸೂತ್ರಧಾರ

ಚೆಲುವೆ ನೀ, ಕೊರಲು ಸವಿ, ಮಾತು ಮಕರಂದದೊಲು
 ಮಧುರವಾಗಿದೆ, ಸಭೆಯೊ ಮೌನದಿಂದ
 ನಿನ್ನನೇ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಕೌತುಕದಿ ಕುಳಿತಿಯುದು;
 ಇವರ ಮನವೊಲಿಸು ನೀ ಗಾನದಿಂದ.

ನಟ

ಸೈ ಪ್ರಿಯಾ ಚದುರ ನೀ, ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಬೆಲೆ ಬಲ್ಲೆ.
 ಆದೊಡೆನಿವುದು ಹಾಡೆ ಸಮಯವಲ್ಲ-
 ಆಟಕ್ಕೆ ಇದೆ ವೇಳೆ, ಅಶುಭವನೆ ಹಾರೈಸಿ
 ಅವೇಗಗೊಂಡಿರಲು ನಾಡು, ನಲ್ಲ ?

ಸೂತ್ರಧಾರ

ಎಲ್ಲ ಅನುಭಾವಕ್ಕೂ ರಾಗವೊಂದುಂಟೈಸೆ
 ಎಲ್ಲ ರಾಗಕ್ಕೂ ಒಂದು ದೈವವುಂಟು ;
 ಜನಮನವನಿಂದಲೆವ ಉದ್ದೇಗವಧಿದೈವ
 ಒಂದುಂಟು, ಅದು ಮೂಡೆ ಗೀತವುಂಟು.

ಸಮಯಜ್ಞ ನೀನು ಸಖಿ ಚದುರೆ ನೀನು
ಕಲೆಯ ನೆಲೆ ಬಲ್ಲವಳಿಗೇನೊರೆವೆ ನಾನು !

ನಟ

(ಹುಸಿನಕ್ಕು, ಅಶೋಚನೆಯನ್ನಭಿನಯಿಸಿ)

ನಲ್ಲ, ಮನಕಾಯ್ತು ಹಾಡೊಂದು ಕಾಳಿಯನು ಕುರಿತು
ಅದನೆ ಹಾಡುವೆನೊಂದು ಕಲೆಯ ಹವಣನರಿತು.

(ಅಭಿನಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾಡುವಳು.)

ಪಾಠ - ಕಲ್ಯಾಣ

ವೈದೋರು ತಾಯೆ

ರುದ್ರಜಾಯೆ, ಓ ಮನಾಯೆ ||

ಶಿವನ ಹಣೆಗಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತೆನುಪೊಲು

ಪಡುವ ದೆಸೆಯೊಳಗೆ ಸೂರ್ಯನುರಿಯಲು

ಮೇಲೆ ಮುಗಿಲು ಅವೇರಗೊಂಡ ತೆರ

ಬಣ್ಣವೇರುವೀ ಬೈಗಿನ ಸಮಯದಿ

ಎಲ್ಲ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿಬರೆ

ಹರಣಗೊಂಡಂತೆ ತರುಗಳಾರುತಿರೆ

ಹಾಡು ಲಾವಣಿಯ ದನಿಗೆ ಕಾವೇರಿ

ಜಯಜಯೆಂದು ಈ ಜನತೆ ನೊರೆಯುತಿರೆ

ನಾಡಿನೆದೆಯುರಿಯೆ ವೈಯ ಕೊಂಡಿತೋ

ಸಾವಿನಂಜಿಕೆಯ ಭೂರಿಯುಂಡಿತೋ

ಬಾಳ ಜೊಳ್ಳುರಿದು ಜ್ವಾಲೆ ಹೊಮ್ಮಿತೋ

ಜ್ಯೋತಿಯಾವುದೆನೆ ಸೋಜಿಗದಿಂದಲಿ

ಹವಿಯನುಂಡು ಹೋವನಾಗ್ನಿ ಕಾಂತಿಯಿಂ

ಒಡೆಯ ಬಯಸುತಿಹ ಶುಭವ ತೋರುವೊಲು

ನಾಡು ಬೇಳುವೀ ನಮ್ಮ ಬಾಳುವೆಯ

ಕೊಂಡು ಕಳೆಗೊಂಡು ಶುಭವನೆ ತೋರುತ

ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಓ ಸರ್ವಭಯಂಕರೆ
 ಸರ್ವಭದ್ರೆ ಓ ಸರ್ವಶುಭಾಕರೆ
 ಕಾಳಿ ಬಾರವ್ವ ದೃಪ್ತರ ಹೃದಯಕೆ
 ದುರ್ಮದಾಹಿ ವಿಷ ಕಾರಲು ಕುಣಿಯುತ

ತೆರೆಯಲ್ಲಿ

[ಲೇಸ ನುಡಿದೆ, ಸಖಿ, ಲೇಸನೆ ನುಡಿದೆ-
 ಕಾಳಿ ಬಾರವ್ವ ದೃಪ್ತರ ಹೃದಯಕೆ
 ದುರ್ಮದಾಹಿ ವಿಷ ಕಾರಲು ಕುಣಿಯುತ]

ಸೂತ್ರಧಾರ

ಸೋಗಸು, ಸಖಿ, ಸೋಗಸಾಯ್ತು,
 ರಂಗಮಂಗಳವಾಯ್ತು.
 ನನಸೆ ಕನಸಾಯ್ತು.

ಜಗದ ರಂಗದ ಬಿಂಬವೀ ರಂಗದೊಳಗಾಯ್ತು.
 ನಡೆ, ಕೆಳದಿ, ಆಟ ವೋದಲಾಯ್ತು.

(ಸೂತ್ರಧಾರ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ನಟ ಸಭೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ
 ಕೊಂಕಿನ ನಗೆ ನಕ್ಕು ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ.)

ದೃಶ್ಯ ೧.

ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

(ಬಾವುಟ ಹಿಡಿದು ಗುಂಪೊಂದು ಬರುತ್ತದೆ. ಗುಂಪಿನ ನಾಯಕನು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಿಕ್ಕವರು ಸಮುದಿದ್ವಂತ ವನಿಗೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ಕಾಳೆ ಬಾರವ್ವ ದೃಷ್ಟರ ಹೃದಯಕೆ
ಮರ್ಮದಾಹಿ ವಿಷ ಕಾರಲು ಕುಣಿಯುತ್ತ—

ಸರ್ವಶಕ್ತೆ ಓ ಸರ್ವಭಯಂಕರೆ
ಸರ್ವಭದ್ರೆ ಓ ಸರ್ವಶುಭಾಕರೆ
ನಾಡು ಬೇಳುವೀ ನಮ್ಮ ಬಾಳುವೆಯ
ಹವಿಯ ಕೊಂಡು ಕಳೆಗೊಂಡು ಹರಸುತ್ತ—

(ಹಾಡುತ್ತಾ, ಬಾವುಟ ಹಿಡಿದು ಧಿಞ್ಞೆಯೇರಿ ನಿಂತು ಜನನಾಯಕನೆರಿದವರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಜನನಾಯಕ

ಬಂಧುಗಳೇ ಲಾಲಿಸಿರಿ.
ಮನದಿ ಮಾತನೂರಿಸಿರಿ.
ಜಯವೆಂಬೆವು ಸೋತ ಜನ
ಆದ ಬಯಸಿದೆ ಇಂದು ಮನ.
ಜಯಜಯ ಎಂದೊಡೆ ಗೆಲವು
ಜಯ ಎಂದೊಡನೇ ನಲವು.
ಎಂತಿದ ಪಡೆಯುವ ರೀತಿ ?
ಅಳಿಯಲು ಮನದೊಳು ಭೀತಿ—
ಭೀತಿಯಿಲ್ಲದಿಹುದೆ ಜಯ
ಅಂಜುವುದೇ ಸೋಲ್ ನಿಶ್ಚಯ.
ಇದನರಿಯುತ್ತ ಬಂಧುಗಳೇ
ಜಯವೆನ್ನಿರಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ.

ಎಲ್ಲರೂ

ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ
ಜಯ ಜಯ ನಮ್ಮೊಡೆಯರಿಗೆ.

ಜನನಾಯಕ

ತೋಳಗುಂಟು ಹಸಿವ ಮಿತಿ
ಕುರುಬನಾಸಗುಂಟೆ ಮಿತಿ ?
ತೋಳಗಂಜಿ ಕುರುಬನಿಗೆ
ಶರಣೆನ್ನವ ಬಡಕುರಿಗೆ
ಹದುಳವೆ ಹೇಳಿರಿ ಜನರೇ
ಇಂತೆಯೆ ನಮ್ಮಿರವರರೇ.
ಹೆರರ ನಂಬಿ ಬದುಕುವರೇ ?
ಇದನರಿಯುತ ಬಂಧುಗಳೇ
ಬಯಕೆಗೊಳ್ಳಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ.

ಎಲ್ಲರೂ

ನಮಗಿಹುದೊಂದೇ ಸುಂತ್ರ—
ನಾಯಕರೇ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ.

ಜನನಾಯಕ

ಕಟ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಲುನೆಗೆ
ಹರಿವ ಹೊನಲು ಹೊಳೆಯಹುದೇ ?
ಹೆರರಿಚ್ಚಿಗೆ ನಡೆವ ಬಾಳು
ಲೋಕದೊಳಗೆ ಬೆಲೆಯಹುದೇ ?
ತನ್ನ ಹಾದಿ ತಾ ನಡೆದೇ
ಪುಣ್ಯಳಿಸುವಂತೆ ಹೊಳೆ,
ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗೆ ತಾ ನಡೆದೇ
ಜನದ ಬಾಳ್ವೆಗಹುದು ಬೆಲೆ—
ಇದನರಿಯುತ ಬಂಧುಗಳೇ
ಬಯಕೆಗೊಳ್ಳಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ.

ಹಾಯ್ ಹಾಯ್,
 ಹೆರರಾಳುವ ಜಡರಾವು
 ನಮ್ಮೆಲ್ಲಂಗಕು ನೋವು
 ನಮ್ಮ ದೇಹಕೊಗ್ಗದಿಹ
 ಅನ್ನವೆ ವಿಷವಪ್ಪದಹ
 ನಮ್ಮನಾಡಿಗೊಗ್ಗದಿಹ
 ಜನವೇ ಹಗೆಯಪ್ಪದಹ!
 ಈ ಸೇರುವೆಯೊಳೆ ತಪ್ಪು
 ಬೇರೆಯಾಗೆ ಅದೆ ಒಪ್ಪು.
 ಇದನರಿಯುತ ಬಂಧುಗಳೇ
 ಬಯಕೆಗೊಳ್ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ.
 ಬಿಡಿರೆಲ್ಲಾ ಚಕಲಗಳ
 ಮುಂದೊದಗಲು ನಮಗೆ ಬಲ.
 ಜಡಕುಸನಾಸನೆ ಮದ್ದು
 ಸಲ್ಲದು ನಾಲಗೆ ಮುದ್ದು---
 ಅದರಿಂ ಬಿಡಿ ಬಯಕೆಗಳ
 ಅದ ಸಲ್ಲಿಸ ಹರಕೆಗಳ
 ಸಿಲ್ಲಿಸೆಲ್ಲ ಪ್ರೋಪಣೆಯ
 ಹುಸಿಯಾಸೆಯ ತೋಪಣೆಯ
 ತುಸ ಒಣಗಲಿ ಈ ದೇಹ
 ಹೊಮ್ಮಲಿ ಅತ್ತದ ದಾಹ.
 ಈ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಏನವೃತ?
 ಬಿಡುಗಡೆ ಬೇರಿಲ್ಲಿ ನುತ
 ಮಹಾತ್ಮರ ಆಣತಿಯ
 ಬಗೆದು ಬಯಸಿ ಬಿಡುಗಡೆಯ.
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆ ನಮ್ಮ ಛಲ
 ಈ ದೃಢವೆಂದಿಗು ಅಚಲ

ಇಂದೇ ಒದಗಲಿ ಮರಣ
ಇದಕೇ ಮಿಸಲು ಹರಣ
ಮಹಾಕಾಳಿ ನಮಗೆ ಬಲ
ಜಯವೆನ್ನಿ ರಿ ನೂರುಸಲ.

(“ ನಾಡಿನೆವೆಯುರಿಯೆ ” ಎಂಪು ಹಾಡುತ್ತಾ ಗುಂಪು ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಷನರ ವೇಷದಲ್ಲಿರುವ ಕವಿ ಮತ್ತು ವಿಕಟಕವಿ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ತೆರೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ.)

ವಿಕಟಕವಿ

ಎದೆ ಝಲ್ಲೆಂದಿತು ಗುಂಪನು ನೋಡಿ
ಕಾಳಿ ಬಂದಳೋ ಎನೆ ಮೈಗೂಡಿ.

ಕವಿ

ಪತಂಗ ದೀಪಕೆ ಧಾಸಿಸುವಂತೆ
ಒಡೆಯರ ಕೋಪಕೆ ಈ ಜನಸಂತೆ
ಬೇಳುವೆಯಾಗಲು ಹುರಿಗೊಂಡಿಹುದೋ
ಈ ಆತ್ಮಾಹುತಿಯಿಂದೇನಹುದೋ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಆ ಗುಂಪೊಡೆಯನ ಮಾತನಾಳಿಸಲು
ಮೊದಲಾಯ್ತೆನ್ನೆ ದೇವೇಗದಿ ಚಲಿಸಲು.

ಕವಿ

ಮಾತು ಹೊಸದಲ್ಲ—ಇಂಥದ ನಾನು
ನನ್ನೇಕಾಂತದಿ ನೂರ ಬಲ್ಲಿನು.

ವಿಕಟಕವಿ

ದಿಟ್ಟ, ಹೂಹಗುರದ ಮಾತಿನ ಜಾಣ
ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೇಕಾಂತವೆ ತಾಣ.
ಇವನದೊ ಬಯಲಿನ ತಮಟೆಯ ಸದ್ದು
ಮೊದ್ಬಜನದ ಕಿವುಡೆದಿಗಿದೆ ಮದ್ದು.

ಕವಿ

ಸೈ ಕೋಡಂಗಿ—ನೀನೊರೆದುದು ಸೈ
ಮೊದ್ಲು ಜನಕೆ ಬರಿಸದ್ದೇ ಸೈ ಸೈ
ಮಾತನಾಲಿಸಿತು ಜನ ಎನ್ನುವೆಯಾ
ಅಲಿಸಿಯೂ ಅರಿಯಿತು ಎನ್ನುವೆಯಾ ?
ಮಂದಿಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಈ ಕೂಟ
ಹಲವು ತೆರದ ಜನ ನೆರೆಯುವ ನೋಟ
ಜನನಾಯಕರೆಂಬರ ಕೂಗಾಟ
ಮತ್ತೀ ಪೋಲೀಸರ ಕಾಟ
ಈ ಬಯಲಾಟವು ಯಾರಿಗೆ ಬೇಡ
ಖರ್ಚಾಗದೆ ಬಿಡಿಕಾಸೂ ಕೂಡ
ನವರಸಗಳು ಮಡುವಾಗುವಲ್ಲಿ
ಆದೊಡೆ ಬೀಭತ್ಸವೆ ಕೊನೆಗಿಲ್ಲಿ.
ಹೇಸುವೆ ನಾನೀ ಜನಜಂಗುಳಿಗೆ
ಸಿನಗಾಗಿಯೆ ಬಂದೆನು ಅರೆಗಳಿಗೆ.
ಅಹಹಾ, ಸಭೆಯೋ ಏನು ಹೇಳಲಿ
ಪಡ್ಡೆಯ ಹುಡುಗರು ಬಡ ದಿನಗೂಲಿ
ಗೈಮೆ ಇಲ್ಲದಿಹ ತರಲೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕೋಳಿಯ ಮುಂಗಡೆ ಹರಳನು ಚೆಲ್ಲಿ
ರತ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಗೈಯುವನಂತೆ
ಆ ನಾಯಕನಾದನು ಇಂತೆ
(ಹಿಂದೆ ಸೈನ್ಯದ ದಳವೊಂದರ ಸೂಚನೆ ಕಾಣುವುದು.)

ವಿಕಟಕವಿ

ಇಂತೆಯೆ ನೀನರಿತುದು ಬಲ್ಲವನೇ,
ತುಸ ಕೇಳೇ ಪೆಚ್ಚಿನ ಸೊಲ್ಲನ್ನೇ :
ಕಿಡಿ ಉರಿವುದು ಪುರುಲಿಗೆ ಮೊದಲಂಟಿ
ಬಳಿಕದನಾದರಿಪುದು ಗಿಡಗಂಟಿ

ಆ ಮೇಗಡೆ ಹೆಮ್ಮರ ಹೆಬ್ಬನಕೆ
ಹಬ್ಬುವುದದು—ಇಂತೆಯೆ ಜನಮನಕೆ
ಮಹಾತ್ಮನೆದೆಯೆಂ ಸಿಡಿವೀ ಸೊಲ್ಲು
ಮೊದಮೊದಲೆನಿಪುದು ಬರಿಗುಲ್ಲು
ಹಸಿಮನಕದು ಬರಿ ಕಸಿವಿಸಿ
ನಿನ್ನೊಲು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಹುಸಿ
ನನ್ನೊಲು ಹೆಡ್ತರಿಗೋ ಬಹಳ ಬಿಸಿ
ಈ ಸಕೆ ಎಲ್ಲರನೂ ತಾಗಿದೆ ಗೆಳೆಯ
ಬಾವುಟ ಹಿಡಿದೂಳುವ ನನ್ನೆಳೆಯ :
ಜಯ ಭಾರತನೂತೆಗೆ
ಜಯ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಗೆ !!

(ಸೈನಿಕರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಮುಂದೆ ಬಂದು)

ಸೈನಿಕ

ಜಯ ಜಯ ಅಂತೀಯ ರಸ್ತೆವೊಳ್ಳೆ
ಹಿಡಿದ್ ಹಾಕಿರ್ಲ ಇವನ ಲಾಕೋಪ್ ನೊಳ್ಳೆ.
(ಸೈನಿಕರು ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವರು.)

ಕವಿ

ಹಿಡಿಯುವೆ ನೀ ಯಾರನ್ನೋ
ನಾ ದೊರೆಗಳ ಕಡೆಯವನೋ.

ಸೈನಿಕ

ಅಬ್ಬಯ್ಯಾ
ಎಲ್ಲಿ ಬರೆಕೊಂಡಿದೀಯೋ ವಿಕಾಸಾನ
ತೋರ್ಸೋ ರಾಜರ ಶಾಸನಾನ:

ವಿಕಟಕವಿ

(ಕರೆನ್ನು ನೋಟನ್ನು ಜೇದಿನಿಂದ ತೆಗೆದುತೋರಿಸಿ)
ಇದೋ ರಾಜರ ಪರವಾನಗಿ
ಜೇಬಲಿಕ್ಕೆ ಕೈಯ ತೆಗಿ.

ಸ್ತನಿಕ

ಹ್ಲಾ—ಕೊಡೋಕ್ ಬರತೀಯ ಲಂಚ
ನೋಡಿಲ್ಲ ಈ ಆಯ್ಕನ ಸಂಚ.

ನಿಕಟಕವಿ

ಸಂಚೇನಿದೆಯೋ
ಹೊಂಚೇನಿದೆಯೋ
ಇಗೋ ಇಗೋ ಸರ್ಕಾರದ ಬರವಣಿಗೆ
ನೋಡಯ್ಯಾ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲವೆ ನಿನಗೆ
ಇದಿಗೋ ಸಮ್ರಾಟರ ತಪ್ಪೀರು
ಇದರ ಮುಂದೆಯೇ ಸಿನ್ ಕಾರ್ ಬಾರು.

ಸ್ತನಿಕ

ಹ್ಲಾ, ಹ್ಲಾ, ದಿಟ್ಟ ಕಣಪ್ಪಾ-ಅಮೇಗೆ—

ನಿಕಟಕವಿ

ರಾಯರ ಕೃಪೆಯೇ ಮಡುವಾಗಿದೆ ನನ್ನೊಳು
ಅವರಿತ್ತೀ ಮಂತ್ರದ ಕಂತೆಯೆ ಕಾಯುತ್ತಿದೆ ಬೆನ್ನೊಳು.
ಇದರ ಬೆಂಬಲವಿ ರೈಲೊಳು ಬಂದೆ
ಯಾರೂ ನನ್ನನು ತಡೆಯಲೆ ಇಲ್ಲ.
ಅಂಗಡಿಯಿಂದೀ ಉಂಗುರ ತಂದೆ
ಶೆಟ್ಟಿಯು ಯಾರಿಗು ದೂರಲೆ ಇಲ್ಲ.
ಗೌರವದೊಳು ದಯಮಾಡಿಸಿ ಎಂದು
ಕೈಮುಗಿದರು ಕಂಡವರೆನಗಿಂದು
ಆಹ್ಲಹ್ಲ-ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಡಿಸುವುದಿದು ಮಮತೆಯು—
ಸರಿಯಿಂದ
ಎಲ್ಲರಹಂತೆಯನ್ನೂ ತಗ್ಗಿಸಬಹುದಾದಿಂದ
ಜನವನು ಪಳಗಿಸೆ ಜಗವನು ತೆರೆಯಿಸೆ
ಎದೆಯನು ಹಿಗ್ಗಿಸೆ ಮದವನು ತಗ್ಗಿಸೆ
ಎಲ್ಲದಕೂ ಈ ಮಂತ್ರವೆ ಸೈ ಸೈ.

ಇದೆ ಪಾಶಾಂಕುಶ, ಇದೆ ಬೀಗದಕ್ಕೆ
ಎಲ್ಲರನೂ ದೊರೆಯಿಚ್ಛೆಗೆ ನಿಲಿಸೆ
ಎಲ್ಲರ ಭೋಗವು ರಾಜರದೆನಿಸೆ
ಇದೆ ಮಂತ್ರ

ಈ ಚಾಣಕ್ಯನ ತಂತ್ರ.
ಕೋ ಕೋ ಇನ್ನೇತಕೆ ಅನುಮಾನ
ಇದೆ ಆಳ್ವರ ಅಭಿಮಾನದ ಮಾನ.
ಹೂಂ.

ಸೈನಿಕ

(ಗೆಳೆಯರನ್ನು ನೋಡಿ ತಿರುಸ್ಕಾರವನ್ನು ತೋರಿ)
ಸಾಕ್, ಸಾಕ್ ನೀನೊಬ್ಬ ಬುದ್ಧಿವಂತ
ತಿಳಿಕೊಂಡೆ ಏನೂ ಅಂತ
ಚಮಾರ್ಲಿ ಗಿಡಕೆ ಕಾಲ್ಕಾಕಾಲ್ಕೆ
ಕುಂಡದಾಗಿಟ್ಟು ನೀರೊಯ್ದಂಗೆ
ತಿಂಗಳ್ಗಳ್ ತಿಂಗಳ್ಗಳ್ ಹರಿಸ್ತಾರೆ
ನಂಕುಟುಂಬಕ್ ದೊರೆ ಸಿರಿಗಂಗೆ
ಹೊಸನೀರ್ ಬಂದು ಹಳೆನೀರನ್ನಾ
ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡ್ ಹೊರಟೇ ಹೋಗುವಂಗೆ
ನಂವಾಡಾಗ್ತದೆ ಇದನೀಸ್ಕೊಂಡ್ರೆ.
ಹೋಗ್ ಹೋಗ್ ನೀನಾವೂರ್ ಸಂತೆ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಬಿಡು ಬಿಡು ಸೀಪಾಯಿ
ನೀನಾಗುವೆ ಬೇಗನೆ ದಳವಾಯಿ.

ಸೈನಿಕ

ಸಾಕ್ ಸಾಕ್ ಹಾರುವ ನೀ ಹರಕೆ
ನಾಯಕ ಬರಬೇಕ್ ನೀ ಬಿಡೋಕೆ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಹಾಗಾದರೆ ಬಾವ್ವಾ ಕೂರೋಣ
ಇವರನು ದೊರೆಗೇ ದೂರೋಣ.

ಸೈನಿಕ

ಇವನೊಬ್ಬ ಕಣೋ ದೊರೆಗಳ್ ಕಂಡೋನು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಎನೆಂದುಕೊಂಡೆ ನಮ್ಮನು ನೀನು
ಪದ ಬೇಕಾದರೆ ಇವನು
ನಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ನಾನು
ನಮ್ಮನು ಬಿಟ್ಟರೆ ದೊರೆಗಿನ್ನಿಲ್ಲ
ಇದ ದೇವರೆ ಬಲ್ಲ.

ಸೈನಿಕ

ಹಂಗಾ, ನೀನು ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಕಣವ್ವಾ,
ದೊರೆಗೇ ಪದ ಹೇಳೋನು ನಮಗೂ ಒಂದ್ ಹೇಳವ್ವಾ.

ವಿಕಟಕವಿ

ನಿಮಗೂ ಹಾಡಿದೆ ಒಂದು.
ಕೋಣೆಯ ಕವಿ ಇವ ; ಹಾಡಲು ಬಾರದು :
ನಾ ಹಾಡುವೆನೆಂದು.

(ಸಾಧನಯವಾಗಿ ಹಾಡುವನು.)

ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್, ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್ ಎನು ಗೆಣೆಯಾ
ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಮನಮಾಡಿ ಮರೆ ಮನೆಯಾ
ರಮು ರಮು ರಮು ಝಣ ರಮಘೋಲು
ಕೈಬೀಸುತ್ತ ಪದಹೇಳುತ್ತ ಇಡು ಕಾಲು
ಲೋಕದೊಳಗೆ ಎನ್ನೆತ್ತೋ ಇದಕು ಮೇಲು
ದೊರೆ ಇಚ್ಛೆ ಶಿವನಿಚ್ಛೆ ಎನುತ ಬಾಳು—

ಸೈನಿಕರು

ಹ್ಲ ಹ್ಲ ಹ್ಲ ಭಲೆ ಭಲೆ ಭೇಷಾಗೈತೆ

ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್, ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್ ಎನು ಗೆಣಿಯಾ
ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಮನಮಾಡಿ ಮರೆ ಮನೆಯಾ—

ವಿಕಟಕವಿ

ಮನೆಯೊಳಗೆ ಎನ್ನೆತೋ ಬರಿ ಗೋಳು
ಉಣ್ಣೋದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವಲ್ಲೋ ಹಿಡಿಕೂಳು
ಕುಯ್ಯೋ ನೊರೆಯೋ ಅಳುತ್ತಾರೆ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು
ನೋಡಿ ಅಯ್ಯೋ ಅಂತಾರೆ ನೆರೆಯೊಕ್ಕಲು—

ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್....

ಇಕ್ಕೋ ಇಕ್ಕೋ ಎಂಗೈತೆ ಈ ವ್ರಿಸ್ತು
ಇಕ್ಕಿವರೇನೇ ಉಕ್ಕೈತೆ ಹುಮ್ಮಸ್ತು
ಕಂಡ ಜನಕಾಗ್ಗೆತ್ತೆ ಎದೆ ಅಳುಕು-ತಮ್ಮ
ನಮ್ಮೂರಾಗೆ ಯಾರೈತ್ತೆ ಈ ತಳಕು.

ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್....

ನೇಗಿಲ ಮೊನೆಯಾಗೇನ್ನೆತೋ ಬರಿಮಣ್ಣು
ಭರ್ಜಿಕೊನೆಯಾಗ್ ಹೊರವಾಗೈತೆ ಹೊನ್ನಿನ್ ಹಣ್ಣು
ಹಿಂಗೆ ಹಿಂಗೆ ಕುಲುಕುಂದ್ರೆ ಗಳಗೊಂದ್ಲ-ತಮ್ಮ
ಮಂತ್ರಿಸ್ ದತ್ತೆಗೆ ಹರೀತ್ತೆ ಅರ್ಪ್ಪ ಸಾಲ.

ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್....

ಬೈಗು ಬೀಗು ಕವಾಯಿತ್ತು ಎಡ ಬಲ
ದಳವಾಯಿ ಅಂತಾನೆ ಭಲ ಭಲ
ಕೈಕಾಲೋಳ ಬೀಸಾಡ್ತಾನೆ ನಮಗೆ ಸಂಬಳ
ಎಲ್ಲಾರಂಜೋ ಸರ್ಕಾರಾನೇ ನಮಗೆ ಬೆಂಬಲ.

ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್....

ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅನ್ನವುಂಡು ಕಸರತ್ ಮಾಡಿ
ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನಾಯಕರಿಗೊಂದು ಸಲಾಂ ಹೊಡಿ
ಎದುರಾಗ್ಗೆ ಬದಲ್ ಮಾಡ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ ಕೇಳು
ಇಲ್ದಿದ್ರೆ ಆಗ್ಗೆತ್ತೆ ನಿನಗ್ಗೆ ಜೈಲು.

ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್....

ಹೊಡಿ ಎಂದರೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು ನಿಮ್ಮ ನಾಯಕ
ಹಿಡಿ ಎಂದರೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ನಿಮ್ಮ ನಾಯಕ
ಆಡರ್ ಮಾಡೋಗ್ ನೋಡಬೇಕು ಅವ್ ಸೆಡುಕ
ಉಹು ಎಂದ್ರೆ ತಾಳ್ ಜೈದ ಅವ್ ಸಿಡುಕ.

ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್....

ರಮು ರುಣ ರಮು ರುಣ ರಮುಘೋಲು
ಕೈಬೀಸ್ರಾ ಪದ ಹೇಳ್ತಾ ಇಡು ಕಾಲು
ಲೋಕ್ ದೊಳ್ಳೆ ಎನ್ನೆತ್ತೋ ಇದಕು ಮೇಲು
ದೊರೆ ಇಚ್ಛೆ ಶಿವಸಿಚ್ಛೆ ಎನುತ ಬಾಳು.

ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್....

ಸೈನಿಕ

ನಾಯಕ್ ಬರುತಾನ್ ಕಣ್ಣೊ

ನಾಯಕ

(ಬಂದು)

ಎಸಿದು ಗದ್ದಲ—ಯಾರಿವರು ?

ಪಿಕಟಕಪಿ

ಇವಸಿವ ನಾನ್ ನಾನ್ ನಾಯಕರೇ

ನಾಯಕ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಸೀವ್ ಸೀವೇ ಆಗಿರಿ ಅಣ್ಣದಿರೇ—

(ದಳಕ್ಕೆ)

ಎತಕೆ ಹಿಡಿದಿರಿ ? ಬಿಡಿ ಇವರ

ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು ಜನಗಳನೆಂದು

ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿದೆ ಹುಜೂರವರ.

ಕಾಲಿಡಿ ಮುಂದೆ

ನಡೆಯಿರಿ ಗುಂಪಿನ ಹಿಂದೆ.

ಲೆಫ್ಟ್ ರೈಟ್....

(ಹೋಗುವರು.)

ಕವಿ

ಬಿಟ್ಟರಲ್ಲವ್ವಾ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ

ವಿಕಟಕವಿ

ಹ್ನೂ, ಹೊತ್ತಾಯಿತು ನೆರೆಮನೆಯೂಟಕ್ಕೆ
ಅರಮನೆ ಕೂಟಕ್ಕೆ

(ಹೋಗುವರು. ತೆರೆ)

ದೃಶ್ಯ ೨

(ಆರಮನೆಯ ದರ್ಬಾರ್ ಭವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ. ಗಮಕಿ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓಡುತ್ತಾ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ತೆರೆ ಏಳುತ್ತದೆ.)

ಗಮಕಿ

“ ಓ ರಾಜ್—ನಿನ್ನ ದಿಗ್ವಿಲಿತ ಕೀರ್ತಿ
ಕವಿಗೇರೆಯಿತು ಸ್ಫೂರ್ತಿ
ಕಂಗೊಳುವ ನಿನ್ನ ಮೂರ್ತಿ
ವೈರಿಯಾರ್ತಿ ಪೆಣ್ಣೆದೆಯರ್ತಿ”—

ಈ ಪದ್ಯಕಾವ ರಾಗ?

ನೀರಾಗವೆ ಸರಾಗ.

ರಾಗವಿಲ್ಲದೆಂಥ ಗಮಕ?

ಕೈಬಿಡೆಸಿದ ಹೊಂದುವನಕ

(ಮಾಂಡ್ ರಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಗವೆಳೆದು ಓ ರಾಜ್ ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ವಾಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಗಮಕಿ

ಓ ನಮಸ್ಕಾರ ವಾಗ್ಗಿಗಳಿಗೆ.

ವಾಗ್ಗಿ

ನಮಸ್ಕಾರ ಗಮಕಿಗಳಿಗೆ.

ಗಮಕಿ

ಕವಿ ಎಲ್ಲೋ ಕಾಣೆ.

ವಾಗ್ಗಿ

ವಿಕಟನನೂ ಕಾಣೆ.

ಇಂದೇನಾದರೂ ಉಂಟೋ.

ಗಮಕಿ

ಒಂದೆರಡೇ ಎಂಟುಂಟು.

ವಾಗ್ಗಿ

ಎಂಟು ! ಎಂಥ ಸುಯೋಗ.

ಗಮಕಿ

ಎಂಟು ಸಾಲು—ಎಂಟು ರಾಗ;
ಕವಿಯ ಯೋಗ, ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ.

ವಾಗ್ಗಿ

ನಿಮ್ಮಿಂದಲೆ ಆತ ಗಣ್ಯ
ನಿಮ್ಮಿಂದಲೆ ಸುಕೃತಿ.

ಗಮಕಿ

ಸಲ್ಲದೆನಗೆ ಈ ಸ್ತುತಿ.
ಕೃತಿಯಿಂದಲೆ ನನಗೆ ಬೆಲೆ.

ವಾಗ್ಗಿ

ಕೃತಿಯೇಂ—ಬರಿ ಹಿನ್ನೆಲೆ
ಅದಕಿರದಿರೆ ನಿಮ್ಮ ಶಿಲ್ಪ—
ಎಲ್ಲ ಜನಕು ಅದು ಅಲ್ಪ
ಗಮಕವದರ ಶೃಂಗಾರ
ಅದರಿಂದದು ಬಂಗಾರ.

ಗಮಕಿ

ದಿಟ ಗೆಳೆಯರೆ ನೀವೊರೆದುದು,
ಗಮಕದ ಶ್ರಮ ಬಲುಹಿರಿಯದು
ಕವಿಗೋ ತಾ ಕವಿಯಾದರೆ ಸಾಕು
ಗಮಕಿಗೊ ಎಲ್ಲಾ ಕಲೆಗಳು ಬೇಕು :
ರಸವ ಹೊಳಸೆ ಕವಿ ಹೃದಯವು ಬೇಕು
ಕಸವ ಮರೆಮಾಚಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಬೇಕು
ಅರ್ಥಸ್ಫುರಣೆಗೆ ಉಚಿತೋಚ್ಚಾರ
ಭಾವ ಹೊಳೆಯೆ ಭ್ರೂ ಹಸ್ತದ್ವಾರ

ಅರಿತಿರಬೇಕಿವ ಅಭಿನಯಕಲೆಯ
ಇಚ್ಛೆಗಾಯಿತೆನೆ ಸಹೃದಯಹೃದಯ
ಗಾಯನ ಸಂಮೋಹನ ಕಲೆ ಬೇಕು
ಎನು ಬೇಡವಗೆ ಎಲ್ಲವು ಬೇಕು
ಎಲ್ಲಕು ಮಿಗಿಲೆನೆ ನಿಮ್ಮಂಥರ ಕೃಪೆ ಬೇಕು

ವಾಗ್ಗಿ
ನಾನೇನಲ್ಲರು— ಪ್ರಭುಕೃಪೆ ಬೇಕು.

ವಿಕಟಕವಿ

(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ದಿಟ, ವಾಗ್ಗಿಗಳೇ,
ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಪ್ರಭುಕೃಪೆಯಿರಬೇಕು
ಅದು ಇದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಂಗಾರ.
ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೋ ಬರಿ ಅಂಗಾರ.

ವಾಗ್ಗಿ

ಸೈ ಬಿಡು ನೀ ಕೋಡಂಗಿ

ವಿಕಟಕವಿ

ನಾನೇ ನನ್ನಯ ಭಟ್ಟಂಗಿ

ವಾಗ್ಗಿ

ಅಂತಾದರೆ ನನ್ನ ಕಲೆಗೆ ನಿನ್ನಯ ಮಾತೇನು ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಅವಧಾರಿಸು, ಜೀಯಾ, ಹೇಳುವೆನು—

ಶಾರದೆಗಿವನಕ್ಕಸಾಲೆ

ಫೀನಾಕೆಗೆ ದರ್ಜಿ

ಭಾವಕಿಡುವೆ ಮಾತಿನಂಗಿ

ಅರಿತೆಲ್ಲರ ಮರ್ಜಿ.

ಧಿಷ್ಟೆಯೇರಿ ನೀ ನಿಲ್ಲಿ

ನಾನೆನುವೆನು ಮನದಲ್ಲೆ :
 ಇಗೊ ಹೊರಟಿತು ಮೆರೆವಣಿಗೆ
 ಝಣಝಣಗುಟ್ಟುತ ದನಿಗೆ
 ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು
 ಠಕ್ಕೊಳು ಬಯಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು
 ಈ ಮನ ಆ ಮನ ಬೆರೆತು
 ಹುಸಿನಿಜವೆರಡೂ ಕಲಿತು
 ಎಲ್ಲ ಮನಕು ಸೊಗಸಾಗೆ
 ಕೃತಿಕಾರರೆ ಬೆರಗಾಗೆ
 ನಿನ್ನದೆಂಬ ಸೋಗಿನೊಳೆ
 ಹೊಸತೆನೆ ನಾಜೋಕಿನೊಳೆ
 ಹೊರಟಿತು ಜನರಂಜನೆಗೆ
 ಇದಿಗೋ ನುಡಿಮೆರೆವಣಿಗೆ

ಗಮಕಿ

ಬಲು ಸರಿ, ಬಲು ಸರಿ, ಅಹ್ಹಾ

ವಿಕಟಕವಿ

ಬಂದರಿಗೋ ಕವಿ, ವಾದಿ
 ಸರಸತಿಯಾಧಿವ್ಯಾಧಿ
 ಓ, ಓ, ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ
 ಈ ಚತುರಂಗದ ತಂತ್ರಿ.

(ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಕವಿ ತನ್ನ ಕವನವನ್ನು ಓದುತ್ತಾ
 ಬರುತ್ತಾನೆ. ಪರಸ್ಪರ ಸಂದರ್ಶನ ವಂದನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.)

ಕವಿ

ಮಾಮರ ತಳಿತುಹುದೇತಕ್ಕೆ?
 ಕೋಗಿಲೆ ಸರಗೈಯಲಿ ಎಂದು.
 ಹೂಗಿಡ ಮಲರಿಹುದೇತಕ್ಕೆ ?
 ತುಂಬಿಯು ಬಂಬಲಿಸಲಿ ಎಂದು.

ಪಾರ್ಥಿವರು ಹಚ್ಚನೆ ಹಸುರೇತಕ್ಕೆ ?
ಗಂಗೆಯ ರಸವನು ಹೀರುತ್ತ
ಭಾವಾವೇಶವ ಹೊಂದಲಿ ಎಂದೇ
ಕವಿಜನ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಬಾನತ್ತ !

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ
ಅಹ್ ಹ್ನಾ ದಿಟ ದಿಟ.

ಕವಿ

ತಳಿರನು ಕೊಯ್ಯುತ ಹಂದರಕೆ
ಹೂಗಳನೆರಚುತ ಬಾವುಟಕೆ
ಮೆತ್ತನೆ ಪಾರ್ಥನು ತುತ್ತುಳಿದು
ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ ಮೊಮ್ಮೊರೆದು
ಜನ ಜಂಗುಳಿ ನೆರೆಯೆ
ರಸಹೀನತೆ ಮೆರೆಯೆ
ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೇ ಬಲು ಅವಮಾನ
ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ
ದಿಟ ದಿಟ ನನ್ನಿಯ ನುಡಿ ಇದು

ಕವಿ

ಇಂಥದಕುಸವನವೇ ತಾಣ ?
ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ
ಉಹ್ಹ್, ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ.

ಕವಿ

ದೇಶಾಭಿಮಾನರಾಹಿತ್ಯ
ಈ ಜನದೊಳು ಸತ್ಯ.
ಇವರಿಗೆ ಕಾರಾಗೃಹವೇ ನಿತ್ಯ.

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ
ಹ್ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹ—ನಿತ್ಯ.

ಕವಿ

ಇಂತಾಸ್ಥಾನದ ಕವಿಕೃತ ಕವನ
ಪ್ರಭುವಿಂದಾಗಲಿ ಸ್ತುತ್ಯ.

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಭಲೆ ಭಲೆ ಕವಿಗಳೆ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಾಟ
ಗಮಕಿಗಳೆ, ಇದನಭ್ಯಾಸವ ಮಾಡಿ.

ಗಮಕಿ

(ಜನಾಂತಿಕ)

ಸಾಕಪ್ಪಾ ನನಗೀ ಕವಿಕಾಟ

(ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿಗೆ)

ಅಪ್ಪಣೆ ಹೊತ್ತಿನು ಶಿರದೊಳು ಸೂಡಿ.

(ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ ವಾದಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಲು ವಾದಿ
ಪುನಃ ಅವನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ತನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ
ಸುವನು. ಅತ್ತ ಕವಿ ಗಮಕಿ ವಾಗ್ವಿ ವಿಕಟಕವಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.)

ವಾದಿ

ಸತ್ಯವೆ ಗೆಲ್ಲುವುದು.

ಅನ್ಯತವು ಅಲ್ಲು

ಇದು ಭವಿಷ್ಯತ್ತು.

ಗೆದ್ದುದೆ ಸತ್ಯ

ಸೋತುದೆ ಮಿಥ್ಯ

ಭೂತದ ರೀತ್ಯಾ.

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಸರಿ, ಸರಿ, ಬಲು ಸರಿ.

ನರ್ತಮಾನದೊಳೊ ?

ವಾದಿ

ಸಂಗ್ರಾಮವೆ ಸತ್ಯ

ಶಾಂತಿಯೆ ಮಿಥ್ಯ
ಮಿಗಿಲೆನೆ, ಇದರಿತ್ಯರ್ಥಕೆ
ಸಮರವೆ ಮುಖ್ಯ
ಶಾಂತಿ ಅಸಹ್ಯ.

ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳೇ ಸತ್ಯದ ಸುಳಿವು
ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳೇ ಮಿಥ್ಯೆಯ ಅಳಿವು
ನನ್ನಿ ಯಾಸೆ ಜನಕೆಂದಿನವರೆಗೋ
ಅಂದುವರೆಗು ಹೋರಾಟವು ಸಿದ್ಧ
ಇದು ಸತ್ಯೋಪಾಸನೆ ಶುದ್ಧ
ಇದಕೆನುವರು ಯುದ್ಧ
ಈ ಯುದ್ಧ ಸಮರ್ಥನವಾದ
ಸಚಿವರಿಗೆಸಗಲಿ ಮೋದ.

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ
ಬಲು ಸೊಗಸಾಗಿದೆ ವಾದ.
ಇದಕೆಲ್ಲ ವಿವಾದ.
ಗಮನದೊಳಿಡಿ ವಾಗ್ಮಿಗಳೆ
ಇಂಥ ವಾದ ಜನಕೆ ಬೆಲೆ.

ವಿಕಟಕವಿ
ನಾನೊರೆವೆನು ಎರಡುಸಾಲು
ಇದ ನೆನಪಿಡಿ ನಿನಗೆ ಮೇಲು
ಬಿದ್ದವ ರಾವಣ ಗೆದ್ದವ ರಾಮ
ಇದೆಲ್ಲಾ ಕಾಲದ ನೇಮ
ಆದೊಡೆ, ಮಂತ್ರಿಗಳೇ,
ನಿನ್ನೆವರೆಗು ಜನ ಜಂಗುಳಿ ಮಿಥ್ಯ
ಸೈನಿಕರೇ ಸತ್ಯ.
ಇಂದೋ ಆ ಸೈನಿಕರೇ ಮಿಥ್ಯ.
ನಾವೇ ಸತ್ಯ.

ನಾವೇ ರಾಮ, ಅವರೇ ರಾವಣ.

(ವಿಕಟಕವಿ ಕೈತೋರಿಸುವ ಕಡೆಯಿಂದ ದಳಪತಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ದಳಪತಿ

ಎಲೊ ಕೋಡಂಗಿ, ಆರೋ ರಾವಣ?

(ಯಥೋಚಿತ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಚತುರಂಗ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ.)

ವಿಕಟಕವಿ

ದಳಪತಿಗಳೆ—ಬಲು ಜರ್ಬಾಗಿದೆ ನಿಮ್ಮಂಗಿ

ದಳಪತಿ

ಅದು ಸರಿ, ಆರೋ ರಾವಣ?

ವಿಕಟಕವಿ

ನಾನೇ ರಾವಣ, ರಾಮಾ ಶರಣು.

ದಳಪತಿ

ಹ್ಲ ನಾನೇತಕೋ ರಾಮ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಸೇನೆಯೊಳಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮ.

ದಳಪತಿ

ಹೇಗೋ ಮರ್ಕಟ?

ವಿಕಟಕವಿ

ರಾಮನಂತೆ ನಿಮಗೂ

ಪ್ರಜೆಗಳುಂಟು, ಸೈನ್ಯವಿಲ್ಲ,

ಸೈನ್ಯವುಂಟು ಶಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲ,

ಶಸ್ತ್ರವುಂಟು ಮದ್ದೆಇಲ್ಲ,

ಮದ್ದಿದ್ದರು ಗುರಿಯ ಬಲ್ಲ

ಭಟರ ಕಾಣೆ ದಳದೊಳು.

ಇಂತಿದ್ದರು
ಪ್ರಬಲರನೇ ಸೆಣಸುತಿಹರು
ಜಗದೆಲ್ಲಾ ಕಳದೊಳು.
ಆದೊಡೀಗ,
ಸಿಕ್ಕಿದವರನೊಕ್ಕುತಿಹರು
ವುರದೆಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೊಳು.

ದಳಪತಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ದಿಟ ಮಂಗಗಳೇ ಅವು.
ತಂಟಿಯ ಗೈದರೆ ಈ ದಿನವೂ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಅಷ್ಟಿಲ್ಲಾದರು ನಾವ್ ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ
ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ
ಸೆರೆಗೈದರು ಹಿಡಿದು
ನಾಯಕ ಬಹವರೆಗೂ ತಡೆದು.

ದಳಪತಿ

ಮಂಗಗಳು; ಮಂಗಗಳು !

ವಿಕಟಕವಿ

ಎಷ್ಟಾದರು ಸೈನಿಕರೇ ವಾಸಿ
ಸಾಕಪ್ಪಾ ಆ ಪೋಲೀಸರ ಘಾಸಿ.

ದಳಪತಿ

ಹೇಗೋ ಕೋಡಂಗಿ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ನಸೆ ನಸೆ ಜಿಗಟು ಎನೂ ಇಲ್ಲ.
ಹಿಡಿ ಕಡಿ ಒಂದೇ ನುಡಿ ಬೇರಿಲ್ಲ.
ಬಂದರೆ ತೀರಿತು ದಳದ ಕಾಲರ

ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡ ಪೋಲೀಸು ಚಳಿಜ್ವರ

ಐ. ಜಿ. ಪಿ. (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ಬಲು ತಲೆಹರಟೆ, ಹೆಚ್ಚಿದೆ ನೀನು

ದಳಪತಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ದಿಟ, ಐ.ಜಿ.ಪಿ., ಹೆಚ್ಚಿದನಿವನು.

ವಿಕಟಕವಿ

ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ

ನೀವೇ ಮುನಿದರೆ ಬದುಕುವರುಂಟೆ

ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದಿರು ನಿಲ್ಲುವುದುಂಟೆ—

(ಹೋಗುವನು)

ದಳಪತಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಒಳ್ಳೆಯ ಮರ್ಕಟ

ಆ ವಿಕಟ.

ಸೈನ್ಯ, ಪ್ಲೇಗು ಕಾಲರ

ಪೋಲೀಸು, ಚಳಿಜ್ವರ!

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

ದಿಟವನೆ ಹೇಳಿದ ಕೋಡಂಗಿ.

ದಳಪತಿ

ಬಿಡು ಅವನೊಬ್ಬ ಕಮಂಗಿ.

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

ಅಂತಲ್ಲ ದಳಪತಿ—

ಮಿಕ್ಕ ರಾಜ್ಯದಿ ಸೈನ್ಯ ಚರ್ಮದಂತೆ

ನಾಡಿನೊಕ್ಕಲ ಮಾಂಸಖಂಡದಂತೆ.

ಬಿಳಿರಕ್ತ ಕಣದಂತೆ ಕಾಹುದಳ ಪೋಲೀಸು—

ಇಲ್ಲೋ ನಾವೇ ಜಾಡ್ಯ ವಿಕಟನೋರೆದಂತೆ—
ಈ ಪಾಪಿ ದೇಶದೊಳು ಎಲ್ಲ ವಿಪರೀತ.
ನಮ್ಮ ಕಂಡರೆ ಎಲ್ಲ ಜನಕು ಶೀತ.

ದಳಪತಿ

ದೊಂಬಿಕೋರರ ತೆರದಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆ
ಶಿಸ್ತುಂಟು, ನ್ಯಾಯವುಂಟು
ಅವನು ಕಾಪಿಡುವುದಕೆ ನಾನುಂಟು ನೀನುಂಟು
ಇವ ಮುರಿವ ಪುಂಡರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯುಂಟು.

ಎ.ಜಿ.ಪಿ.

(ನಗುತ್ತಾ)

ನ್ಯಾಯ, ಶಿಸ್ತು, ಶಿಕ್ಷೆ, ನಮಗೆ ದಕ್ಕದ ಮಾತು.
ಇದರರ್ಥ ವಿವರಣೆಗೆ ನೀವು ನಾನೆಂತು ?
(ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಮತ್ತು ರಾಜನೀತಿ ವಿಶಾರದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)
ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ.
ನಾನು ದಳಪತಿ ಕೂಡಿ ನ್ಯಾಯ ಶಿಸ್ತನ್ನುತ್ತ
ವಾದವನೆ ಹೊಡಿಹೆವು ನಿಂತು.

ರಾಜನೀತಿ ವಿಶಾರದ

ಇದ್ದುದನು ಇದ್ದಂತೆ ಇರಿಸುವುದೆ ಶಿಸ್ತು

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ

ನ್ಯಾಯವದಕೂ ಮುಂದು, ಇದರ ವಸ್ತು
ರಾಜ್ಯದಿಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ—ಇದರ ನಡೆ ಪ್ರಗತಿ.

ದಳಪತಿ

ಲೇಸು, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ, ಇದಕ್ಕೆನ್ನ ಸಮ್ಮತಿ.

ರಾಜನೀತಿವಿಶಾರದ

ರಾಜ್ಯದಿಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ—ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು ?

ದಳಪತಿ

ಇದನು ವಿವರಿಸೆ ನಾನು.

ಇದು ಕೆಲವು ದೇಶದೊಳು ಆಳುವವನಿಚ್ಛೆ
ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೊಳು ಪ್ರಜಾನಾಯಕನ ಇಚ್ಛೆ
ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸು ಒಕ್ಕಲು ಕೂಡಿ
ತರ್ಕ ತರ್ಕಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಮೂಡಿಪಿಚ್ಛೆ
ಮತ್ತಿಂಥ ನಾಡಿನೊಳು ಸಾಮ್ರಾಟರಿಚ್ಛೆ.
ಈ ಇಚ್ಛೆಗೊಳಪಡುವುದೇ ನ್ಯಾಯ, ಬೇರಿಲ್ಲ.
ಒಳಪಡಿಸೆ ಇರುತ್ತಿಹೆವು ನೀವು ನಾವೆಲ್ಲ.

(ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವಾಗ ಪ್ರಧಾನಿ ನಾಲ್ವರು
ಅಮಾತ್ಯರೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ತೆರೆ ಎದ್ದು ಒಲಗರಾಶಿಯನ್ನು
ತೋರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಧಾನಿ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ.)

ಪ್ರಧಾನಿ

ದೊರೆಗೇನೆನ್ನಲಿ, ಪ್ರಜೆಗೇನೆನ್ನಲಿ,
ಸಾಮ್ರಾಟ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗೇನೆನ್ನಲಿ
ನನಗೇನೆನ್ನಲಿ, ನಿಮಗೇನೆನ್ನಲಿ
ಎನನೊಲ್ಲದೀ ಜನಕೇನೆನ್ನಲಿ ?

೧ನೆಯ ಅಮಾತ್ಯ

ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಕಾಟ ಪ್ರಜೆಗೂ ಕಾಟ
ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೆರವರ ಕಾಟ
ಹೆರವರ ತಾಳಕೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕುಣಿತ
ಇವರೀ ಕುಣಿತಕೆ ಅವರೀ ಮೊರೆತ
ಈ ಮೊರೆತಕೆ ನಮಗೀ ಮನದಿರಿತ
ಇದ ದೇವರೆ ಅರಿತ

೨ನೆಯ ಅಮಾತ್ಯ

ನಮ್ಮೀ ನಾಡಿನೊಳೇಕೀ ಚಳವಳಿ ?
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕೆ ಸೆರೆಮನೆಯೇ ಬಳಿ ?
ಈ ಮೂಢರಿಗಿದೆ ಹೆರವರ ಬಳುವಳಿ

೩ನೆಯ ಅಮಾತ್ಯ

ಬಿಡುಗಡೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಬರಿ ಬರಿ ಕೂಗು
ಇದಕಾಗಿದೆ ನಾಡೊಲುಮೆಯ ಸೋಗು
ಬಾಳೇ ಬಂಧನ ಸಾವೇ ಬಿಡುಗಡೆ
ಬಾಳ್ವೆವೆಲ್ಲರೂ ಜನವಿದನರಿತೋಡೆ

೪ನೆಯ ಅಮಾತ್ಯ

ನೆರೆಬಂದರೆ ನೆರೆಯೊಡನೆ ತೇಲ್ವುದು ಲೇಸು
ವ್ಯರ್ಥ ಶ್ರಮ, ಬರಿಬಳಲಿಕೆ ನೆರೆ ಎದುರಿಸು
ಎ ಬಲ, ಎ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಿದೆ ಎಂದು
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನಿದುರಿಸಿ ಜನ ನಿಂತಿದೆ ಇಂದು?

ಪ್ರಧಾನಿ

ನಂಬುನರನ್ನೇ ನಂಬಿಸುವಂತಹ ವಾಗತು.
ಹಾ, ನಮ್ಮೊಡೆಯರು ಈ ವಾದಕೆ ಸೋತು
ಇಂದಿನ ಮಂತ್ರಕೆ ಕಿವಿಗೊಡುವರೊ ಕಾಣೆ
ಎನಾದರು ಕರ್ತವ್ಯವ ಮಾಡದೆ ಮಾಣೆ

(ಜಯ ಪರಾಕ್ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ.)

(ನಂದಿಮಾಗಧರು ದರ್ಬಾರ್‌ಭತ್ತಿ ಇವರೊಡನೆ ರಾಜ ಬರು
ತ್ತಾನೆ.)

ರಾಜ

ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಗೆಚ್ಚರಿಕೆ!
ಎನಾಪದಕೆಚ್ಚರಿಕೆ?
ಅರಮನೆ ಇದು, ಹಳುವಲ್ಲ.
ಹಿತವರಿಲ್ಲಿ, ಹಗೆ ಇಲ್ಲ.
ಇಲ್ಲೇತಕೆ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಹಳುವೇ ಹದುಳಕೆ ಎಂದೋ

ಹಗೆಯೇ ಹಿತವರು ಎಂದೋ
 ಹೊಗಳುಭಟರೆ ನಿಮ್ಮರಿಕೆ ?
 ಸಾಕೆನ್ನೀ ಎಚ್ಚರಿಕೆ
 ನೀವಿರಲಿನ್ನಿವರೇಕೆ
 ಪೀಠವ ಕೊಳ್ಳಿ ಪ್ರಧಾನಿ.
 ಮಂತ್ರಿವರರೆ, ಸೇನಾಸಿ
 ಎಲ್ಲರು ಕುಳ್ಳಿರಿ. ಎಲ್ಲಿ ?
 ನಮ್ಮ ವಿಕಟಕವಿ ಎಲ್ಲಿ ?

ವಿಕಟಕವಿ

(ಉಪಯುಕ್ತ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ಹಾಜರೊಡೆಯ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದೆ.

ರಾಜ

ಕೋಡಂಗಿ ನೀನೆಲ್ಲಿದ್ದೆ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಹತ್ತರೊಡನೆ ನಾ ಹನ್ನೊಂದಾಗದೆ
 ಮೇಲೊಂದಾಗಲು ಹಿಂದಿದ್ದೆ.
 ಇಂತೊಡೆಯರ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೆ.

ರಾಜ

(ನಗುತ್ತಾ)

ದಿಟ, ನಾನಿನ್ನು ಪೇಕ್ಷೆಗೈದಿದ್ದೆ.
 ಬಾ ಬಾ ಸನಿಯಕೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರು.
 ನೀನಿಲ್ಲದೆ ಎಂತಹ ದರ್ಬಾರು ?

ವಿಕಟಕವಿ

ನಾನಿಲ್ಲಿಹ ಸೌಭಾಗ್ಯಕೆ, ಓ ನನ್ನ ದಣಿ
 ದಳಪತಿಗಳ ನಾಯಕರಿಗೆ ನೀವಿಂದು ಮುಣಿ.
 ಅವನಿಂದೆನಗಾಯಿತು ಸಮ್ಮುಖದೊಳು ಮಾನ
 ಇಲ್ಲದಿರಲು ಎಲ್ಲರಿಂದಿರು ಸೆರೆಮನೆಯವನಾನೆ

ರಾಜ

ಕೌತುಕವೇ ಸಂಗತಿ—ಕೇಳಿದಿರಾ ದಳಪತಿ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಅವರಿಗರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ರಾಜ

(ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ)

ಪುರದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಗಿದೆ ?

(ಪ್ರಚಾರಣಮಂತ್ರಿ ಏಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ವಿಕಟಕವಿ ಅವನನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ.)

ವಿಕಟಕವಿ

ಪುರಜನರ ಕೋಪ

ಬಾಲಕರ ಶಾಪ

ಕಾಪರಾಟೋಪ

ದಳದ ಪ್ರತಾಪ

ಶಾಸಕರ ತಾಪ

ಹೆಂಗಳ ವಿಲಾಪ

ಎಲ್ಲರಾಲಾಪ—

ಸುದ್ದಿ ಇಂತು ಭೂಪ.

ರಾಜ

ಹೃ ಈ ದಿನವೂ ಹೀಗೆಯೇ ?

ವಿಕಟಕವಿ

(ಏಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಅವಕಾಶಗೂಡದೆ)

ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ ಬುದ್ಧಿ

ಇದು ನಿನ್ನೆಯ ಸುದ್ದಿ

ಈ ಕಷ್ಟದ ಕಬ್ಬವನು

ಪ್ರಾಸದ ಹಬ್ಬವನು

ವ್ಯರ್ಥಮಾಡೆ ಮನಬಾರದೆ

ಇಂತೊಡೆಯರಿಗೊರಿದೆ.

ರಾಜ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಸರಿ, ಸರಿ,

ಈ ದಿನವೇನಾಯಿತು, ಅದನೋರೆ ಮಡೆಯ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಹಸಾದ ಒಡೆಯ.

ಜನ ಬಾವುಟ ಹಿಡಿದೂಳಿತು

ಮಾಕಾಳಿಗೆ ಜಯವೆಂದಿತು

ದಳ ಬೆಂಗಾವಲ ಮಾಡಿತು

ನಾ ಜಯವೆನ್ನಲು ಹಿಡಿಯಿತು

ನೋಟತ್ತರೆ ಬೇಡೆಂದಿತು

ಒಡೆಯರ ಕವಿ ಹಾಡೆಂದಿತು

ನಾ ಹಾಡಲು ಹೂಗುಟ್ಟಿತು

ನಾಯಕ ಬರೆ ಬಿಟ್ಟಿತು

ರಾಜ

ನೆಚ್ಚಿನ ದಳ, ಮೆಚ್ಚಿನ ದಳ

ಸ್ಪೃಹೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕರ್ತವ್ಯವ ಮಾಡುವ ದಳ

ದಳವಾಯಿ ಭಲ ಭಲ.

ದಳವಾಯಿ

ಎಲ್ಲಕು ಪ್ರಭುಕೃಪೆಯೇ ಕಾರಣ

ನಾವೀ ಗುಣದ ದರ್ಪಣ.

ವಿಕಟಕವಿ

ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಕೋಶಾಧ್ಯಕ್ಷ

ಈ ಕಾರುಣ್ಯದ ಸೆಲೆ ಬತ್ತದೊಲು !

ರಾಜ

(ನಗುತ್ತಾ)

ದಿಟ, ಕೋಡಂಗಿ.

ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಿ ಕೋಶಾಧ್ಯಕ್ಷ.

ದಳವಾಯಿ

ಜೀಯಾ, ಮನ್ನವನು ಕುತ್ತುವ ಮಾತು.

ಹಣಕಲ್ಲವು ಗುಣಕೆ ಸೋತು

ಸೇವೆಯ ಕೊಂಡೆವು ನಾವು.

(ರಾಜನು ವಿಕಟಕವಿಯನ್ನು ನೋಡುವನು.)

ವಿಕಟಕವಿ

ಕೋಪಿಸಕೂಡದು ತಾವು.

ಚಂಡಕಿರಣಕರ ಸಾಗರದ ನೀರ-

ನೆತ್ತಿ ಕೆರೆ ತುಂಬುವಂತೆ

ಕೋಶ ತುಂಬ ಸಿರಿ ತಮ್ಮಿಂದಲೆ ಸರಿ

ತಾವು ಪ್ರಭುತಾಪದಂತೆ.

ರಾಜ

(ನಗೆಭಾವದಲ್ಲೆ)

ವಾದ ವಾದ ಸಮನಾಯಿತು ದಳವಾಯಿ.

ಕೋಡಂಗಿ, ಇನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಾಯಿ.

(ಆವನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವನು.)

ಬಕ್ಷಿ, ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂತು ?

ಬಕ್ಷಿ

ಮಹಾಪ್ರಭು, ಇಂತು—

ಕವಿಯ ಹಾಡುಂಟು

ಗಮಕಿಯೋಡುಂಟು

ವಾಗ್ಮಿ ವಾಗ್ಮಿಭವವುಂಟು.

ಲೇಸು ಈ ಯುದ್ಧ

ಎಂಬ ಸುನಿಬದ್ಧ

ವಾದಿ ವಾದವುಂಟು.

ರಾಜ

ಆಗಬಹುದೇ ಪ್ರಧಾನರೆ ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ಒಡೆಯರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಇದಿರೆ ?

ರಾಜ

ತನುಗೆ ಬಿನದ ಸೇರುವಂತೆ ತೋರದೀ ದಿನ.

ಪ್ರಧಾನಿ

ದಿಟ, ವಿನೋದಕಿಂದು ಹಗುರವಲ್ಲವೀ ಮನ.

ರಾಜ

ಏಕಮಾತ್ಯವರ್ಯ ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ಇಂದಂತಿದೆ ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯ.

ರಾಜ

(ಸುತ್ತ ನೋಡಿ)

ಹಾಯ್ ಹಾಯ್

ನಮಗು ಮುದಕು ಬಲುದೂರ.

ಅದೊಡೇಕೆ ಈ ಆಸರ

ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರಸ್ತಂಧಕೆ

ಮೀಸಲಿಹುದು ಗೀತಶಾಲೆ

ಸಲ್ಲಾ ಪಾನಂದಕೆ.

(ಸೂಚನೆಯನ್ನರಿತು ಸಭೆಯವರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೊರಡುವಾಗ
ವಿಕಟಕವಿಯೂ ಹೊರಡುವನು.)

ರಾಜ

ನೀನೂ ಹೋಗಬೇಕೆ, ವಿಕಟ.

ವಿಕಟಕವಿ

ನಲ್ಲಬೇಕೇ, ಪ್ರಭು, ಅಕಟಾ !

ರಾಜ

ನಮ್ಮ ಸಮ್ಮುಖದೊಳಿಷ್ಟು ಕಷ್ಟವೇ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಮೌನದಿಂದಿರುವುದಷ್ಟು ಸುಲಭವೇ ?

ರಾಜ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಮರಳಿ ಇತ್ತಿಹೆವು ಮಾತಿನ ದಾಸ.

ಕಳೆಯಬೇಡವೋ ನಮ್ಮಯ ಮಾನ.

(ಪ್ರಧಾನಿ, ಅಮಾತ್ಯರು, ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ, ವಿಕಟಕವಿ,
ರಾಜ— ಇಷ್ಟು ಜನ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ.)

ರಾಜ

ವಿನಾಲೋಚನೆ, ಮಂತ್ರಿಗಳೆ ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ಜನದ ಹುಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಿತಿದೆ

ಹುಚ್ಚೇ ಕೆಟ್ಟಾಗುತ್ತಿದೆ

ಈ ಸರ್ಕಾರದ ಭೀತಿ

ತುಸವೂ ಇಲ್ಲದ ರೀತಿ.

ರಾಜ

ಪಾಸ ಪಾಸ, ಬಡಪ್ರಜೆ

ಇವರಡಸಿದೆ ಒಂದು ರುಜೆ.

ಎಲ್ಲ ಜ್ವರಕು ಮೂರು ದಿನ

ಎಂದಿಹುದಲ್ಲವೆ ನಜನ ?

೧ನೆಯ ಅಮಾತ್ಯ

ಇದು ಸಂಕ್ರಮಿಕ, ಜೀಯಾ,

ಹಬ್ಬಲು ಬಿಡೆ ಬಹು ಅಪಾಯ.

ರಾಜ

ಎಚ್ಚರಿಕೆ—ಅಪಾಯ !
 ಕೈಯಾಡಿಸೆ ಜನ ಅಪಾಯ
 ಕಾಲಾಡಿಸಲದೆ ಅಪಾಯ
 ಹೋ ಎಂದರು ಅಪಾಯ
 ಹಾ ಎಂದರು ಅಪಾಯ
 ಮರಳಮೇಲೆನಡಿಪಾಯ
 ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ.
 ಹೂಂ, ಪೇಳಿರೇನುಪಾಯ
 ಈ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಹ್ಲೂ ಎನ್ನುವುದೇ ಇದಕುಪಾಯ.

ರಾಜ

ಆರಿಗೆ ಹ್ಲೂ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಸಚಿವರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹ್ಲೂ
 ಸಚಿವರ ಮಂತ್ರದ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹ್ಲೂ
 ಸಚಿವರ ಮಂತ್ರದ ತಂತ್ರದ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹ್ಲೂ.
 ಹಿಡಿ ಬಡಿ ಕೊಲ್ಲಿರಿ ತಿವಿ ಹ್ರೀಂ
 ಮುತ್ತು ಕವಿ ಹ್ರಾಂ.
 ಓಂ ನಮೋ ರಾಜ್ಯತಂತ್ರಾಯ.
 ಎನ್ನುವುದೇ ಇದಕುಪಾಯ.

ರಾಜ

ಸಿಮ್ಮಾಲೋಚನೆ ಇದುವೇ ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ಲಾಲಿಪುದಿದ ಪ್ರಭುವೇ.
 ಔಷಧ ಕಹಿಯಲ್ಲದೆ ಸಿಹಿ ಎಂತಾದೀತು ?
 ನೋಯದೆ ರಸ್ತೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಎಂತಾದೀತು ?
 ಹದ್ದಿನೋಡದೆಯೇ ಹುಚ್ಚನ ಹುಚ್ಚಿಂತಿಳಿದೀತು ?
 ಅಂಕುಶವಿಡದೆಯೇ ಅನೆಗೆ ಮತ್ತೆಂತಾರೀತು ?
 ಮೃದುಹೃದಯದಿ ಕರ್ತವ್ಯವ ಮಾಡದೆ ಇರಲು
 ಅರಿಗೆ ಹಿತವಹುದೋಡಿಯಾ ? ಇದೆ ನನ್ನ ಹವಾಲು.

ರಾಜ

ಸರಿ, ಸರಿ ಮುಂದೇನು ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ಆ ಗುಂಪೋಡೆಯನ ಹಿಡಿಯುತ್ತ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಬೇಕು
 ಅವನನುಯಾಯಿಗಳೆಲ್ಲರ ಸೆರೆಯಿಡಬೇಕು
 ಜನ ಗುಂಪಾಗಲು ಆಸ್ಪದಕೊಡದಿರಬೇಕು
 ನೆರೆತವ ಚಿದ್ರಸಬೇಕು
 ನುಡಿತವ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದಿ ದೊರೆ ಒಬ್ಬದ್ದ
 ಒಮ್ಮೆಗೆ ಕಡಲೆಡೆ ನಿಂತಿದ್ದ
 ಅಲೆಗಳೆ ನಿಲ್ಲಿ—ನಾನಿಹನಿಲ್ಲಿ
 ಎಂದೇ ಅಣತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಅವನೊರೆದುದು ಜಡ ಜಡಧಿಗೆ
 ಜೀವಂತರಿಗಲ್ಲ.
 ನೋಯುವ ಕಾಯುವ ದುಃಖಕೆ
 ಹೇಸುವ ಜನಕಲ್ಲ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಈತನ ಶಸ್ತ್ರಂಗಳು ಕತ್ತರಿಸವು
 ಈತನ ಸುಡಲರಿಯದು ಬೆಂಕಿ.
 ಪ್ರಭು ಯಾರೀತ ?

ರಾಜ

ಸಾಕು ಮಡೆಯ, ಆತ ವಾತ.

ವಿಕಟಕವಿ

ದಿಟ ಪ್ರಭು ದಿಟ.
 ಅಲೆ ಕುಣುವುದು ಗಾಳಿಗೆ
 ಜನ ಬಿಡುಗಡೆ ಕಾಳಿಗೆ
 ಹಿಡಿದಿಡಿರೀ ಗಾಳಿಯನು
 ಸಂತೈಸಿರಿ ಕಾಳಿಯನು
 ಆಗಲೆ ಶಾಂತಿ
 ಎನ್ನುವನೀ ವೇದಾಂತಿ.

ರಾಜ

ಇದು ಸಾಧ್ಯವೆ, ಮಂತ್ರಿ ?

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಕಾಳಿ ಬರುವಳಾವೇಶವ ಕೊಳ್ಳುವಗೆ
 ಅವನೊಯ್ಯಿರಿ ಸೆರೆಗೆ
 ಇದೆ ಬಿನ್ನ ಪ ದೊರೆಗೆ.

ರಾಜ

ವಾಪ ವಾಪ, ಅವ ಗೈದಿಹ ತಪ್ಪೇನು ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ಈ ಕೋಲಾಹಲ ದೊರೆಗೊಪ್ಪೇನು ?

ರಾಜ

ನಮ್ಮರಮನೆಯೇ ಗವಾಕ್ಷದಿಂದ
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವಾ ಜನದಾನಂದ.
ಅಹ, ಏನುಲ್ಲಸ, ಏನುತ್ತಾಹ
ನಮ್ಮಾಣತಿಗಿಂತಹುದೇ ಆಹಾ!
ಭೀತಿಯುಳಿದು ಬೇಕಾದುದನೊರೆದು
ನೋವ ಸಾವ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ನೆರೆದು
ಹಿಂದಾಗಿ ಹೋದ ಹಿರಿಮೆಯ ನೆನೆದು
ಇಂದಿನ ಪಳಿಬಾಳನು ಭೀಗರೆದು
ನಮ್ಮರಸುತನಕೆ ಹಿತವನೆ ಬಯಸಿ
ನಾಡಿನೇಳಗೆಯ ಹಾರೈಸಿ
ನೆರೆದಿತ್ತೀ ಮಂದಿ
ಅಮಿತೋತ್ಸಾಹವನೊಂದಿ.
ದೇವರೆ ಬೆರಗಾಗುವ ನೋಟ
ಈ ಜನದೀ ಬಾಳ್ವೆಯ ಹೊನ್ನಾಟ.
ಇದ ನೋಡುತ ನಲಿದಿದ್ದೆವು ನಾವು.

ಆದೊಡೆ ನೀವು

ಜನ ಬಿಟ್ಟಂಜಿಕೆ ನಿಮ್ಮನೆ ಹೊಕ್ಕಿತೆನೆ
ಧೃತಿಗು ಮತಿಗು ಬಿಮ್ಮನೆ ಕದವಿಕ್ಕಿತೆನೆ
ರಕ್ಕಸತನಕೆಡೆಗೊಟ್ಟಿರಿ
ಮರ್ಯಾದೆಯ ಬಿಟ್ಟಿರಿ.
ನೆರೆ ನಾಚುತ ನಾನಡಗಿದೆನಿಲ್ಲ
ಪ್ರಜಾಹಂಸಕಗೆ ದೊರೆತನವೆಲ್ಲಿ
ಎನ್ನುತ ಗುದುಗುಟ್ಟುತ ಮನದಲ್ಲಿ.
ಈ ಘೋರವ ಮರುಕೊಳಿಸೆನ್ನವಿರಿ
ಸಮ್ಮತಿಯಿದಕೆಂತೀಯಲಿ ಉಸಿರಿ.

ಪ್ರಧಾನಿ

ಪ್ರಭು, ಇದು ಸಾಮ್ರಾಟ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಜ್ಞೆ
ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕನುಜ್ಞೆ.

ರಾಜ

ಹ್ಲಾ — ಹ್ಲಾ ಆವರಾಜ್ಞೆ —

ನಮ್ಮನುಜ್ಞೆ!

ಮೊದಲೇ ಇಂತೇಕುಸಿರದಿದ್ದಿರಿ

ತೊತ್ತೇ ಇದಗೈ ಎನ್ನದೆ ಇದ್ದಿರಿ

ಜೀಯಾ ಎಂದಿರಿ ಒಡೆಯಾ ಎಂದಿರಿ

ಭೂಪಾ ಎಂದಿರಿ ಪ್ರಭುವೇ ಎಂದಿರಿ.

ನಾ ದೊರೆಯೋ, ಬರಿ ತೊತ್ತೋ, ಹೇಳಿರಿ.

ಹಿರಿಮೋ, ಕಿರಿಮೋ ನಮ್ಮದು ನಾಡು

ತಪ್ಪೋ ಒಪ್ಪೋ ಆಳುವ ಪಾಡು

ನಮ್ಮದು — ಇದಕೆಲ್ಲ

ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಣತಿ ಬೀಕಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಧಾನಿ

ಪ್ರಭು, ಇಂತೆನುವಂತಿಲ್ಲ.

ರಾಜ

ಎಂದರೆ ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ಆವರ ಮುಳಿಸು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಲೇಸಲ್ಲ.

ರಾಜ

ಹಾಯ್, ಹಾಯ್, ದಿಟ ದಿಟ.

ಎರವಲು ತಂದಿಹೇವೀ ದೊರೆತನವ

ನಾವರಿತರಬೇಕಿವರನುನಯವ

ಹಾಯ್, ಹಾಯ್!

ಇವರೊಳಂತಿಹುದು ನಮ್ಮಯ ಕೌಲು
ನಮ್ಮರಸುತನವೋ, ಬರಿಡೌಲು.

(ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತ ಮೌನಿ ಸೀತವನ್ನು ಇಳಿದು ನೆನೆವಾಡುತ್ತಾನೆ.
ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ವಿಕಟಕವಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಕ್ಕುತ್ತಾನೆ. ಮಿಕ್ಕವರೆದ್ದು ಮಿಕ
ಮಿಕನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.)

ವಿಕಟಕವಿ

ನನ್ನೊಡೆಯಾ

ರಾಜ

ಎನದು ಮಡೆಯಾ

ವಿಕಟಕವಿ

ಒಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಸಿದ್ದ
ಅವನುಡುಪೆಂದರೆ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧ.
ಒಮ್ಮೆಗೆ ಓಲಗದೊಳು ಕುಳಿತಿರಲು
ಬಂದರೆಡೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ದರ್ಜಿಗಳು.

ರಾಜ

ಹೂಂ

ವಿಕಟಕವಿ

ಕಂಡೂ ಕಾಣದ ತೆರ ನವಿರಾಗಿಹ
ಗಾಳಿಗು ಆಕಾರಕು ತೆಳುವಾಗಿಹ
ಸೋಜಿಗದುಡುಪನು ಹೊಲಿಯುವೆವೆಂದು
ಅಣೆಯನಿಟ್ಟರು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದು—

ರಾಜ

ಹೂಂ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಅರಸಗೆ ಉಡುಪೆಂದರೆ ಬಲು ಆಸೆ
ನಂಬಿಸಿತವನೀ ಠಕ್ಕರ ಭಾಷೆ.

ರಾಜ

ಹೂಂ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಒಂದು ವರುಷ ಗಡುವನು ಕೇಳಿದರು
ರಾಶಿ ಹೊನ್ನ ಮುಂಗಡ ಕೇಳಿದರು.
ಉಡುಪಿನಾಸೆಗರಸತ್ತು ಎಂದ.
ಅನರೆರೆತಕೆಲ್ಲ ಹೂ ಎಂದ.

ರಾಜ

ಸಾಕು, ಕತ್ತಿ, ನನಗೀ ಕತೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಪ್ರಭು, ನಾನೊರೆಯಲು ಮುಂದಾದುದನು.
ಕೌತುಕಪಡುವಿರಿ—ನಿಲ್ಲಿಸಲೇನು ?

ರಾಜ

ಮೂರ್ಖನಿಗೊಲ್ಲಿ ಎಂದವರುಂಟೆ
ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸು.

ಪ್ರಧಾನಿ

(ಜನಾಂತಿಕ)

ಸಾಕೀತನ ತಂಟೆ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಇಂತು ಬೊಕ್ಕಸವ ಬರಿದನು ಮಾಡಿ
ನೆಯ್ಯುವ ಹೊಲಿಯುವ ಆಟವ ಹೂಡಿ
ಜಾಣರಿಗೇ ಇದು ಕಾಣುವುದೆಂದು
ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೋ ಅಲ್ಲಿಂದು
ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಬಯಲನೆ ತೋರಿ
ಇಲ್ಲದುದುಪಿನಂದವನೇ ಸಾರಿ
ಎಲ್ಲರ ನಂಬಿಸಿದರು ದರ್ಜಿಗಳು.

ಇದರ ಮಾತನಡಗೂಲಜ್ಜೆಗಳು
ಸಾರಿದರೆಲ್ಲೆ ಡೆ—ಚಾತ್ರೆ ನೆರೆಯಿತು.
ದೊರೆ ಉಡುಪನುಡುವ ದಿನ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು
ಉಟ್ಟನರಸನೀ ಬಯಲುಬಟ್ಟೆಯ
ಬೆತ್ತಲೆಯೊಳೆ ಕೊಂಡನು ಜನದಿಟ್ಟಿಯ.
ಅಯ್ಯೋ, ಬರಿ ವೈ ಎಂದರು ಜನ ಮನದೊಳಗೆ
ಆಹಾ ವಸ್ತ್ರದ ನವಿರೆಂಥದು ಎಂದರು ಹೊರಗೆ.

ಆದೊಡೆ ಮಗುವೊಂದು
ಅಮ್ಮಾ ಬೆತ್ತಲೆಬಸವನ ನೋಡೆಂದು
ಚಪ್ಪಳೆಯಿಕ್ಕಿತು—ಎಂಥ ದಿಟ್ಟತನ !
ಹಾದೇ ಬರಿ ಬೆತ್ತಲೆ ! ಎಂದರು ಊರ ಜನ.
ದಿಟ ದಿಟ ವಿಸುಗುಟ್ಟಿತು ಪರಿವಾರ
ಅಳುಕಿ ಅಳುಕಿ ಹಾದೆಂದಿತು ಸರಕಾರ.

ಆಗರಸನು ಬಿಚ್ಚಿ
ಕೆಟ್ಟೆನಿವರ ನೆಚ್ಚಿ
ಎನ್ನುತ ಅನಮಾನಕೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ
ಓಡಿದನರಮನೆಗೆ.
ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಬಾರದೆ ಹೊರಗೆ—
ಪ್ರಭು, ಎನೆನ್ನುವಿರೀ ಕತೆಗೆ ?

ರಾಜ

ಹಾಯ್, ಹಾಯ್ ದಿಟ, ಕೋಡಂಗಿ
ನಮಗಿವರಿತ್ತೀ ದೊರೆತನವಂಗಿ
ನಿನ್ನೀ ಕತೆಯಂಗಿ.
ಈ ಬಯಲಂಗಿಯ ಮೆರೆಸುತ ನಿತ್ಯ
ಲೋಕದ ನಗಿಪಾಡಾದೆವು ಸತ್ಯ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಹಾಯ್, ಹಾಯ್ ಬಿನದಕೆ ನಾನೊರೆದೀ ಕತೆ
ಖೇದಕೆ ಆಯ್ತೀ ಅಕಟ—

ಪ್ರಧಾನಿ

ತುಸ ಮೌನವನಾಂತಿರು ವಿಕಟ.—
 ಪ್ರಭು, ಈತನ ವಿಪರೀತದ ಮಾತಿಗೆ
 ಅರೆದಿಟವೊರವೀ ವ್ಯಂಗ್ಯದ ರೀತಿಗೆ
 ಮನಕಾಲಸ್ಯವ ತಂದುಕೊಳುವುದೇ
 ವಂಶದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವ ಮರೆಯುವುದೇ ?
 ನಮಗೀ ಪರಕೀಯರ ಸಂಬಂಧ
 ಘಟಿಸಿದೆ ದೈವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ.
 ಕಟ್ಟಡವಿಯ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮವೆಂತು
 ಇವರಾಸರೆಯೊಳು ನಾಡಿಕುದಿಂತು.
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬಯಕೆ.
 ಹಲತೆರವೀ ಹಂಬಲಿಕೆಯ ಸಲಿಕೆ—
 ಹೇನಾವತಿ ಕಾವೇರಿಯ ಸೇರಿ
 ಕಡಲ ಹಾರೈಸೆ ತಪ್ಪೇ ದಾರಿ ?
 ಹೆಸರಿಗೆ ಅವರದು ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
 ನಿಜದೊಳು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
 ನಮಗಿದರಾದರಣೆಯೊಳೇ ಮುಕ್ತಿ
 ಇದರ ಪೋಷಣೆಯೇ ಈಗಿನ ಯುಕ್ತಿ.
 ಇಂದವರಿಗೆ ಹೊಗೊಡುವುದೆ ಭದ್ರ.
 ಇದು ಅಕ್ಷನವೆಂದೊಡೆ ಹೃದ್ರ.

ವಿಕಟಕವಿ

(ತನಗೆ ತಾನೆ)

“ ಗಂಗೆ ಯಮುನೆ ಕೂಡಿ ಹರಿದು
 ಸಂಗಮ ಜಲ ಬಿಳಿದು ಕರಿದು.”

ರಾಜ

(ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು—ಫಕ್ಕನೆ ನಕ್ಕು)

“ ಗಂಗೆ ಯಮುನೆ ಕೂಡಿ ಹರಿದು
 ಸಂಗಮ ಜಲ ಬಿಳಿದು ಕರಿದು ”—

ಅಹ, ಚೆನ್ನ ಚೆನ್ನ ಬಲು ಚೆನ್ನಾಯ್ತು
ನಮ್ಮ ಕೋಡಂಗಿಯ ಮಾತು.

“ ಗಂಗೆಯಮುನೆ ಕೂಡಿ ಹರಿದು
ಸಂಗಮಜಲ ಬಿಳಿದು ಕರಿದು.”

ಸಿನ್ನದೆ ಮಾತಿದು ಗೆಳೆಯ ?

ನಿಕಟಕವಿ

ಉಹ್ಹು. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಕವಿಯ.

ರಾಜ

ನಾವರಿಯದ ಕವಿಯೂ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನೊಳುಂಟು ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಅತಗು ಜನಕೂ ನಂಟು--

ಈ ಎತ್ತರಕ್ಕೇರ.

ಪ್ರಧಾನಿ

ಪ್ರಭು !

ರಾಜ

ಮರೆತೆ ಮರೆತೆ, ಮಂತ್ರಿವರ

ತನ್ನಿ ತನ್ನಿ ಲೇಖನಿ

ಬೇಗ ಮುಗಿಯಲೇ ಕಣೆ.

(ಪ್ರಧಾನಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲುಮಾಡಿ
ಹ್ಲೂ ಎಂದು ತಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಓದದೆ ಕೆಳಗೆ ರುಜುಮಾಡಿ ಲೇಖನಿಯನ್ನು
ಬಿಡಿಸಿ)

ವಾಪ ವಾಪ ಬಡಜಂತು—

ವಿಕಟಕವಿ

ಮುಗಿಯಿತಪ್ಪ ಕೊನೆಗಂತು

ಜೈ ಪರಾಕೆಚ್ಚರಿಕೆ ಸ್ಲಾಮಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ.

ರಾಜ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಇದು ' ಹೊರಡು ' ಎಂಬರಿಕೆ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಅಲ್ಲ ಪ್ರಭು—ಅಲ್ಲ.

ಅತ್ತಣವರು ಮರಳಿ ಬೆರೆದು

ಇತ್ತಣವರು ಅವರಿಗೊರೆದು

ಹೊತ್ತುಮಾಡದಂತೆ ಚಿತ್ತವೆಸಗಬೇಡವೆ?

ಜೈ ಪರಾಕ್ ಎಚ್ಚರಿಕೆ—

(ರಾಜ ನಗುತ್ತಾ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಿಕ್ಕ ಸಾಮಾಜಿಕರೆಲ್ಲರೂ ನೆರೆಯುತ್ತಾರೆ—ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅವರವರ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಅಣತಿಯನ್ನು ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲೂ ಸನ್ನೆಯಲ್ಲೂ ಕೊಡುವಾಗ ತೆರೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ.)

ವಿನ್ಯಾಸಾಂಕ ಮುಗಿಯಿತು

ಉಪನ್ಯಾಸಾಂಕ

೧೯೪೫-೬

(ಹಿಂದಿನ ಅಂಕದಲ್ಲಿ “ವಾದಿ”ಯಾದವನು ಕೋಡಂಗಿಯಂತೆ
ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುವನು)

ಕೋಡಂಗಿ

ಅಂಕವಲ್ಲ ಇದು—ಇದು ವಿಷ್ಣುಂಭ
ಎನು ಹೇಳಲೆಮ್ಮ ಕವಿಯ ಜಂಭ
ಅಂಗ್ಲರಂಕಕ್ಕೆ ಅಂಗ್ಲರ ಭಾಷೆ
ಎಂದವ ಬಳಸಿದ ಎನು ತಮಾಷೆ!
ಆತಗೆ ಅದೆ ಮೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಪೂರ
ಆದೊಡೆ ನಮಗದಕೂ ಬಲು ದೂರ
ಅಂಗ್ಲರಿರದೆ ಈ ನಾಟಕವಿಲ್ಲ
ಅವರ ನುಡಿಯನೀ ಕವಿ ತುಸ ಬಲ್ಲ
ಪ್ರಾಸವಿಟ್ಟೆ ಎಲ್ಲವನೂ ಬರೆದ
ಆದೊಡೇನು ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯ ಬಿನದ
ರಂಗಕೆ ಬಾರದೆ ಕರಡೊಳೆ ಉಳಿಯಿತು
ಕವಿಗೂ ಮನದೊಳಗೀ ಕೊರಗುಳಿಯಿತು.
ಸೂತ್ರಧಾರನದನೊಪ್ಪಲೆ ಇಲ್ಲ.
ವಿಕಟಕವಿ ಎಂದ—“ಇವನೇಬಲ್ಲ ?
ಎಷ್ಟು ಹಣ ಸುರಿದೆವಾವೀ ನುಡಿಗೆ
ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ ಇದ ಕೆಡಿಸಲು ನಮಗೆ?
ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಬೇಡ—ಷಾಗೂ ಕಡಮೆಯೆ
ನಮ್ಮೀ ಕವಿ! ಇವಗೀ ಬರಿ ದುಡಿಮೆಯೆ”
ಇಂತವನೆನೆ ಕವಿ ಕೊರಗನು ಮರೆತು
ಜೆಲೆಯರಿವರಿಲ್ಲ ವಿಕಟನ ಹೊರತು
ಎನ್ನುತ ತಾಳ್ಮೆಯ ತಳೆದನು ಮನದಿ.

ಆಹಾ ಗುರುವಿಕಟನು ಬಲು ಬಿನದಿ.
 ಹೋಗುವ ಜನದಾ ನುಡಿ ನಮಗೇಕೆ ?
 ಕನ್ನಡದುಪ್ಪುಂಡೀ ಜನವೇಕೆ
 ರಂಗದೊಳಾದರು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ
 ನುಡಿಯ ಬಾರದು ? ಇದ ಕವಿ ತಿಳಿಯ.
 ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯುಚ್ಚರಿಸಲು ಬಲ್ಲ
 ನಟರೆಮ್ಮಾಟದೊಳಿಲ್ಲವೆ ಇಲ್ಲ.
 ನಮ್ಮ ನಾಲಗೆಗು ಆ ತಿರಿಚಿಲ್ಲ.
 ಕೊನೆಗೂ ಕವಿಯಿದ ಬರೆಯಲೆ ಇಲ್ಲ
 ಕನ್ನಡದೊಳು—ಅದರಿಂ ಕತೆ ತಿಳಿಸೆ
 ಬಂದಿಹೆ—ಇನ್ನೀ ಮಾತನು ಬೆಳಸೆ.
 ವಿಕಟಕವಿಗು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯು ಬೇಕು
 ಮತ್ತಾರಿಗುಂಟು ಆತನ ಜೋಕು
 ಆತಗೆ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯನು ನಾನು
 ಅದರಿಂ ದೊರೆಯಿತು ಸುಪಾರಿ—ಪಾನು
 ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಂದೀ ತೆರ ನಿಲ್ಲಿ
 ಅವನ ಹದವ ನಾನೊಬ್ಬನೆ ಬಲ್ಲಿ.—
 ಇರಲಿ.

ತವಿಸಿರಲು ನೆಲ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ
 ಆ ಕಡೆ ಉರಿದೆದ್ದನು ಆಂಗ್ಲ ಹಗೆ
 ಹಿಟ್ಟರ್—ಆತನೊಬ್ಬ ಶಿವಲೀಲೆ
 ಹಗೆದನೇಕೆ ಸ್ವಾಲಿನ್ನನ ಮೇಲೆ ?
 ಜರ್ಮ್ ಗರಡಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟು
 ರಷ್ಯ ಕರಡಿಯ ಮೇಗಡೆ ಛಟ್ಟು-
 ಆದೊಡೆ ಬೆಚ್ಚಿತು ಮೊದಲಬ್ಬರಕೆ
 ಆಂಗ್ಲರ ಜಗವಾ ಪಡೆಯುಬ್ಬರಕೆ
 ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡಿತು ಈ ಹೃತ್ಕಂಪ

ಕೆಡಿಸಿತು ಜಪಾನಿನಾಸೆಯ ಜೊಂಪ
 ಸರಿ, ಎಚ್ಚರುತದು ರಾಹುವಿನಂದ
 ಲೋಕವ ನುಂಗಲು ಇತ್ತೆಡೆಯಿಂದ
 ಮೊದಲಿಟ್ಟಿತು-ನುಂಗಿತು ನೆಲವೆಲ್ಲ.
 ಆದೊಡೆ ಬರಿತಲೆ ಕರುಳೇ ಇಲ್ಲ.
 ನಮ್ಮ ದೇಶಕೂ ಚಾಚಿತು ನಾಲಗೆ
 ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಿಂಹದೀ ತಣಿಗೆಯ ಕೂಳಿಗೆ
 ಮುಸುಡ ತೆಗೆದು ಗುರುಗುಟ್ಟಿತು ಸಿಂಹ
 ಅಂಜಿಸಿತದನೀ ನಿರ್ಘ್ನ ಗುಮ್ಮ
 “ದುಡಿದೊಡೆ ನಮಗೆ, ನಿಮ್ಮದು ನಿಮಗೆ
 ಸ್ವರಾಜ್ಯವಪ್ಪುದು ವಿಜಯದ ಗಳಿಗೆ”
 ಎನುತವ ಸಂಧಿಗೆ ಬರೆ, ಒಪ್ಪದೆ ತೊರೆ ಎಂದೇ
 ನೀನಿದನೀ ಕ್ಷಣ ಬಿಡುವುದೆ ಲೇಸೆಂದೇ
 ನುಡಿಯೆ ಮಹಾತ್ಮರು—ಹಗೆ ಬೇರಡೆಗೆ—
 ಏನಾಸೆಯೋ ಏನಾಯಿತೋ ಅವಗೆ—
 ಹಡಗಿನ ಪಡೆಗಳ ಈ ಕಡಲಿಂದ
 ಥಟ್ಟನೆ ತಿರುಗಿಸೆ ಹರಿದಯದಿಂದ,
 ಸಂಧಿಗೆ ಬಂದವ ಹಿಂತೆಗೆದನಲಾ
 ವಂದನಾರ್ಹರನು ಬಂಧಿಸಿದನಲಾ
 “ತೊರೆ, ತೊರೆ” ಎಂದಾಕ್ರೋಶಿಸೆ ಯುವಜನ
 ಹಲ್ಕುಡಿದರು “ಪೊರೆ, ಪೊರೆ” ಎಂಬ ಜನ.
 ಅತಿದುಃಖಿಗೆ ಕಟ್ಟೀನಿದೆ ಹೇಳಿ
 ತಪ್ಪೋ ನೆಪ್ಪೋ ದೇವರ ಕೇಳಿ
 ಹುಚ್ಚೆದ್ದಿತು ಜನ ಕೆಚ್ಚೊಳು ಕೆರಳಿ
 “ತೊಲಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರೇ ಬಂದುದು ಬರಲಿ.”
 ನೆನೆದೊಡೆ ನನಗೂ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆನ್ನುವುದು
 ಇಂಥ ಕ್ರೋಧವೇ ಹದುಳವೆನಿಪುದು.

ಬದುಕಬೇಕೆ ದೀಪದ ಕರುಕಂತೆ
 ಬಾಳಿನ ತೇಜದ ಕುಡಿ ಕೆಡುವಂತೆ?
 ಈ ಧೀರಾತ್ಮರ ಮೈಯೇ ಮಣ್ಣು
 ಬೆಳೆದು ಫಲಿಸೆ ನಲ್ಲಸೆಯ ಹಣ್ಣು.
 ಅವರ ರಕ್ತ ಆ ವೃಕ್ಷಕೆ ನೀರು
 ಬೆಳೆವುದಿಂತು ಕಣಸಿನ ಕಲ್ಪತರು—
 ನಿಶ್ಯಸ್ತ್ರರಿಂತು ಶಸ್ತ್ರವೆತ್ತಲು
 ಉರಿಗು ಮಿಗಿಲು ಹೊಗೆಯಾಡಿತೆತ್ತಲು
 ಹಬ್ಬಿತು ಕತ್ತಲು ಎದೆಎದೆಯೊಳಗೆ
 ಎಲ್ಲರೊಳೂ ಮೂಡಿತು ಕರುಳ ಧಗೆ.
 ಆದೊಡೆ ಬೆನ್ನೊಳೆ ವಿಧಾತ ನಗುವ
 ಆರಿಗು ಎನೂ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲೆನುವ
 ಬಂಧನದೊಳೆ ಬಿಡುಗಡೆಯನು ಬೆಳೆವ
 ಬಿಡುಗಡೆ ಎಂದಿರೆ ಬಂಧನಕೆಳೆವ.
 ಜಯಮದವೇರಲು, ಬಗೆ ಕೆಡುತ ಹಗೆ
 ನಿಲಲರಿಯದೆ ಮೈಸೋಲುತ ಮಲಗೆ,
 ಪುರದಾಹಕನೇತ್ರಾಗ್ನಿಯ ಹರ
 ಮಿತ್ರರ ವಶವಾಗಿಸೆ—ಈ ಬವರ
 ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು ಜಯ ಜಯ ರವದೊಳಗೆ.
 ಅಣುಬಾಂಬಿನ ಜಸವೆಲ್ಲೆ ಡೆ ಮೊಳಗೆ.
 ಅದೆ ಸೈಕ್ಲೋಪ್ಪು—ಜಗವದರ ಗವಿ
 ನಾವೆಲ್ಲರು ಅದರಾಹಾರದ ಅವಿ.
 ಇರಲದು—ಒಡಿಸ್ಸುಸ್ಸು ಇಹನೆಮಗೆ
 ತೋರುವನಿದರಿಂ ಪಾರಾಗುವ ಬಗೆ—
 ಅಂತು ಗೆದ್ದರು—ಇಳಿಯಿತು ಪಿತ್ತ
 ಇವರಾದರು ಗಜಭುಕ್ತಕಪಿತ್ಥ
 ತಿರುಳು ತೀರಿ ಆಕಾರವುಳಿಯಿತು.

ಸಾಲವೇರಿ ಮೈಸಾಲವುಳಿಯಿತು.
 ಕಡಲ ಮುದಿಯ ಹೆಗಲಿಳಿವೆನು ಎಂದ.
 ಅವನಿಗೊ ನುಡಿ ಚಿಂದ ಕೈ ಮಂದ.
 ಅಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟರು ಇಲ್ಲಿವ ಬಿಡನು.
 ಅಲ್ಲವ ಕೊಟ್ಟರು ಇಲ್ಲಿವ ಕೊಡನು
 ದೇವರು ಕೊಟ್ಟರು ಕೊಡ ಪೂಜಾರಿ
 ಗಿಟ್ಟಬೇಕಿವಗೆ ಇವನ ಮಜೂರಿ
 ಗೆದ್ದೆವೆಂದು ಏನಿವನದು ಜೋರು
 ನಮ್ಮ ಮೇಲಬ್ಬ ಏನು ಹುಜೂರು
 ಗರಿಭಕ್ಷಕ ವನಭಕ್ಷಕನಿವನು
 ತನುಮನ ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಿವನು.
 ಆದೊಡೆ ಮೆರೆವನು ರಕ್ಷಕನಂತೆ
 ಬೇಡಬಲ್ಲನಿವ ಭಿಕ್ಷುಕನಂತೆ
 ಆ ಘಂಡ, ಈ ಘಂಡ, ಊ ಘಂಡೆಂದು
 ನೊಂದ ಜನಕೆಲ್ಲ ತಾ ಘ್ರೆಂಡೆಂದು.
 ವೇದವ ನುಂಗಿದ ವಾದವ ತಂದ
 ಮಾನ ನುಂಗಿ ಮೇನವ ಕೋ ಎಂದ.
 “ಹಾಸ್ಯವಾದರೂ ದಾಸ್ಯವೆ ಲೇಸು
 ನಿಮ್ಮ ಬಿಂಕ ನಮ್ಮಯ ಶಹಬಾಸು
 ನಮ್ಮ ಕಛೇರಿಯೆ ರಾಣೀವಾಸ
 ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗೆ ಇದೆ ಕೈಲಾಸ.”
 ಇವನೀ ಹುಂಕೃತಿ ನಮ್ಮ ಕಿಂಕೃತಿ
 ನಮಗಿದರಿಂದಲೆ ಲೋಕತಿರಸ್ಕೃತಿ
 ನಮ್ಮ ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಗಳ ಧಿಕ್ಕೃತಿ
 ಇವನೀ ದರ್ಪಕೆ ವಿಶ್ವಪುರಸ್ಕೃತಿ
 ಇವನ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ನೆಲವನ್ನ
 ನಮಗದರ ಕಕ್ಕಲೇ ಮಿಷ್ಠಾನ್ನ

ಅದರ ಬೇಹಾರಿಯೇ ಸಂಪನ್ನ
ಇದ ಛೇ ಎನ್ನುವ ಮರುಳ ವಿಪನ್ನ
ಹಳ್ಳಿ ಹಾಳು ದಿಲ್ಲಿಯೊಳೂ ಗೋಳು
ಜನಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಶೀಲವೆ ಜಾಳು.

ಆದೊಡೆ—ನೇಹಿಗರೇ

ಒಣಗುತ್ತಿದೆ ನಾಡಿನ ಬಂದಳಕೆ
ಚಿಗುರುತ್ತಿದೆ ನಮ್ಮಾಸೆಯ ಮೊಳಕೆ
ಇನ್ನೀ ದುರ್ಬಲ ನಮ್ಮನದುಮನು
ಭಿಕಾರಿ ಇಂದೀ ನರವಾಹನನು.
ನಮ್ಮ ನೇಹವಿಂದೀತನ ಪುಣ್ಯ.
ಇದನುಳಿಸಿಕೊಂಡರಿವನೇ ಧನ್ಯ.
ಪದದಿಂದುರುಳಿದ ಚರ್ಚಿಲ್ ನಾಯಕ
ಸಮರ ವಿನೋದಿ—ಭೀತಿದಾಯಕ
ಇನ್ನಾತನ ವಿಷವಿಲ್ಲೇ ಸರ್ಪಕೆ
ಬೆದರುವರಾರೀ ಬರಿಹೆಡೆ ದರ್ಪಕೆ
ದೊರೆಗೂ ಈ ಸಂದರ್ಭವೆ ಇಷ್ಟ
ತಪ್ಪಿತಲಾ ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯ ಕಷ್ಟ
ಅವರ ಸುತ್ತ ಗೇರಾಯಿಸಿಕೊಳುವ
ಸರ್ಕಾರದವರ ಪಾಡೇನೆನುವ
ಆರ ಮಂತ್ರಕೂ ಕಿವಿಗೊಡರವರು
ಅವರದೆ ಲೇಖನಿ ಅವರದೆ ಮೊಹರು.
ಅವರಿಗೆ ಸಲಹೆಕಾರ ವಿಕಟಕವಿ
ಆತಗೀಗ ಆಂತರಿಕನ ಪದವಿ.
ಸೆರೆಯಿದ್ದವರಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯ್ತು.
ಜಯಜಯಕಾರಕೆ ಕೊರಲೆಡೆಯಾಯ್ತು.
ಜನಜನಕೂ ಮರುಕೊಳಿಸಿದೆ ಜೀವ.
ಈ ಹೊಮ್ಮೊಳು ಲೆಕ್ಕಿಸರೈ ಸಾವ

ಜೀವ ಬರಲು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದೆ ಆಸೆ
 ಇನ್ನೂ ಅದಕಿಲ್ಲೊಂದು ನಕಾಸೆ
 ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದೆ ಆ ಮೆರೆವಣಿಗೆ
 ಮುಂಗಡೆ ಬಲು ವಾದ್ಯಗಳುರವಣಿಗೆ !
 ಕಿವಿಗಿಂಪಿಲ್ಲೇ ಬಹು ಶ್ರುತಿಮೇಳ.
 ಹೊಡೆವ ಡೋಳಿಗೂ ಅನೇಕ ತಾಳ.
 ಗಾನವಿಲ್ಲ ಬರಿಗದ್ದಲವೀಗ
 ಕೊರಲಿದ್ದ ವನಾವನೀಗ ಕೂಗ :
 ಹರಹರಮಹದೇವಲ್ಲಾ ಹೋ ಅಕಂಬರ್
 ಪೀತಾಂಬರ್ ಪೈಗಂಬರ್ ದಿಗಂಬರ್
 ನಮ್ಮದೀ ನಾಡು—ನಮ್ಮದು ನಾಡು
 ನೀವಿರುವೆಡೆ ನಮಗದು ಸುಡುಗಾಡು—
 ಹಬ್ಬುತ್ತಿದೆ ಈ ಸೊಲ್ಲಳ ಗುಡುಗು
 ಬೊಬ್ಬೆಯಿಡುತ್ತಿದೆ ಮತಗಳ ಪಿಡುಗು.
 ನಾನರಿತಿಹೆ ಕೆಲವರ ಆತುರವ
 ಅವರೈಹಿಕ ಭೋಗದ ಕಾತರವ.
 ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದೇ ಜನ್ಮ.
 ಕರ್ಮವೆಲ್ಲವನು ತೊಳೆವುದು ಕಲ್ಮ.
 “ಇರುವವರೆಗು ನೀನಾಗೆಲೊ ಲೋಲ.
 ನೀ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೊ ನಿನ್ನ ನುಕೂಲ.
 ಸತ್ತಮೇಲೆ ನಿನಗಿದೆ ನಿಡುನಿದ್ದೆ.
 ಒಳ್ಳೆ ರಂಗಿನೊಳು ಬಾಳೆಲೊ ಮೊದ್ಲೆ”
 ನಮಗಿಹುದಾತುರ ಇವರಷ್ಟಿಲ್ಲ.
 ಇಂದಿಲ್ಲದಿರಲು ಮುಂದಹುದಲ್ಲ!
 ತಾಳಿ ತಾಳಿ ಎನ್ನುವುದೇ ಮಂತ್ರ
 ತಾಳ್ಮೆಯಿಲ್ಲದಿರೆ ಬಾಳೆ ಆತಂತ್ರ
 ಕರ್ಮ ಬಿಂಬಿಡದು ಯಾರು ಸ್ವತಂತ್ರ

ಯಂತ್ರಿ ಅವನು ನಾವೋ ಬರಿಯಂತ್ರ—
 ನಾವಂತಾತುರವಿಲ್ಲದೆ ಇಹೆವು
 ಇದರ ದಿಟ ಸುಳ್ಳನೆಂತು ಬಲ್ಲೆವು
 ಆದೊಡೆ ನನಗಿದೆ ಈ ಸಂದೇಹ
 ಅರಿಗಿಲ್ಲ ಇಹಭೋಗದ ದಾಹ?
 ಒಂದೇ ಜನ್ಮದೋಳಷ್ಟು ಬಾಳನೂ
 ಬಾಳಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಇದನವ ಕೇಳನು
 ಸುಖದುಃಖಗಳಷ್ಟಿಷ್ಟು ಸವಿದು
 ಹಲವು ಮಜಲಿನೊಳು ಭವವನು ನಡೆದು
 ನಿರಾಯಾಸದೊಳು ಮನೆ ತಲನೆ, ಹಿತ.
 ಇಂತು ನಡೆವರಿಗೆ ಅಹಂಸೆ ವಿಹಿತ.
 ಇದು ನನ್ನ ಮತ—ಇದ ವಿಕಟಕವಿ
 ಒಪ್ಪಿಹನಿದಕಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿ.
 ನಮ್ಮ ಮತಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯವೆ ಬಯಕೆ
 ಇಂದಿನ ಮತಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಭಯಕೆ
 ಮತ ಮತಗಳ ತುಸ ವಿಷವನು ಕೊಳ್ಳಿ
 ಚಿತ್ತರಕ್ತಕದನೊಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.
 ಎಲ್ಲಾ ದೇವರಿಗೂ ಶರಣೆನ್ನಿ
 ಆದೊಡೆ ದೇಶಕೆ ಜಯ ಜಯವೆನ್ನಿ

(ಒಳಗೆ “ಎಳಿರಯ್ಯ” ಎಂಬ ಗೀತದ ಸೂಚನೆಯಾಗುವುದು.)

ಓಹೋ, ನನಗಿಂತಲು ನಟರಾತುರ ಹೆಚ್ಚು.
 ಇನ್ನು ತಳುವಿದೊಡೆ ಆಗುವೆ ವೆಚ್ಚು.
 ಈ ಅಂಕದಿ ನೋಡುವಿರೀ ಕದನ
 ವಿಕಟಕವಿಯ ಬಲು ಬಿನದದ ಹದನ.

(ಮರೆಯಾಗುವನು. ಅಂಕದ ತೆರೆಯೇಳುವುದು.)

ದೃಶ್ಯ ೧

ಸಾರ್ವಜನಿಕೋದ್ಯಾನ

(ಯುವಕರು ಕೋಲಾಟನಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ)

ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ ಭಾರತನಾತೆ

ಜಯ ದುಃಖಪೂತೆ

ಜಯ ನಿರ್ಭೀತೆ

ವಿಖ್ಯಾತೇತೇ.

ಸೋತೆನೆಂಬ ಸೊಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದಂಥ ಪುಣ್ಯವಂತೆ

ಬಂದ ನಂಜನೆಲ್ಲ ಹೀರಿ ಸೊದೆಗೆ ಕಾದೆನಿಂತೆ

ತುಳಿದವರನ್ನೆ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳೆಂಬೆ ಶಾಂತೆ

ಅವ್ವ ಎಂದೆ ಹಂಬಲಿಸುವ ನಮಗೇನೆ ಚಿಂತೆ.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

ತಣೆವು ದಣೆವು ಇಲ್ಲದಂಥ ತಾಯಿ ಭಾರತಾಂಬೆ

ನಿನ್ನ ನೆನೆದು ಕುಣೆವೆನನ್ನು ಮಣೆದು ಶರಣೆಂಬೆ

ಎನು ಮಹಿಮೆ ಎಂಥ ಹಿರಿಮೆ ಎಂಥ ಕಣಸ ಕಾಂಬೆ

ಅಬ್ಬ ಅಬ್ಬ ಎಂದೆ ನಾನು ಇಂದು ಹಾಡಿಕೊಂಬೆ.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

ಎನೆ ಬರಲಿ ಎನೆ ಬರಲಿ ದೇವರ ಕರುಣೆ ಇರಲಿ

ಇಂದೋ ಮುಂದೋ ಎಂದೋ ಅಂತು ಮಂಗಳವ ತರಲಿ.

ಆಸೆ ಹಿಂಗಿ ಕೋಪ ಹೊಂಗಿ ನೇಹ ನುಂಗದಿರಲಿ

ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿನಾತು ಎಲ್ಲರಿದೆಗು ಬರಲಿ.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

ಬೆಂದ ಮನಕೆ ತಂಪನೆರೆವ ರಾಮಚಂದ್ರ ಶರಣು

ಬೃಂದಾವನದಿ ಸೊಗವ ತೋಡಿತಂದ ಕೃಷ್ಣ ಶರಣು

ಬಾನಿನಂತೆ ಹಿರಿಯ ಮನದ ಶಾಂತ ಬುದ್ಧ ಶರಣು

ಮೂವರಂಶ ಮೂಡಿದಂಥ ಬಾಪು ಗಾಂಧಿ ಶರಣು.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

ಮೂಡಣತ್ತ ದಿಟ್ಟಮಾಡಿ ಹೊಮ್ಮಿ ಹರಿದೆ ನೀನು
 ಪಡುವಲೆಡೆಗೆ ಚಿತ್ತವಿಡದ ನಿನ್ನ ಹದನೇನು
 ಅತ್ತಣಿಂದ ಕುತ್ತನೆಲ್ಲ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಿತವ್ವ
 ಬತ್ತಿಹೋದೆ ಇಂಥ ಪಾಡ ಎಂತು ಹಾಡಿಯೇನು—

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

ಸುತ್ತ ಬಳಸುಕಡಲಿನಿಂದ ಎದ್ದ ಶೇಷನಂದ
 ದೇವರಿಳಿಯೆ ಬಾನಿಗಿಟ್ಟ ಕೋಡ ಮೆಟ್ಟಲಿನಂದ
 ಗಾರಿಯ ವರಿಸಿ ಗಂಗೆಯ ಮೆರಸಿ ತಿವನೆ ವಲಸೆನಿಂದ
 ಮಂಜುವೆಟ್ಟ ಕಾವಲಿದ್ದರು ಬರುವವ ಬಂದೆ ಬಂದ.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

ಬೇನೆ ಇದ್ದರೆ ವಿಷದ ಪಾನ ಅಮೃತಪಾನದಂತೆ
 ನಿನ್ನ ಹಗುರ ಕೆಟ್ಟತೇನೆ ಎಲೆ ಭಾಗ್ಯವಂತೆ
 ಕೆಟ್ಟ ರಕುತ ಬಸಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಶುದ್ಧಳಾಗೆ ಮದ್ದ ಮೆದ್ದು
 ಬಿದ್ದೆ ಯವ್ವ—ಎದ್ದೆಯೇಗ ಕಳೆಯೆ ಲೋಕಚಿಂತೆ.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

(ನಾಯಕ ಈಗ ಬಂದು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ)

ಮರುಳು ಗರ್ವದಿಂದ ಕರುಳದೇವರಾಗಲಿಲ್ಲ
 ಯಾವ ಪತಿತರೆತ್ತಿ ಬಂದ ಮರುಳುಕಾಡಿನಲ್ಲ
 ರುದ್ರಗಿಂತ ರುದ್ರನಾದ ಭದ್ರನಪ್ಪನೆಂತೊ ಕಾಣೆ
 ನಿನ್ನ ಸ್ತನೈವುಣಿಸು, ರಕ್ತ ದಾಹ ತಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

ಮೊಲೆ ಹಾಲನೆಲ್ಲ ಜನಕು ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹು ತಾಯಿ
 ಭೇದ ಬೇಡ, ಪೇದವಹುದು, ಭೇದ ದುಃಖದಾಯಿ
 ಹೀನ ದೀನರೆನ್ನದೆಲ್ಲ ಹೃಷ್ಯವುಷ್ಯರಾಗಿ ನಿನ್ನ
 ಮಕ್ಕಳೆಂದೆ ಹಾಡಿ ಹರಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಾಯಿ.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

ಮೋದವೆಮ್ಮ ಹುರುಳೆಂಬ ಮಾತ ಶಿವ ತರಲಿ
ಭೇದವಿಲ್ಲ ಭ್ರಾತೃಗಳೆಂಬ ಮಾತನಲ್ಲ ತರಲಿ
ಕೃಪೆಯೇ ದೇವರ ಕಿರಣವೆಂದು ಕ್ರಿಸ್ತನ ತಂದೆ ಬರಲಿ
ಎಲ್ಲರ ದೇವರು ದೇವರಂತೆ ಬಂದು ಹದುಳ ತರಲಿ.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

ಒಬ್ಬ ಆಳು ಒಬ್ಬ ಅರಸು ಎಂದು ಬಾಳಲೇಕೆ
ಸಾರ್ವಭೌಮನೊಬ್ಬನೆಂದೆ ಎಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿರೇಕೆ
ತುಳಿವರನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಬ ಬಾಳು ಹಾಳು ಸಾವೆ ಮೇಲು
ಎಂದು ಬದುಕೆ ಕೆಚ್ಚಿದೆ ಬೇಕು, ಕೊಲ್ಲುವ ಶಸ್ತ್ರ ಬೇಕೆ.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

ಅಂತವಿಲ್ಲದನಂತನ ಕರುಣೆಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ?
ತನುವಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತದಂತದು ಹರಿಯದ ತಾಣವಿಲ್ಲಿ
ಕಾಲ ದೇಶ ಶಕ್ತಿಪ್ರಾಣ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಇದನು
ತಕ್ಕ ಭೋಗ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿಲ್ಲಿ.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

(ಆಟ ನಿಂತಮೇಲೆ ನಾಯಕ ಈ ರೀತಿ ನೆರೆದವರನ್ನು
ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಅಸತೋ ಮಾ ಸದ್ಗಮಯ
ತಮಸೋ ಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯ
ಮೃತ್ಯೋರ್ಮಾ ಅವೃತಂ ಗಮಯ
ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ.

ಇಂತೆಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರಾ ಶಿವಕೆ
ಎಂದೆಮಗೆ ಸಲ್ಲುವುದೊ ಪೂರ್ಣತೆಯೊಳಿ ಎರಕೆ
ಓ ತಂದೆ ನಡಸೆಮ್ಮ ಸಟಿಯಿಂದ ದಿಟಕೆಂಬ
ಮೊರೆಯನಾಲಿಸಿದಂತೆ ಸೆರೆಗೊಯ್ದನೋ ಸಾಂಬ
ಭಾರತದ ದಿಟವರಿಯೆ ಸೆರೆಯಲ್ಲವೇ ತಾಣ
ಅಲ್ಲಿ ಹರಿವುದು ನಮಗೆ ಮುಕ್ತರೆಂಬಜ್ಞಾನ

ಆದರಾ ಕತ್ತಲೊಳು ಬೆಳಕನೆರೆವುದೆ ಪೂಣೈ
 ಅದುನೆ ಫಲಿಸಿದೊಲಿಂದು ಶುಭದ ಕಣಸಿನ ಕಾಣೈ
 ಪರರಿಚ್ಛೆ ಹೆಡಮುರಿಗೆ ಹಗ್ಗವನು ಕಡಿದಾಯ್ತು
 ಎಡರ ಲೆಕ್ಕಿಸದೊಳಗು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದಾಯ್ತು
 ಇನ್ನು ಮುಂದೇನೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗುತ್ತರವೇನು ?
 ಮೃತ್ಯುವಿಂದಮೃತಕ್ಕೆ—ನಡೆಯೆ ಬೆದರುವಿರೇನು ?
 ಅಮೃತಸ್ಯ ಪುತ್ರರೆಂದೆಮ್ಮ ಮುಷಿ ಕರೆದನಲ
 ಸಾವು ಜೀವನಗತಿಗೆ ಯತಿಲಯಸ್ಥಾನವಲ—
 ತಿನ ನಡಸುವೊಲೆ ನಡೆಯೆ ಅಮೃತ ದೊರೆವುದು ಸಿದ್ಧ
 ಕಾಮ ಕೋಪನ ಬಿಟ್ಟು ಮರಳಿನಂದದಿ ಶುದ್ಧ
 ಚಿತ್ತದೊಳಗಾತ್ಮವನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಬನ್ನಿರೈ.
 ಸುತ್ತ ಸಿಡಿದರು ತಪ್ಪಚಿತ್ತಾಗಿ ಎನ್ನಿರೈ
 “ಮೃತ್ಯುವಿಂದಮೃತಕ್ಕೆ ಅಮೃತಪುತ್ರರ ನಡಸು
 ನಮ್ಮನಂಜಿಸದಿರಲಿ ದುರ್ಗಪಥದೀ ಪೆಡಸು.”
 ನಿರ್ಮಲಾಂತಃಕರಣ ಸಿಡಿತಗಳ ತಡೆವುದೈ
 ದ್ವಂದ್ವಗಳ ಬಿಟ್ಟಾತ್ಮ ಹದುಳವನೆ ಪಡುವುದೈ.
 ಕೊಲುವೆನೆಂದೊಡೆ ಕೊಲ್ಲು ಎಂದೆ ನಾನೆನಬೇಕು.
 ಕೂರಸಿಯ ಕೂರ್ಪಡಗೆ ಸವಿಸೊಲ್ಲ ತಡೆ ಸಾಕು
 ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವರ ಸಾವು ಧರ್ಮವನು ಬೆಳಗುವುದು
 ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮಿಂದಾದ ಕರ್ಮಗಳ ತೊಳೆಯುವುದು
 ಸತ್ತು ಮುಗಿಯದು ಬಾಳು ಎಂಬ ತತ್ತ್ವವ ನೆನೆದು
 ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಲೀ ನಂಜನುಣ್ಣುವ ನಲಿದು
 ದ್ವೇಷರಾಗಗಳೆರಡು ಇರವಿನುತ್ಕಟ ರೂಪ
 ಇವುಗಳೆಂದುದಿಸುವುದು ಮೋಹ ಇಲ್ಲವೆ ಕೋಪ
 ಪ್ರೇಮ ನರ್ಮದ್ಯುತಿಯ ಬೆಳಗುವಗೆ ಇವು ಸಲ್ಲ.
 ಕಾಳ್ಕಚ್ಚಿನುರಿಯೊಳಗೆ ದೀಪ ಕೌತಲವಿಲ್ಲ.
 ಭಾರತದ ಮಕ್ಕಳೇ ನಮ್ಮ ಬಾಳ ಕುಡಿಗಳನು
 ನೇಹದೊಳಗದ್ದಿಯೇ ಬೆಳಗೋಣ ಶುಭಗಳನು.

(ಹಾಡುವನು)

ಅಂತವಿಲ್ಲದನಂತನ ಕರುಣೆಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ
ಪಂಚರೂಪದೊಳಾ ಸಿರಿ ಹರಿವುದು ಎಲ್ಲರ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ತಕ್ಕ ಪುಷ್ಟಿಯ ರಕ್ತದಿಂದ ಕೊಂಡು ಬಾಳುವ ಅಂಗಗಳಂತೆ
ಭೋಗ ತ್ಯಾಗದ ಮರ್ಮವರಿತು ಬಾಳೋಣೆಲ್ಲರು ಇಲ್ಲಿ.
(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ).

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಾಹೋ ಅಕ್ಬರ್, ಪಾಕಿಸ್ತಾನ್ ಜಿಂದಾಬಾದ್
ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತವೆ.)

ಶಿವನತ್ತ ಚಿತ್ತಗೈದಲುಗಡೆಯೆ ಕುಳ್ಳಿರಿ.
(ಹಸುರು ಬಾವುಟ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪ್ರವೇಶ)

ರಹಿಮಾಖಾನ್

ಮೆರೆಯಲಿ ಶಾದ್ವಲ ವರ್ಣ ಪತಾಕೆ
ಇದನಿಳಿಕೈವರೆ ಜೋಕೆ —

ಬುಗ್ಗೆಯ ಸನಿಯದ ಹಸುರಿನ ನೆನಪಿನ
ತಣ್ಣನಿರುಳಿನ ಚುಕ್ಕಿಯ ಚಂದ್ರನ
ಬಂಜೆನೆಲದ ಸುಡುಬಿಸಿಲನು ಮರೆಸುವ
ಮಂಗಳ ರೂಪದ ಕಂಗಳ ತಂಪಿನ

(ಮೆರೆಯಲಿ ಶಾದ್ವಲ ನೀಲ ಪತಾಕೆ)

ಪೈಗಂಬರ್ ಗುರು ಪೊರೆದ ಪತಾಕೆ
ಬಿದ್ದ ಅರೇಬಿಯವೆದ್ದ ಪತಾಕೆ
ಹಲದೇವರ ಪುಡಿಗೈದ ಪತಾಕೆ
ಜಗವನೆತ್ತಿ ಹೊಣೆಹೊತ್ತ ಪತಾಕೆ

(ಮೆರೆಯಲಿ ಶಾದ್ವಲ ನೀಲ ಪತಾಕೆ)

ಇದು ಮೆರೆವೆಡೆಯೇ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಾನ
ಇದಕೆಡೆಗೊಡದೆಡೆ ಪಾಪಸ್ಥಾನ

ಇದ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲು ಕಟ್ಟುವೆವೀಗಲೆ
ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ
(ಮೆರೆಯಲಿ ಶಾಧ್ವಲ ನೀಲ ಪತಾಕೆ)

ಅಲ್ಲಾಹೋ ಅಕ್‌ಬರ್ ಎನ್ನದ
ಮಂದರ ತುಂಡರಿಸಲು ತುಸ ಹೇಸದ
ನಮ್ಮೆದೆ ರ್ಘುಳಪಿನ ಹೊಳೆ ತಳವಾರದ
ಬೆಂಬಲದಲ್ಲಿಯೆ ನಡೆವ ಪತಾಕೆ
ಇದನಿಳೆಕೈವರೆ ಜೋಕೆ

(ಮೆರೆಯಲಿ ಶಾಧ್ವಲ ನೀಲ ಪತಾಕೆ)
ಅಲ್ಲಾಹೋ ಅಕ್‌ಬರ್ !

ಜನನಾಯಕ

ಅಲ್ಲಾಹೋ ಅಕ್‌ಬರ್ :
ವಂದೇ ಮಾತರಂ !

ರಹಿಮಾಖಾನ್

ಅಲ್ಲಾಹೋ ಅಕ್‌ಬರ್
ಗುರು ಒಬ್ಬನೆ ಪೈಗಂಬರ್
ಒಂದೇ ಗ್ರಂಥ ಅದುವೆ ಕುರ್ಆನ್
ಒಂದೇ ಗುರಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ್.
ಅಲ್ಲಾಹೋ ಅಕ್‌ಬರ್ ಎನ್ನವರೇ
ವಂದೇಮಾತರವೆನ್ನವರೆ?
ಛೇ ಛೇ ಬಾವುಟವಿಳಿಸಿರಿ ಜೋಕೆ
ಇಲ್ಲಿಹುದೊಂದೆ ಪತಾಕೆ.

(ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಮನು ತ್ರಿವರ್ಣಧ್ವಜವನ್ನು ಒಬ್ಬನ ಕೈಯಿಂದ
ಕೊಸರಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವಾಗ ನಾಯಕ ಆ ಧ್ವಜವನ್ನು ಅವನ
ಕೈಯಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.)

ಜನನಾಯಕ

ಇದರೊಳೂ ಹಸುರಿಹುದು ಕಣ್ಣು ತಂಪು
ನಿಮ್ಮಾಸೆ ಕನಸುಗಳ ಹೊಗರ ಪೆಂಪು
ಇದು ಬಿದ್ದರದು ಬಿದ್ದ ತೆರನೆ ಅಹುದು
ತುಸ ತಾಳ್ಮೆಯಿರೆ ಎರಡು ಮೆರೆಯಬಹುದು.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ತಮ್ಮ ಬೇಟೆಗೆ ತಕ್ಕ ಬಣ್ಣವನೆ ಕೊಳುವ
ದುಷ್ಟವ್ಯಗದಂತಿರುವ ಇದರ ತರತರವ
ಎನು ಬಣ್ಣಿಸಲಯ್ಯ ಇದು ಕಣ್ಣು ಬೇನೆ
ಇಳಿಸಿರಿದ ಇಲ್ಲದೊಡೆ ಎನಹುದೊ ಕಾಣೆ.

ಜನನಾಯಕ

ಭಾರತದ ಕನಸೆಲ್ಲ ನನಸಾಗಿ ತೋರೆ
ಇದು ಮೆರೆದ ಹೊರತಿಲ್ಲ ದಾರಿ ಬೇರೆ
ಇದರಿಂದ ನೂರಾರು ಧ್ವಜ ಹಿರಿಯಬಹುದು
ಆದೊಡೆಲ್ಲಕು ಇದುವೆ ಜನನಿಯಹುದು.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಒಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಲು ಸುಣ್ಣು ಎನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ
ನೀವರಸು ನಾವಾಳು, ನೀವಿಡುವ ಹಿಡಿಬಿಕ್ಕೆ
ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಕೂಳು-ಇದಕು ಮರಣವೆ ಮೇಲು-
ಎಕೆ ಸಾವಿನ ಚಿಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರೆ ಈ ಬಾಳು.

ಜನನಾಯಕ

ಎಷ್ಟು ಕಡಿವೆಯೊ ತಮ್ಮ ಕಡಿದು ಮುಗಿಸುವುದೇ
ರಕ್ತಕಾಲುನೆ ಹರಿಯೆ ಆಸೆ ಹುಲುಸುವುದೇ

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ತಡೆದವರು ಮಡಿಯಬೇಕೆಂದೆಮ್ಮ ನಿಯಮ
ತಡೆಯಿರುವ ತನಕವೂ ನಾವು ಕಡಿವುದೆ ಸಮ.

ಜನನಾಯಕ

ಹರಿಯಿಚ್ಛೆ ಇಂತಿದ್ದೊಡದುವೆ ಸಲಲಿ
ಅದನು ನಾ ತಡೆವೆನೇ—ಅದುವೆ ಗೆಲಲಿ.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಮಾತುಮಾತಿಗು ದೇವರೆಂದೇಕೆ ಉದ್ಗಾರ
ಅವರೆ ಸೋತರು ನಿಮ್ಮದೇನೆಂಬ ಲೇಂಕಾರ!
ಕಿತ್ತೆಸೆಯಿರಾ ಧ್ವಜವ ನುಚ್ಚುನುರಿಮಾಡಿ
ನಮ್ಮದೆಯ ಕಿಚ್ಚಿಲ್ಲ ನಂದೆ ತುಳಿದಾಡಿ.

ಜನನಾಯಕ

ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ ಭಾರತಮಾತೆ

ಜಯ ದುಃಖ ಪೂತೆ

ಜಯ ನಿರ್ಭೀತೆ

ವಿಖ್ಯಾತೇಶ

ನೆನೆವ ಮನಕೆ ತಂಪನೆರೆವ ರಾಮಚಂದ್ರ ಶರಣು
ಬೃಂದಾವನದಿ ಸೋಗವ ತೋಡಿ ತಂದ ಕೃಷ್ಣ ಶರಣು
ಬಾನಿನಂತೆ ಹಿರಿಯ ಮನದ ಶಾಂತ ಬುದ್ಧ ಶರಣು
ಮೂವರಂಶ ಮೂಡಿದಂಥ ಬಾವು ಗಾಂಧಿ ಶರಣು.

(ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಜಯ)

(ಕಲಕಲ ಕೋಲಾಹಲ. ಆಗ ವಿಕಟಕವಿಯ ಪ್ರವೇಶ. ಆರ
ಮನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಜತೆಗಿರುವನು.)

ವಿಕಟಕವಿ

ಹೋ ಹೋ ತಾಳಿರಯ್ಯ ತಾಳಿರಯ್ಯ

ಸುನೋ ಸುನೋ ಭಯ್ಯಾ

ಇದು ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನವು ಅಲ್ಲ

ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಅಲ್ಲ

ರಾಜಸ್ಥಾನ

ಬಂದೂಕಿನ ದಳ ಬರುತ್ತಿದೆ

ಜೋಪಾನ.

(ಗುಂಪಿನ ಹೊರವಲಯದ ಚಪಲರು ಚಿದರುವರು. ತಿರುಳು ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ.)

ಎನಿದು ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ನಿನಗಿಲ್ಲವೆ ಖಾರ್ದಾ

ನಮಸ್ತೇ ನಾಯಕರೇ

ನಿಮಗಿದೊ ನಮ್ಮೊಡೆಯರ ಕರೆ.

(ಕಾಗದಮೊಂಡನ್ನು ಕೊಡುವನು)

ಈಗಲೆ ಈಗಲೆ ಬಿಜಯಂಗೈಯಿರಿ ಅರಮನೆಗೆ

ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದರಮನೆಗೆ

ಅರಮನೆಯಿಂದರಮನೆಗೆ

ಬೆಳೆಯಲಿ ನಿಮ್ಮೊಸಗೆ.

ಜನನಾಯಕ

ಹರಿಚಿತ್ತದ ತೆರನಾಗಲಿ

ಇಕೊ ನಾ ಸಿದ್ಧ—

ಎಲ್ಲರೂ

ನಮಸ್ತೇ, ನಮಸ್ತೇ, ನಮಸ್ತೇ.

ಜನನಾಯಕ

ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇ, ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇ, ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇ

ಸಲಾಂ ಸಾಹೇಬ್ ಸಲಾಂ.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಸಲಾಂ

ಜನನಾಯಕ

(ಎಲ್ಲರಿಗೂ)

ಉದ್ದೇಗಕೆಡೆಗೊಡದೆ ಶಾಂತಿಯನು ಪಾಲಿಸಿ.

(ಕೆಲವು ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಅರಮನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಡುವನು.)

ರಹಿಮಾಖಾ

ನಮ್ಮ ಮೊದಲಿಗರ ದೊರೆ ಕರೆದಿಹರೋ
ಇಲ್ಲ ಗರ್ವದೊಳು ಮರೆತಿಹರೋ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಕರೆದಿಹರಯ್ಯ, ಕರೆಯದೆ ಎಂತು
ನಿಮ್ಮ ಘೋಷಣೆಗು ಗೌರವ ಬಂತು
ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಲಿ ಬುಸುನಾಗಪ್ಪ
ಬಾವುಟವಿಳಿಸಿರಿ ಇನ್ನೇಕಪ್ಪ—
ನೆರೆದಿಹುದತ್ತಡೆ ಹಿರಿಪರಿಷತ್ತು
ಎಲ್ಲರು ನೆರೆವುದೆ ಅವರ ಪರತ್ತು
ಇಲ್ಲಾ ನಡೆಯಲಿ ನಮ್ಮಯ ಪರಿಸೆ
ತೋರಿರಿ ಮಲ್ಲರ ಮಾತಿನ ವರಸೆ.

ರಹಿಮಾಖಾ

ಮಾತು ಮಾತು ಬರಿ ಬರಿ ಮಾತು
ಅರ್ಥವೆ ಸೋರುತ ಹೋಗುವ ತೂತು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಈ ಸೆಕೆಯೊಳಗೀ ತುಂತುರೆ ಚಿಂದ
ಛಾಯ್ ರಹಿಮಾಖಾ, ಅಲ್ಲನ ಕಂದ
ಗುರುಗುರುಗುಟ್ಟುವರೇಕೀ ಜನಕೆ
ಅರ್ಥವೆ ಆಗದೆ ಈ ನಡೆವಳಿಕೆ.

ರಹಿಮಾಖಾ

ಗುರುಗುಟ್ಟುವುದೇ ನಮ್ಮಭ್ಯಾಸ
ಆ ಕುರಿವೇಷಕೆ ಈ ಹುಲಿವೇಷ

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಯುವಕ

ಒಪ್ಪಿದೆ, ಇಬ್ಬರದೂ ಬರಿವೇಷ
ಅದ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲು ಇದೆ ಅವಕಾಶ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಈ ಕಿತ್ತಾಟದೊಳಂಗವೆ ಉನ
ಪ್ರಾಣವೆ ಹೋದರು ಉಳಿಯದು ಮಾನ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಯುವಕ

ನಮ್ಮಾಳುವರಿಗೆ ಇದೆ ಸುಮ್ಮಾನ.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ನಿಮಗೇಕೀ ಆಳುವ ದುಮ್ಮಾನ ?

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಯುವಕ

ಆಳುವೆವಿದ್ದರೆ ಆಳುವ ತ್ರಾಣ.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ನಮ್ಮಿದಿರಿಸುವೊಡೆ ನೀ ನಿತ್ರಾಣ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಅದಕೇ ಅಲ್ಲವೆ ಈ ಸಂಧಾನ !

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಒಪ್ಪಿದರಲ್ಲವೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಅಲ್ಲಾದೊಡೆ ಆ ಅಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ
ನಿನ್ನನ್ನ ಕೆ ಇಲ್ಲಹುದೇ ಆಜ್ಯ ?

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿರೆ ಕೈಕಾಲಿಗು ಬಲ
ಅಲ್ಲವರೆದ್ದಿರೆ ಇಲ್ಲಿಮ್ಮ ಛಲ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಯವಕ

ಭಲಬಲವೆಂದರೆ ಮನೆಮನೆಯೇ ಕಳ
ಆಳುವ ಬದಲಳುವುದೆ ಇದರ ಫಲ.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ನೀನತ್ತರೆ ನಕ್ಕಂತೆಯೆ ನಾವು.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಯವಕ

ದಿಟ, ನಡೆಕಾಲಿಗೆ ನೀವೇ ಜೋವು.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಬರಿ ಜೋವಲ್ಲ, ಪಾರ್ಶ್ವದ ವಾಯು!
ಅದರ ಇಲಾಜೋಳೆ ಕಳೆವುದು ಆಯು.

ವಿಕಟಕವಿ

ರೋಗ, ದುಷ್ಟವೃಗ—ಇಂತೇಕೆ
ಸಖ ರಹಿಮಾರ್ಖಾ, ನಿನ್ನಯ ಬಯಕೆ?

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ನಮ್ಮ ಜನ ಮಿತ—ಇವರೋ ಅಮಿತ
ಈ ಕಾಡುವಿಕೆಯೋಳೇ ನಮ್ಮ ಹಿತ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಯವಕ

ನಾವಿದಕ್ಕೆಲ್ಲಕು ಬಲ್ಲಿವು ಮದ್ದು
ಅದಕ್ಕೇ ಸೈರಣೆಯೇ ಸರಹದ್ದು.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ನೀವರಿರುವುದು ಸೈರಣೆಯೊಂದೇ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಯುಗಯುಗದವಶೇಷಂಗಳ ಹೊತ್ತು
ದಿಟ, ಕುಗ್ಗಿದೆ ಈ ಮಂದಿಯ ಕತ್ತು.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕ
ಮತ್ತಾರಿಗೊ ಸಖ, ಈ ತಾಕತ್ತು?

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಈ ತಾಕತ್ತೇ ನಮ್ಮಾಪತ್ತು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಇವರ ಹೊರೆಯೊ—ನಿಮ್ಮದಕೂ ಭಾರ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕ

ಅದಕ್ಕೋ ಇವರೀ ಹಾಹಾಕಾರ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಈ ನಾಡಿನ ದೇವರ ಹೊರೆ ಜೊತೆಗೆ
ಕಾಬಾ ದೇವರ ಹೊರೆಯಾಯ್ತವಗೆ.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಎನಿರೊ, ತಿಳಿವೇ ಇಲ್ಲವೆ ನಿಮಗೆ
ಅಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬನೆ ದೇವರು ನಮಗೆ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಸಿಟ್ಟೀತಕೆ ರಹಿಮಾರ್ಖಾ ದಿಟಕೆ
ದೈವ ಪ್ರೇರಿತವೀ ಚಟುವಟಿಕೆ.
ನಿಮ್ಮಜ್ಜನೊ ಮುತ್ತುಜ್ಜನೊ ಹೋದ
ಕೀರ್ತಿಯ ನಾರಾಯಣನೇ ಆದ.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಹ್ಲಾ !

ವಿಕಟಕವಿ

ನೀನರಿತಿಲ್ಲವೆ ಆ ತಲಕಾಡ
ಮರಳು ಕವಿಯಿತಾ ದೇವರ ಬೀಡ.

ಅದರಂತೆಯೆ ನಿನ್ನಿರವನು ತೋಡೆ
ತೋರುವುದೆಮ್ಮಯ ದೇವರ ಮೂಡೆ.

ರಹಿಮಾನ್ ಖಾನ್

ನೋಡಿದರೂ ಇಲ್ಲ

ತೋಡಿದರೂ ಇಲ್ಲ

ಎಲ್ಲ ದೇವರೂ ಇದರೊಳು ಜೀರ್ಣ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕ

ನಮ್ಮ ಶಿವ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಅಜೀರ್ಣ.

ವಿಕಟಕವಿ

ದಿಟ, ದಿಟ

ಮೆಕ್ಕಾ ಅಂದರೆ ಶಿವ ನಕ್ಕ.

ರಹಿಮಾನ್ ಖಾನ್

ನಕ್ಕರೆ ಮುರಿವೆವು ಸೊಕ್ಕ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಅಯ್ಯೋ ಶಿವನೆ, ಇಷ್ಟಕೆ ಮುನಿಸೆ ?

ಅಲ್ಲಾ ಅವನೇ ಇಲ್ಲಾ ಅವನೆ

ಎಲ್ಲಿ ಶಿವ ನಮ್ಮಧೀನ

ಅಲ್ಲೆ ಮದೀನ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕ

ಅಹುದಹುದು—

ರಾಮ ರಹೀಮ

ಕೃಷ್ಣ ಕರೀಮ

ಇಲ್ಲವ ಬಿದ್ದ

ಅಲ್ಲವನೆದ್ದ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಹಾಗಲ್ಲವು—ಅಲ್ಲವನೆದ್ದ
ಇಲ್ಲಿವ ಬಿದ್ದ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕ

ಹೇಗಾದರು ಸರಿ—

ಬಿದ್ದವನೇಳಲೆಬೇಕು
ಎದ್ದವ ಬೀಳಲೆಬೇಕು
ಇದುವೇ ಕರ್ಮದ ಮಾರ್ಗ
ಇದೆ ಈ ನಾಡಿನ ಧರ್ಮ.

ರಹಿಮಾಖಾನ್

ನಿಮ್ಮದೆಲ್ಲ ಬರಿಸುಳ್ಳಿ ನ ಕಂತೆ
ಕರ್ಮ ಧರ್ಮ ಎನ್ನಲು ಬಂತೆ ?
ಅಲ್ಲಿನ ದಯವಿದ್ದವನೆದ್ದ
ಇಲ್ಲದವನು ಬಿದ್ದ.
ಅಲ್ಲಾಹೋ ಅಕ್ ಬರಾ!

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕ

ವಂದೇ ಮಾತರಂ !

ವಿಕಟಕವಿ

(ಕೇಳಿ ನಗುತ್ತಾ)

ಅವರವರೆಂಜಲೆ ಅವರವರಿಗೆ ಹಿತ !

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕ

ಮಿಕ್ಕರಿಗಸಹ್ಯ—ಇದೆ ನಮ್ಮ ಮತ !
ಹೆಚ್ಚಳಿಕೆಯ ಬಲದಿಂದಲಿ ಮೆರಸೆ
ಮಧ್ಯಯುಗದ “ ಸರ್ ” ದಾರರ ವರಿಸೆ
ಸಲ್ಲದೀಗ—ನ್ಯಾಯದ ಕಾಲವಿದು.
ನಗುವರೆಲ್ಲ ಕೈಕ್ಸೋಟಿನ ನೆನೆದು

ನಮ್ಮದೆ ಹೆಚ್ಚೆಂದೀಟಿಯಾಡಿಸೆ
ಮತವೆನ್ನುತ ನೆರೆಹೊರೆಯನು ಪೀಡಿಸೆ.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ನಿಮ್ಮ ಜನಕಿರಲಿ ಈ ಉಪದೇಶ
ನಮಗೂ ಇಲ್ಲಿರಬೇಕವಕಾಶ
ನಮ್ಮುಳಿಕೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮೀ ಜಗಳ
ನೀವೇ ಬಿತ್ತಿದಿರೆಮಗೀ ದಿಗಿಲ
ಅಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬನೆ ದೇವರು ನಮಗೆ
ಅವನ ಹೊರತು ಎಲ್ಲವು ಹೊರತೆಮಗೆ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಅಹುದೈ—ಒಪ್ಪಿದೆ—ರಹಿಮಾರ್ಖಾ
ಅಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬನೆ ಈ ಜಗಕೆಲ್ಲ
ಅವನ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲ
ಈ ಜಗವೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲನ ಆಟ
ಈ ತಿರೆಯೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲನ ತೋಟ
ಕಾಬಾಲಿನ ದಾಳಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣು
ನಮ್ಮೀ ನಾಡಿನ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು
ಆವುದು ಬೇಕು ಆವುದು ಬೇಡ
ಈ ತೆರ ಅಲ್ಲನ ದಯೆ ಬಹು ಗಾಢ
ಆ ಖರ್ಜೂರ ಈ ಅಂಜೂರ
ರುಚಿಬಲ್ಲಗಿಲ್ಲ ಹತ್ತಿರ ದೂರ
ಹದಗೊಳಿಸಯ್ಯಾ ಮನದ ನಾಲಗೆ
ಒಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿರು ಒಂದೇ ಮೇವಿಗೆ
ಸಖ, ರಹಿಮಾರ್ಖಾ, ನಾಡಿನ ಮಗನಾಗು
ಅನ್ಯರನಾರ್ಯ ಕ್ರಾರ್ಯವ ನೀಗು
ಶಾಂತಿಯಲ್ಲವೇ ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಬಗೆ

ನಿಮಗೇಕಯ್ಯ ಹರಿಶಿವರ ಹಗೆ ?
 ಈ ನೆಲದೊಳು ರುದ್ರನು ಶಿವನಾದ
 ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗು ಇಲ್ಲಾಗಲಿ ಮೋದ
 ಕಾವೇರಿಯ ಪುಳಿನಸ್ಥಳದಂದ
 ನೀ ಹಿತಮಿತದೊಳು ಶೋಭಿಸೆ ಚೆಂದ
 ನಿನ್ನದೊಂದನೂ ತೊರೆಯಲು ಬೇಡ
 ಮನದಿಂದಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಹೊರದೂಡ
 ಸಖ, ರಹಿಮಾರ್ಖಾ, ನನ್ನಂತಾಗು
 ಅಲ್ಲನಿಲ್ಲದಿರವಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ
 ಎಲ್ಲರೊಳೂ ನೀನಲ್ಲನ ಕಾಣುತ
 ನಮ್ರನಾಗು, ನಾಡಿಗೆ ಲೇಸಾಗು.

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಉಪನ್ಯಾಸ ಮುಗಿಯಿತೋ ?

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕ

ಈತನಿಗೋ ಇದು ನನಗೋ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ನನಗೆ ಅಪ್ಪ ನನಗೆ !

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕ

ಹೊರಡೋಣವೋ ಮನೆಗೆ ?

ರಹಿಮಾರ್ಖಾ

ಮನೆಗೇತಕೆ ? ಬೀದಿಗೆ

ಜನ ಬೆಚ್ಚಲಿ ಕೂಗಿಗೆ

ಅಲ್ಲಾ ಹೋ ಅಕಾಬರ್ !

ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನ
ಅಲ್ಲಾಹೋ ಅಕ್‌ಬರ್ !
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಯುವಕರು
ವಂದೇ ಮಾತರಂ !

(ಈ ಘೋಷಣೆಗಳ ತುಮುಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ಹುರುಪಿನಿಂದ ನಗೆ
ಬೆರೆದು ನಡೆಯುವುದು.)

ವಿಕಟಕವಿ

ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಶಹಬಾಸ
ಬೊಬ್ಬೆಯಿಡಿರಿ ಸಂತೋಷ
ಈ “ನವಿಲುನೂತ್ತಾಂಡಿರ”*
ನುಡಿಯ ಮುಟ್ಟುಕಿರಲಿ ಚಿರ
ಆಗದಂತೆ ಬಿಸಿ ಬವರ
ಶಾಂತರ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರ
ಗುಡಿಯ ಶಾತ್ತುಮೊರೆಯ ತೆರ—
ಅಲ್ಲಾಹೋ ಅಕ್‌ಬರ್
ವಂದೇ ಮಾತರಂ !

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ, ಪೋಲೀಸ್ ಪೋಲೀಸ್ ಎಂಬ ಕೂಗು. ಮಂದಿ
ಚಿದರುತ್ತದೆ. ತೆರೆ ಬಿದ್ದು ಏಳುತ್ತದೆ.)

(ಪೋಲೀಸಿನವರ ಜತೆಗೊಂಡು, ಐ.ಜಿ.ಪಿ., ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ,
ದಳಪತಿ, ಕವಿ, ಗಮಕಿ, ವಾದಿ, ವಾಗಿ, ಇವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

(ಚಿದರುತ್ತಿರುವ ಗುಂಪನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ)
ಓಡದಿರಿ, ಓಡದಿರಿ

* ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ
ನಡೆಯುವ ತೆಂಗಲೆನಡಗಲೆ ಮಂಗಳಾಶಾಸನಗಳ ಮೃದು ಸ್ಪರ್ಧೆ.

ನಮ್ಮ ನೋಡಿ ಓಡದಿರಿ
ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಸಂತೋಷ
ಕೂಗಿನೋಳೇನಿದೆ ದೋಷ
ನಮಗಿಲ್ಲವು ಪಕ್ಷಪಾತ
ಆಗದಿರಲಿ ರಕ್ತಪಾತ
ಅಷ್ಟೆ ನಮ್ಮ ಹಾರೈಕೆ
ಆದೊಡೆ ಜೋಕೆ ಜೋಕೆ!

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಹಿಂದು ಮುಸ್ಲಿಮರೊಂದೆಮಗೆ
ಈ ಭೇದವೆ ನಮ್ಮ ಹಗೆ
ಓ ಕವಿ ಗಮಕಿ ವಾದಿ,
ನಿಮ್ಮ ಕಲೆಗೆ ಇದೆ ಹಾದಿ.
ಅಣ್ಣದಿರೇ ಲಾಲಿಸಿರೈ
ಈ ನೀತಿಯ ಪಾಲಿಸಿರೈ.

ವಾದಿ

ಖಾಮೋಷ್ ಖಾಮೋಷ್!

(ವಿಕಟಕವಿ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲ ಚಿದರಿಹೋಗಿದಾರೆ.
ಆದರೆ ಕವಿ ದಿಣ್ಣೆಯೇರಿ ಗಂಟಲು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕವನ
ವನ್ನು ಪತ್ರಮುಖೇನ ಓದುತ್ತಾನೆ.)

ಕವಿ

“ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರೊಂದೇ
ಎಂಬೀ ನಾಡಿಗೆ ಕುಂದೇ”
ಗಮಕಿಗಳೇ ನೆರವಾಗುವಿರಾ?
(ಎಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.)

ಗಮಕಿ

(ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕಿವಿಗೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ.)

ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರೆಂದರೆ ತೊಂದರೆ
ಹದುಳ ಒಡಹುಟ್ಟುಗಳೆಂದೆ ನಾವಿರೆ
ನಾಡಿನ ಹಿತವೀ ನಂಟೊಳೆ ನಿಂತಿರೆ
ನಾ ನೀ ಎನೆ ಹೊಡೆದಾಡುವರೇ.
ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರೊಂದೇ....

ವಿಕಟಕವಿ

ಓ ಓ ಕಿವಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಬಾಯೇ ಎಲ್ಲ—
ಅಂದರೆ, ಹೇಳುವರುಂಟು ಕೇಳುವರಿಲ್ಲ.
ಆದೊಡೆ ಗಮಕಿ, “ಗಳಂದೆ” ಅಲ್ಲ—
“ಹದುಳ ಒಡಹುಟ್ಟುಗಳೆಂದೆ ನಾವಿರೆ”!
ಭಾವಕಿಂತಲೂ ಗಮಕ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ
ಹೋರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಪ್ಪುದು ಹೊರೆ.

ಆದರೆ

ಗಳಂದೆಗಿಂತ ಕೊಳಂದೆ ಚೆನ್ನು
ಗಮಕೇ, ಇದನೀ ರೀತಿಯೊಳೆನ್ನು:
“ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರೆಂದರೆ ತೊಂದರೆ
ಈ ನೆಲಕೆಲ್ಲರು ಕೊಳಂದೆಯಂತಿರೆ
ನಾಡಿನ ಹಿತವೀ ನಂಟೊಳೆ ನಿಂತಿರೆ
ನಾ ನೀ ಎನುತಿರಿದಾಡುವರೇ
ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರೊಂದೇ....”

ಕವಿ, ಗಮಕಿ, ವಾದಿ, ವಾಗ್ವಿ

ಓ ನೀನೇ ವಿಕಟ?

ನಮಸ್ಕಾರ ನಮಸ್ಕಾರ.

ವಿಕಟಕವಿ

ನಮಸ್ಕಾರ ನಮಸ್ಕಾರ
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ.
(ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರತಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವರು.)

ವಾದಿ

(ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿಗೆ)
ಅಪ್ಪಣೆ ದಯಪಾಲಿಸಿ ಮಂತ್ರಿವರ
ಸರ್ವಾರಕೇಕೆ ಈ ಜನದಾಸರ
ಗುಂಪು ನೆರೆವೆಡೆಗೆ ನಾವೇ ಹೋಗಿ
ಪ್ರಚಾರಿಸುವೆವೈ ಇದ ಲೇಸಾಗಿ.

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ
ಅಂತೆ ಗೈಯಿರಿ, ಪೋಲೀಸರ ಪಡೆ
ಕಾಕಿಯ ತೊರೆದು ಇರಲಿ ಬೆಂಗಡೆ.
(ಮಿತ್ರಚತುಷ್ಟಯದೊಡನೆ ವಿಕಟಕವಿಯೂ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.)

ದಳಪತಿ

ವಿಕಟ, ನೀನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿರುವೆ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ನಮಸ್ಕಾರ ದಳಪತಿಗಳೆ,
ನಾ ನಿಮ್ಮೊಡನಿರುವುದು ತರವೆ ?
ಅಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲಿ
ಈ ಬಡ ಬಿನದಿಗನೆಲ್ಲಿ ?
ಬಯಲ ತಾಪಕೂ ಮಲೆಯ ತಂಪಿಗೂ
ಇರುವಷ್ಟಂತರ ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ.

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

ಅಹುದಯ್ಯಾ ಅಹುದಯ್ಯಾ ವಿಕಟ
ನಮ್ಮ ಮುಖದೊಳೇ ಈ ದಿಟ ಪ್ರಕಟ.

ದಳಪತಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ದಿಟ, ಐ.ಜಿ.ಪಿ., ಕಂಗೆಟ್ಟುಹಿರಿ
ನೀವೊಬ್ಬರೆ ಕಷ್ಟಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದಿರಿ
ಆದರೆ,
ನಾಲ್ಕು ದಿನವಿರಲಿಲ್ಲ ನೀಲಗಿರಿಯೊಳು
ನಮ್ಮನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿತು ಈ ಹುಯಿಲು.

(ಕೆಲವರು ಪೋಲೀಸಿನವರು ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನೂ ಮೇಜನ್ನೂ ತಂದು
ಹಾಕುವರು. ತಂಪಿನ ಪಾನೀಯಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲರೂ
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.)

ದಳಪತಿ

ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾಗ— ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ
ಪುರದ ಪುಂಡರನು ನಾವಿಲ್ಲಿರುವ
ಸುದ್ದಿಯೆ ಹದ್ದಿನೊಳಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕು.
ವಿಕಟ, ದೊರೆಬಿನದಿಗ ನೀ ಜೊತೆಗಿರಬೇಕು.
(ಕೈಹಿಡಿದು ಕುಳಿರಿಸುವನು.)

(ಹಣ್ಣಿನ ರಸವನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಕುಡಿಯುತ್ತಾ)

ಮಂತ್ರಿಗಳೇ, ಸತ್ತವರೆಷ್ಟು ಜನ?

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಎರಡು ಮೂರು ಇಂತ್ಯಾದಾರು ದಿನ.

ದಳಪತಿ

ಇಷ್ಟಕೆ ಈ ರಂಪವೆ? ಲೇಸಾಯ್ತು!

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

ಒಂದೆರಡೇ ದಿನವೂ ಕೇಸಾಯ್ತು.

ದಳಪತಿ

ಸಾವಿರ ಬೀಳದೆ ಏತರ ದೊಂಬಿ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಯಮನೆ ಕೆಟ್ಟ ಐಜೀಪಿಯ ನಂಬಿ !

ದಳಪತಿ

ಪ್ರಾರಂಭದೊಳೇ ತಡೆವುದು ತಪ್ಪು.

ವಿಕಟಕವಿ

(ಐ.ಜಿ.ಪಿ. ಯ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ)

ತಡೆದೊಡಾಗದೈ ಮೆಡಲುಗಳೊಪ್ಪು
ಬಳೆದುದನಡಗಿಸೆ ಅದೆ ಮೆಹನತ್ತು
ಮೆಟ್ಟಲಿಡಲಿ ಪದವಿಗೆ ಜನ ಸತ್ತು.

ದಳಪತಿ

ನಿಮ್ಮವನೆಂದೇ ನನಗೆನ್ನೆಣಿಕೆ
ಈ ರಾಜ್ಯದ ಹಿತವೇ ಹಂಬಲಿಕೆ
ಪ್ರಜೆಯ ಮೇಲ್ಮೈಯನೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾಳು.
ಅವರಿಚ್ಛೆ ಎಂದರೆಲ್ಲವು ಹಾಳು—
ಮಂತ್ರಿಗಳೇ ಇದು ಹಬ್ಬಿತು ಹೇಗೆ ?

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಇಹನಲ್ಲಾ ಆ ನಾಯಕ ಹುಚ್ಚು
ಜಗಮೊಂಡನವ ಸಾವಿಗು ಬೆಚ್ಚು.

ದಳಪತಿ

ಆತನ ಸೆರೆಯಿಂ ಬಿಟ್ಟುದೆ ತಪ್ಪು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಬಿಳಿಯವರಾಳಿಕೆ ಆತಗೆ ಕಪ್ಪು!

ದಳಪತಿ

ಈ ರಾಜ್ಯದೊಳೇ ಮಾತೊಪ್ಪುವುದೇ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಅವರ ನೆರಳಿಲ್ಲಿ—ಅದುವೂ ಬಿಳಿದೇ?

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಈ ಮಾತನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಡು ವಿಕಟ.

ದಳಪತಿ

ತಡೆಯಬೇಡಿ, ನುಡಿದಾಡಲಿ ಮರ್ಕಟ.
ಆಯ್ತಾಮೇಲೆ?

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಪ್ರಜೆಯಂಕುಶ ದೊರೆಗಿರಬೇಕೆಂದೇ
ಚಳವಳಿ ಹೂಡಿದ ಜನಗಳ ಮುಂದೆ.
ಗುಡಿಯಾಡಿಸಿ ಹೊರಟಿತು ಮೆರವಣಿಗೆ.
ಮೊದಲಾಯಿತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಗರ್ಜನೆಗೆ.
ಎತ್ತು ಇತ್ತೆಡೆ, ಕೋಣ ಅತ್ತೆಡೆ
ನಾಡ ತೇರು ಸಾಗುವುದೆಂತೆತ್ತೆಡೆ?
ನೆಲೆಗಡದದು ಹದುಳದಿ ನಡೆವಂತೆ
ಎಗೆಯ್ಕೆವೆಂದೆ ಸಂತತ ಚಿಂತೆ.
ಇವರಿಗೆ ಬೇಕು, ಅವರಿಗೆ ಬೇಡ
ಕೇರಿ ಕೇರಿಗಳೆ ಜಗಳದಬಾಡ
ಮುಸೀದಿ ಹತ್ತಿರ ಓಲಗನಾಗೆ
ಕಲ್ಲೆಸೆದರಂತೆ ಮೂರ್ತಿಯ ಮೈಗೆ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಛೇ, ಛೇ,
ಮುಸೀದಿ ಮುಂದೆಯೇ ಮಂಗಳನಾದ್ಯ!

ದಳಪತಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ದಿಟ್ಟರೆ ಸೈ ಈ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಂದಿ
ಅಲ್ಪರೆಂದು ಹೋಗರು ಎದೆಗುಂದಿ
ಆದೊಡೆ ವಿಗ್ರಹನಿಗ್ರಹ ತಪ್ಪು
ಅವುಗಳ ಗೌರವವೇ ನನಗೊಪ್ಪು.

ವಿಕಟಕವಿ

ದೇವರಿಲ್ಲದಿರೆ ಗತಿಯೇನೆಮಗೆ
ಹೊಟ್ಟೆ ನೊಂದರೂ ಮುಳಿವರು ನಿಮಗೆ.
ಒಂದು ಅನಿಷ್ಟಕ್ಕೊಬ್ಬ ಮುನೀಶ್ವರ
ಇಂತಿರದಿರುವಾ ರಾಜ್ಯವೆ ನಶ್ವರ.
ವಿಗ್ರಹಗಳು ಇದ್ದಷ್ಟೂ ಶಾಂತಿ
ಅವು ಬಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಕ್ರಾಂತಿ.

ಎ.ಜಿ.ಪಿ.

ಭಲೆ ವಿಕಟ, ನನ್ನಿಂನೇ ನುಡಿದೆ
ಅದಕೇ ನಾನೀ ಪುಂಡರ ತಡೆದೆ.

ದಳಪತಿ

ಆಮೇಲೆ ?

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಹಿಂದೆ ನಡೆಯದಾ ನರಬಲಿಯೆಲ್ಲಾ
ನಡೆದು ತಣೆದುವೈ ಭೂತಗಳೆಲ್ಲಾ.

ವಿಕಟಕವಿ

ನಮ್ಮದು ಮಾರೀ ಪೂಜೆ
ಅವರದು ಗೋರೀ ಪೂಜೆ

ನಮಗೋ ದುರ್ಗಾ ಅವರಿಗೋ ದರ್ಗಾ
ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕಡಿತದೋಳೇ ಸ್ವರ್ಗ.

ದಳಪತಿ

(ನಗುತ್ತಾ ವಿಕಟನ ಬಿನ್ನು ಸವರಿ)

ತುಸ ಸುಮ್ಮನಿರೈ ವಿಕಟ-

ಅಮೇಲೆ ?

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಊರಿಗಾಯಿತಿ ದಳಗಳ ಗಸ್ತು
ವೋಲೀಸರಿಗಂತೂ ಬಲು ಸುಸ್ತು
ದೊರೆ ಕೊಟ್ಟರು ಜನಗಳಿಗೆಚ್ಚರಿಕೆ
ಮುಖಂಡರಿತ್ತರು ಮುಚ್ಚಳಿಕೆ
ಅದೊಡೆ ಸಭೆಗಳ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ
ರಾಜಕೀಯದಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಸೊಲ್ಲ
ತಡೆಯಲಾಗದೆಂದರಸರಾಣತಿ.

ದಳಪತಿ

ದಿಟ ದಿಟ, ಒಡೆಯರದತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣಮತಿ
ಉಗ್ಗಡಿಸಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ
ಕೋಡಿ ತೆಗೆಯೆ ತಡೆಗೆಡದವರ ಮನ.
ಅದೊಡೇನಾಸೆ ಏತಕೆ ಜಗಳ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ನಿಮಗೂ ದೊರೆತನದಾಸೆ
ಪ್ರಜೆಗೂ ದೊರೆತನದಾಸೆ
ಅದಕೇ ಜಗಳ.

ದಳಪತಿ

ನಮಗೇತಕೋ ದೊರೆತನ
ದೊರೆಗೇ ಸರಿ ದೊರೆತನ.

ನಾವೆಲ್ಲರು ಸರ್ವಾರದ ಸೇವಕರು.

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

(ನಗುತ್ತಾ)

ಪ್ರಜೆಯಿಂದಲೆ ದೊರೆಯೋ
ದೊರೆಯಿಂದಲೆ ಪ್ರಜೆಯೋ
ದೊರೆಯಿಂದಲೆ ಸೇವಕರೋ
ಸೇವಕರಿಂದಲೆ ದೊರೆಯೋ
ಇಲ್ಲೇ ಸಂಶಯವೆನಗೆ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ—ನಿಮ್ಮಿಂದಲೆ ದೊರೆ
ಎನ್ನುವ ಸರಣಿಯ ನೋವಲು ವಾದಿಸುವೆ
ಅದರ ತಲೆಕೆಳಗ ಬಳಿಕ ಬೋಧಿಸುವೆ:
ನೀವಿರದಿದ್ದರೆ ಜೈಲೇ ಇಲ್ಲ
ಜೈಲಿಲ್ಲದಿರಲು ಕೋರ್ಟ್ ಇಲ್ಲ
ಕೋರ್ಟ್ ಇಲ್ಲದಿರಲು ಲಾಯರೆ ಇಲ್ಲ
ಲಾಯರಿಲ್ಲದಿರೆ ಲಾವೂ ಇಲ್ಲ
ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಲು ಲಾಯಲ್‌ಟಿ
ಅಳಿವುದಲ್ಲವೇ ರಾಯಲ್‌ಟಿ ?

ಬಳಿಕಿದರೇ ತಲೆಕೆಳಗನು ಕೇಳಿ

ಸರಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನೀವೇ ಹೇಳಿ.

ದೊರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಿರಿವಂತರೆ ಇಲ್ಲ
ಸಿರಿವಂತರಿರದೆ ಸರ್ಕಾರವಿಲ್ಲ
ಸರ್ಕಾರವಿರದೆ ದರ್ಜೆಗಳಿಲ್ಲ
ದರ್ಜೆಗಳಿರದಿರೆ ಅರ್ಜಿಗಳಿಲ್ಲ
ಅರ್ಜಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಫಿದ್ವಿಗಳಿಲ್ಲ
ಫಿದ್ವಿಗಳಿರದಿರೆ ಫಿರ್ಯಾದಿಲ್ಲ

ಫಿರ್ಯಾದಿಲ್ಲದೆ ಪೋಲೀಸಿಲ್ಲ.
ಪೋಲೀಸಿಲ್ಲ ಫಿರ್ಯಾದಿಲ್ಲ
ಅಚ್ಚಾ ಅದ್ವಿಗಳೇ ಎಲ್ಲ !

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಸಾಕು ಸಾಕು ಹುಚ್ಚಾಯಿತು ಮಾತು.

ದಳಪತಿ

ಅಹುದಹುದು—ಅದು ಹೋಗಲಿ ಹೂತು.

ಆದೋಡೇನಾಸೆ—ಏತಕೆ ಜಗಳ ?

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಮತವಳರಿಗೇಕೆ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಭಲ ?

ಕೂಲಿಗೇಕೆ ಬಂಡಾಯದ ಹುಚ್ಚು ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಬಂಡವಾಳಿಗರಿಗಾರದು ನೆಚ್ಚು ?

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

ಒಬ್ಬನ ಹಿತ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಮಿತ—

ಮೆಕ್ಕಾ ಮಾಸ್ಕೋ ಲಂಡ್ ತುಯ್ಯ

ನಮ್ಮ ಜನಕೆ—ಅದರಿಂದೀ ಸುಯ್ಯ.

ನಮ್ಮ ಬಾಳ್ವೆಗಿಲ್ಲಾ ಗಲು ಕೇಂದ್ರ

ನಾಚುವನೆಮ್ಮೈಸಿರಿಗಂದಿದ್ದ.

ವಿಕಟಕವಿ

(ಹಾಡುವನು)

“ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿ ಮರೆಂದರೆ ತೊಂದರೆ

ನಾವೆಲ್ಲಾ ಈ ನಾಡಿನ ಕಂದರೆ

ನಮ್ಮದು ನಮಗೆಯೆ ತಾ ತಾ ಎಂದರೆ

ಎಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಇವರೋಡುವರೇ !

ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರೊಂದೇ. ”
ಒಳ್ಳೆಯ ಪಲ್ಲವಿಯಿದು ಮಂತ್ರಿಗಳೇ.

ದಳಪತಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಆದರೆ ಯಾರಿಗು ಶಿಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲ
ಹೇಗೆ ಹಂಚುವರೋ ದೇವರೆ ಬಲ್ಲ.

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಬಿದ್ದಾ ಬೀಳಾ ಓಡುವುದೇಕೆ
ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೊಬ್ಬ ಬೀಳುವುದೇಕೆ ?
ದಿಲ್ಲಿಯೊಳಗೆಲ್ಲ ನರಳುವುದೇಕೆ
ಇದಕ್ಕೆ ನಾವಳಬೇಕೆ ನಗಬೇಕೆ.

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

ಎಲ್ಲರು ಕ್ಯಾ ಸಿಲ್ಲುವುದೊಳ್ಳೆಯದು
ಆಗೆಲ್ಲರಿಗವರವರದು ಸಲ್ಲುವುದು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಪೋಲೀಸರಿಗೇ ಹೊಳೆವ ಮಾತಿದು
ಆದೊಡೆ ಕ್ಯಾ ಸಿಲ್ಲಿಸೆ ಹೊಣೆ ಯಾರದು ?

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

ಮಿಲಿಟರಿ ಮತ್ತು ಪೋಲೀಸರದು.
ಈ ದೇಶಕೆ ನಾವಲ್ಲವೆ ಬೇಲಿ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಹೊಲವನ್ನೇ ನುಂಗುವ ಹುಲಿ ಬೇಲಿ !
ಎಂತಿಹುದೋ ಆ ಅಲ್ಲನ ಲೀಲೆ.

ದಳಪತಿ

ಅಲ್ಲವು ಇಲ್ಲ ಬೆಲ್ಲವು ಇಲ್ಲ
ನಮಗೀ ರಾಜ್ಯದ ಆಸೆಯೆ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ದಿಟ್ಟ,

ಕೊಡುವವರಿದ್ದರು ಪಡೆವರು ಬೇಕು.

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

ಕೋ, ಎಂದೊಡನೆಯೆ ಬೆನ್ನೊಳು ಬಾಕು !

ವಿಕಟಕವಿ

ಕೊಡಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಕೊಡಲಿಯಾಡಲಿ
 ಈ ರೋಮ್ ಲೀಲೆಯ ಜಗ ನೋಡಲಿ
 ಅವರಿರಲೆಂದೇ ನಾಡು ಬೇಡಲಿ
 ಮಿಲಿಟರಿ ಪೊಲೀಸೆಲ್ಲರ ಕಾಡಲಿ
 ಇವರ ಹೊಗಳಿ ಕವಿ ಕಬ್ಬವ ಮಾಡಲಿ
 ಗಮಕಿ ಅದ ಹಾಡಿ ಕಾವಂ ನೀಡಲಿ
 ಕೋರ್ಟೊಳೆಲ್ಲರೂ ವ್ಯಾಜ್ಯವ ಹೂಡಲಿ
 ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯೊಳಗಡೆ ನುಡಿ ಸಿಡಿದಾಡಲಿ
 ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಣೆಯಕ್ಕರ ಸೂಡಲಿ
 ಮೇಜಿನ ಸುತ್ತ ಮುಖಂಡರು ಕೂಡಲಿ
 ಮಂತ್ರಿ ತಂತ್ರಿಗಳೂ ಹಾರಾಡಲಿ
 ಡಿಲ್ಲಿಯ ಮಾಡದಲಿ
 ಗಾಂಧಿಯ ಗೂಡಿನಲಿ
 ಲಂಡನ್ನಿನ ಬಿಳಿ ಬೀಡಿನಲಿ
 ಮುಗಿಯದ ಮಾತಿನ ಜಾಡಿನಲಿ.

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಭಲೆ, ಭಲೆ, ವಾಗ್ಧುರಿಯೊಳು ವಾಗ್ಮಿಯನೇ ಮೀರಿಸಿಹೆ
 ನಡೆತವನೆಲ್ಲವ ಈ ನುಡಿಯೊಳೆ ಸೇರಿಸಿಹೆ !

ದಳಪತಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಸರಿಯೇ, ಇದಕ್ಕೇನಿದೆ ಪರಿಹಾರ ?

ಹತ್ಯಾಗ್ರಹವೋ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೋ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಕಂಡೇ ಇದೆ, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ.

ದಳಪತಿ

ಮೊದಲು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ

ಬಳಿಕ ಹತ್ಯಾಗ್ರಹ !

ವಿಕಟಕವಿ

ಅಲ್ಲಲ್ಲ ದಳಪತಿ

ಮೊದಲೂ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ

ಕೊನೆಗೂ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ

ಹತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೇ ಮದ್ದು.

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

ಹತ್ಯಾಗ್ರಹ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಹತ್ತೇನೆಂಬಾಗ್ರಹ ಹತ್ಯಾಗ್ರಹ.

ಸತ್ತೇನೆಂಬಾಗ್ರಹ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ—

ಹತ್ತು ಬಂದವಗೆ ಹೆಣವೆ ಸವಾರಿ !

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಹೆಚ್ಚಳಕೆಯನು

ಕೇಳಬಲ್ಲರಾ ದಳಪತಿ ನೀವು ?

ದಳಪತಿ

ಇಲ್ಲ, ವಿಕಟಕವಿ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಹತ್ಯಾಗ್ರಹವೋ ನಿಮ್ಮಯ ರೂಢಿ.

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೋ ಗಾಂಧಿಯ ಮೋಡಿ.

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದೊಳು

ಮುದಿಯರೆ ಮುಂದೆ

ಯುವಕರೆ ಹಿಂದೆ

ಹೆಂಗಸರೂ ಗಂಡಸರೂ ಒಂದೆ

ರೋಗಿಗಳೂ ಕಾಳಗಗೊಡಬಹುದು

ಸತ್ತವರಿಗಿಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರಕವಹುದು

ಶ್ವೇತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೇಕೇ ಇಲ್ಲ

ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ

ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲ

ಕಲಿಯೆ ಸಾಕು ಗೋವಿಂದನ ಸೊಲ್ಲ

ನಡೆಯದಿಲ್ಲಿ ಪಲಾಯನ ಸೂತ್ರ

ಉಳಿವುದು ಶರಣೆನ್ನದ ಭಲ ಮಾತ್ರ

ಅಬಲೆಯರೂ ಅಬಾಲವೃದ್ಧರೂ

ಇಂತು ಕಾಳಗಿಸೆ ಆರು ಗೆದ್ದರು ?

ಇಂದುವರೆಗು ಯುವರಕ್ತವ ಹೀರಿ

ಲೋಕ ನಡೆದುದಾವೇಶವ ತೋರಿ

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವಿದ ಬದಲನು ಮಾಡಿ

ಬಿಸಿಯಾರಿದ ಮುದಿಯರ ಮುಂದೂಡಿ

ಲೋಕವ ಬಿಡುವುದು ಜವ್ವನಿಗರಿಗೆ

ಸಹಜಾದಾರ್ಯದ ನವತರುಣರಿಗೆ

ಅದರಿಂ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಗೆಲ್ಲೆ!

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

(ನಗುತ್ತಾ)

ಮುದಿಯರು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದೊಳೆ ಇರುವಂತೆ

ಇನ್ನು ಮೇಲಹುದು ನವಯುವಕರ ಚಿಂತೆ.

ದಳಪತಿ

ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಬರಿ ಗಾಂಧೀಹುಚ್ಚು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಆದೊಡೆ ಸ್ವರಾಜ್ಯಕಿದುವೇ ನೆಚ್ಚು.
ಬೆದರುವುದೂ ಇಲ್ಲ
ಬೆದರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲ
ನಾವೇ ಅರಸು ನಾವೇ ಆಳು
ಇಂತಾದೊಡೆಯೇ ಮುಗಿವುದು ಗೋಳು.

ದಳಪತಿ

ಸರಿಯೇ ವಿಕಟ, ಆ ವೇಳೆಗೆ
ದೊರೆಯೂ ಇಲ್ಲ ದವಲತ್ತಿಲ್ಲ
ನಾವೂ ಇಲ್ಲ ನೀವೂ ಇಲ್ಲ.
(ಮಹಾರಾಜರ ಎ.ಡಿ.ಸಿ. ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಎ.ಡಿ.ಸಿ.

ನಾವೂ ಇಲ್ಲವೆ, ದಳನಾಯಿ ?

ದಳಪತಿ

ನೀವೇ, ನೀವಿಲ್ಲದೆ ಉಂಟೆ ? ದಯಮಾಡಿ ದಯಮಾಡಿ.
ನಮ್ಮೀ ವಿಕಟನದತಿಬಾಯಿ.

ಎ.ಡಿ.ಸಿ.

ಓ, ವಿಕಟಕವಿ ಇಲ್ಲೇ ಇಹರೇ ?
ಸಿಕ್ಕದೆ ಈತನ ಪತ್ತೆ
ಊರೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತುತ್ತ ಬೇಸತ್ತೆ.
ದೊರೆ ಹಂಬಲಿಸಿಹರೈ ನಿಮಗೆ
ಬನ್ನಿರಿ ಬನ್ನಿರಿ, ಅಬ್ಬಾ ಸಿಕ್ಕಿದರಲ ಕೊನೆಗೆ

ಅಧಿಕಾರಿತ್ರಯರೂ

ಎನು ಸಮಾಚಾರ !!!

ಎ.ಡಿ.ಸಿ.

ಪೂರ ಪೂರ—

ಆದೊಡೀಗ ಪುರಸತ್ತೇ ಇಲ್ಲ.
ಪ್ರಧಾನಿ ನಾಯಕ ಮುಲ್ಲ
ಮೂವರ ಮಾತಿಗು ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ.

ವಿಕಟಕವಿ

ನೆಲೆಯಿರದಿದ್ದರು ಬೆಲೆ ಇದೆ ತಾನೆ ?

ಎ.ಡಿ.ಸಿ.

ಅದ ದೇವರೆ ಬಲ್ಲ.

(ವಿಕಟಕವಿಯೊಡನೆ ಹೋಗುವನು)

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

ಪ್ರಬಲನಾಗುತ್ತಿಹನು ಈ ಹಾಸ್ಯಗಾರ
ಮುಂದಿವನೆ ಈ ರಾಜ್ಯ ಸೂತ್ರಧಾರ.

ದಳವಾಯಿ

ಯಾರಾದರೇನಂತೆ ನಮಗೆಲ್ಲ ಒಂದೆ.

ಐ.ಜಿ.ಪಿ.

ನಮಗೆ ಒಂದೇ ಮಂತ್ರ—ವಂದೇ ವಂದೇ

ಪ್ರಚಾರಣ ಮಂತ್ರಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ದಿಟ, ದಿಟ.

ಏಳು ಬೀಳುಗಳುಂಟು ಮಂತ್ರಿವರ್ಗಕ್ಕೆ.

ಇರುಳಾಯ್ತು

ನಾವಿನ್ನು ಹೋಗೋಣ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡುವರು)

[ತೆರೆ]

ದೃಶ್ಯ ೨

(ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಠಡಿ. ದೊರೆ ಕಾದಂಬರಿ
ಯೊಂದನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದಾನೆ. ಪ್ರತಿಹಾರಿ ನೂವಯ್ಯ ಬಾಗಿ
ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದಾನೆ.)

ದೊರೆ

(ಸ್ವಗತ)

ಇವ ಹುಚ್ಚ—ಏನೂ ತಿಳಿಯದವ
ಅನುಭವವಿಲ್ಲದೆ ಬರೆಯಲು ಹೊರಟವ.

(ಪ್ರಕಾಶ)

ಯಾರಲ್ಲಿ ?

ಮಾದಯ್ಯ

ಮಹಾಪ್ರಭು !

ದೊರೆ

ಮಾದಯ್ಯ ?

ಮಾದಯ್ಯ

ಅಹುದೊಡೆಯಾ.

ದೊರೆ

ಹೇಳು ಮಾದಯ್ಯ,

ನೀನೇ ಒಡೆಯ

ನಾನೇ ಆಳು—

ಇಂತಾದರೆ ?

ಮಾದಯ್ಯ

ಇಂತಾಗುವುದುಂಟೆ, ಬುದ್ಧಿ !

ದೊರೆ

ಆದರೆ ?

ಮಾದಯ್ಯ

ಎಲ್ಲಾ ಹಾಳು.

ದೊರೆ

ಹಾಳು ?

ಏಕೆ, ನಾನೊಳ್ಳೆಯ ಆಳಾಗೆನೆ
ನೀನೊಳ್ಳೆಯ ದೊರೆಯಾಗೆಯ ?

ಮಾದಯ್ಯ

ಎಲ್ಲಕು ತರಪೇತಿರಬೇಕೊಡೆಯ.

ದೊರೆ

ದಿಟ ಮಾದಯ್ಯ.

ಇದನೇ ಅರಿಯ ಈ ತಿಳಿಗೇಡಿ
ಕಲಿಯಬೇಕಿವ ತಿರುಪೆಯ ಬೇಡಿ.
ಮಾದಯ್ಯ—

ಮಾದಯ್ಯ

ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ!

ದೊರೆ

ಆ ಮೂವರು ಮುಗಿಸಿಲ್ಲನೆ ಮಾತ ?

ಮಾದಯ್ಯ

ಮೋಡ ಅರಬೇಕು
ಇಲ್ಲ ಗಾಳಿ ಬೀಸಬೇಕು
ಅವರೆಗೂ ಹನಿ ನಿಲ್ಲದು ಬುದ್ಧಿ.

ದೊರೆ

ಮೋಡಗಳೇ ಅರಲಿ ಬಿಡು ಮಾದಯ್ಯ
ಗಾಳಿಗೆ ಬೀಸುವುದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ.
ಒಳ್ಳೆ ಮಾತಿನೊಳೆ “ ಗಾಳಿ ” ಎಂದೆಯೇ !

ಮಾದಯ್ಯ
ಅಂತಲ್ಲಂತಲ್ಲ ಮಹಾಪ್ರಭು
ಪ್ರಾಣಾಧಾರ.....

ದೊರೆ
ಸರಿಯೇ, ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಮಾದಯ್ಯ
ಹೋಗು, ವಿಕಟ ಬಂದನೆ ನೋಡು
(ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ವಿಕಟಕವಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ದೊರೆ
ವಿಕಟ !
ವಿಕಟಕವಿ
ಬುದ್ಧಿ !
ದೊರೆ
ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನರಮನೆಯೊಳೆ ಬಂದಿ.

ವಿಕಟಕವಿ
ಅಪ್ಪಣೆ ಮಹಾಪ್ರಭು.
ದೊರೆ
ನಾಯಕರೊಡನೇತಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ?

ವಿಕಟಕವಿ
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಘೋಷಣೆ
ಮುಸ್ಲಿಂ ಘೋಷಣೆ
ಈ ಘೋಷಣೆಗದು
ಆ ಘೋಷಣೆಗದು
ಒಂದರಿನ್ನೊಂದಕೆ ಪೋಷಣೆ.
ಎನಗೂ ಆಯಿತು ಕಂಠಶೋಷಣೆ.

ದೊರೆ

ಓ, ಹಾಗೋ, ನೀನಾರ ಪಕ್ಷ?

ವಿಕಟಕವಿ

ನಾನೇ?—ಅಧ್ಯಕ್ಷ!

ದೊರೆ

ಅಧ್ಯಕ್ಷ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಅಹುದು, ಪ್ರಭು, ಅಧ್ಯಕ್ಷ.
ಈ ಕಡೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಆ ಕಡೆ ಲೀಗು
ವಂದೇಮಾತರಮಲ್ಲಾ ಕೂಗು
ನಡುಗಡೆ ದೊರೆಗಳ ಬಿನದಿಗ ನಾನು.
ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹ್ಲೂಗೊಡುವುದಕೇನು.
ಹ್ಲೂ ಹ್ಲೂಗೊಡುತಲೆ ಭೂ ಭೂ ಬಿಟ್ಟಿ
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಡೆ ತುಸ ವಾಲಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿ
ರಹಿಮಾಖಾನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದೆ
ಕೀರ್ತಿಯ ನಾರಾಯಣ ನೀ ಎಂದೆ.

ದೊರೆ

ಎನೋ, ಇದು, ಕೀರ್ತಿಯ ನಾರಾಯಣ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಒಳಗಡೆ ದೇಗುಲ ಮೇಗಡೆ ಮರಳು
ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮನಿರವಿಂತಿರಲು
ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೇತಕೆ ಜಗಳ?
ಇಂತೀ ತೆರದೊಳು ಬಲು ಸೂಕ್ತಿಗಳ
ನಾನೊರೆದೆನು ರಹಿಮಾಖಾನನಿಗೆ
ಕೊನೆಗೂ ಅವನದೆ ಮಾತಾಯ್ತವಗೆ.

ದೊರೆ

ಮಾತಿಗೆ ಸಗ್ಗುವ ಮಂದಿಯೆ ಅವರು
ವೆಂಕಟರಮಣಗೆ ಕಲ್ಲೆಸೆವವರು.
ಮೆಚ್ಚಿದೆ, ಭಲೆ, ಬಲು ದಿಟ್ಟರೇ ಜನ
ಸಾಧಿಸಿಬಿಡುವರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಪಾಕಿಸ್ತಾನವೋ ಶ್ವೇತಸ್ಥಾನವೋ ?

ದೊರೆ

ನಿಮ್ಮವರಿಗಂತು ಶ್ವೇತಸ್ಥಾನ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಈ ಪುರುಷತ್ರಯ ಸಂಘದ ಹುರುಳೇನು ?

ದೊರೆ

ರಾಜಕೀಯವನು ಚರ್ಚೆಯೊಳಿಡುವುದೆ ಜಾಣು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಆದೊಡೆ ಈ ಮಿತಜನಕೇಕೀ ಬಹುಮಾನ ?
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಇದಿರಿಸೆ ಇದಕಿದೆಯೇ ತ್ರಾಣ ?

ದೊರೆ

ತ್ರಾಣದ ಮಾತಲ್ಲಿದು ಪ್ರಾಣದ ಮಾತು.
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಉಸುಬೊಳು ರಾಜತ್ವವೆ ಹೋಹುದು ಹೂತು.
ಈ ಪಕ್ಷಕೆ ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗ್ ಸಹಜದ ವೈರಿ.
ನ್ಯಾಯದಾರ್ಯದ ನೆವದೊಳಗಿದ ಪೋಷಿಸಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೊ--
ಳಿಡುವುದೆ ಹದುಳದ ದಾರಿ.

ವಿಕಟಕವಿ

ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಗುರು ಸಚ್ಚಿಷ್ಯನ ಪಡೆದಿಹನು.
ಇದೊ ಈ ಸಂಧಾನದ ಹವಣು ?

ದೊರೆ

(ಭುಕುಟಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ)

ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಮಾತೆತ್ತಿದರಾ ರೆಸಿಡೆಂಟ್.

ಎತಕೆ ನನಗಿಲ್ಲವೆ ಬುದ್ಧಿ?

ಇನ್ನೆತ್ತದಿರಾತನ ಸುದ್ದಿ.

ನಾ ದೊರೆ, ನಾನಾಳಲು ಬೇಕು

ಅಳುವುದಾದೊಡೆ ಸ್ವರ್ಗಗಳ ಪೋಷಿಸಬೇಕು

ಸ್ವಾರ್ಥಸ್ವಾರ್ಥಸ್ವಾರ್ಥಯೆ ರಾಜ್ಯಪ್ರಚಲನ ಶಕ್ತಿ

ಅದ ಹಿಡಿತದೊಳಿಡುವುದೆ ರಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಣ ಯುಕ್ತಿ

ವಿಕಟಕವಿ

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ

ಮಿಕ್ಕವರಿಗೆ ರಕ್ಷೆ

ಈ ಸಂದರ್ಭದೊಳಿದೆ ನೀತಿ

ಅಲ್ಲವೆ ಮಹಾಪ್ರಭು ?

ದೊರೆ

ಅಲ್ಲಲ್ಲಲ್ಲವೋ—ಎಲ್ಲ ಅನಿಶ್ಚಿತ—

ಅದೊಡೆ, ನಿನಗೇಕೀ ಮುಸ್ಲಿಮರೊಳು ಅಪ್ರೀತಿ

ವಿಕಟಕವಿ

ಮಹಾಪ್ರಭು, ಕನಿಕರ ಅಷ್ಟೆ, ಹಗೆತನವಿಲ್ಲ.

ಈಚೆಗೆ ನಾನೊಂದಾಟಕೆ ಹೋದೆ

ಅಲ್ಲಾಯಿತು ನನಗೊಬ್ಬನ ಬಾಧೆ

ನನ್ನ ಮುಂಗಡೆಯೆ ಬಂದವ ಕುಳಿತ

ಬೃಹದಾಕಾರ, ಬಲು ಘನವಂತ

ನನಗೋ ಆತನ ಬೆನ್ನೇ ನೋಟ

ಆಟದ ಪಾಡಿಗೆ ಸಾಗಿತು ಆಟ
ಅಂತೆಯೇ ನಮ್ಮೀ ಜನಗಳ ಮುಂದೆ
ಕುಳಿತಹನರಬ್ಬಿ ಜನಗಳ ತಂದೆ
ಮನದ ಮುಂದಿನೀ ದೇವರ ಗುಡ್ಡ
ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿರುವ ಕೌತುಕಕಡ್ಡ
ಅಲ್ಲಾ ಎಂಬರಿಗೀ ನಾಡಿಲ್ಲ
ಈ ಮಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿಲ್ಲ ಮುಂದಿಲ್ಲ
ನಾನೂ ಇಲ್ಲ ತಾವೂ ಇಲ್ಲ
ಠಾವೇ ಇಲ್ಲ ತಾವೇ ಎಲ್ಲ !

ದೊರೆ

ದಿಟ ವಿಕಟ, ದಿಟ ವಿಕಟ.

(ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ ನಸುನಗುತ್ತಾ)

ಬಲು ವಿಚಿತ್ರವೋ ದೇವರ ಲೀಲೆ
ಯಾರನು ಬಿಡ ನೆಮ್ಮದಿಯೊಳು ಬಾಳೆ
ಒಬ್ಬನ ಹೆಚ್ಚಳಕಿನ್ನೊಬ್ಬ ಮಿತ
ನಿನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮತಕೇ ಅಲ್ಲಾ ಮತ
ಆ ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೀ ಬಡ ಗಾಂಧಿ
ಈತನ ಕುಗ್ಗಿಸೆ ಜಿನ್ನಾ ಮಂದಿ
ದೇಶಭಕ್ತಿಗೀತೆರಮತಭಕ್ತಿ
ಈ ಒಂದರಿನಿನ್ನೊಂದಕು ಶಕ್ತಿ
ಧರ್ಮ ಕಥರ್ಮ, ನೀತಿಗನೀತಿ—
ಅಂತೂ ಏನೂ ಹೆಚ್ಚದ ರೀತಿ
ನರನೆಣಕೆಗೆಲ್ಲ ತ್ರಾಸವ ತೂಗಿ!
ಎರುಪೇರ ಸಮಗೈವನು ಯೋಗಿ
ಈಗೀ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೊಗವಾಡಿಗರು
ನಮಗಾಗಿಹರಯ್ಯಾ ನೇಹಿಗರು.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನೆರೆಗೇ ಮರಳಿನ ದಿಬ್ಬ
ಇವರಂದಿಳಿಸುವೆ ನೋಡಾ ಕೊಬ್ಬ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಅಹುದಹುದು ಪ್ರಭು—

ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಮನಕೋ ದೇವರು
ಎಂದೂ ತ್ರಾಸವ ಹಿಡಿದೇ ಇರುವರು.
ಆದೊಡೆ, ನಮಗೇಕೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎದ್ದೇವ ?

ದೊರೆ

ಅವರದು ಬಲು ತಲೆ ಹರಟೆ, ವಿಕಟ.
ಆಡಿದ್ದೇ ನುಡಿ, ಹಿಡಿದಿದ್ದೇ ಹಟ
ಸತ್ಯವೆಲ್ಲ ಇವರೊಳಗೆ ನೆಲೆಯಂತೆ
ದೇವರಿಗೇ ಜನವೇ ಬೆಲೆಯಂತೆ
ನಮ್ಮ ಕಂಡರೂ ಗೌರವವಿಲ್ಲ
ಆಳಬೇಕಂತೆ, ತರವೇತಿಲ್ಲ
ನಾನಿವರಿಗೆ ದೊರೆ. ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ
ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕಾಡಳಿತದ ಸೂತ್ರ.
ಇವರಾಳ್ವೊಡೆ ನಾವಾಳುವುದೆಂತು ?
ಕಾಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು !

ವಿಕಟಕವಿ

ಮಹಾಪ್ರಭು, ಕೋಪಿಸಬೇಡಿ,
ಪ್ರಧಾನಿ ಮತ್ತು ರೆಸಿಡೆಂಟ್‌ನವೆ
ಈಗಲು ಆಳುವರು ?

ದೊರೆ

(ಕೋಪದಿಂದ)

ರೆಸಿಡೆಂಟ್, ರೆಸಿಡೆಂಟ್, ರೆಸಿಡೆಂಟ್!
ಬರತರ್ಘ್ಯವೆ ಪ್ರಧಾನಿಯನು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಪ್ರಧಾನಿ ಏನಪರಾಧವ ಗೈದ ?

ದೊರೆ

ನಮ್ಮನು ಗಾಳಿಯ ಪಟಗೈದ !

ಓ, ನಮಗೆಂದಿಗೆ ತಪ್ಪುವುದೋ, ವಿಕಟ

ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ತಲೆಶೂಲೆ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಹೂವಾಗೆಂಬನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ

ಹುಳುವಾಗೆಂಬನು ರೆಸಿಡೆಂಟ್.

ಈ ತಲೆಶೂಲೆಯ ತೊಲತೊಲಗೆನ್ನುವ

ನಾಯಕ ವೈದ್ಯನೆ ನಂಟು.

ದೊರೆ

ತೊಲಗೆಂದರೆ ಇವ ತೊಲಗುವನೇನೋ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಒಳಗೆ ತಿರುಳು ಬಲಿಯುತ್ತಿದೆ

ಹೊರಗೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿದೆ

ತೊಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲ ಹಿಡಿದ ಶಕ್ತಿ

ಇಂದೋ ಅಂದೋ ಫಲವಿಮುಕ್ತಿ.

ದೊರೆ

ಕದಡಿಬಿಟ್ಟಿ ನನ್ನ ರಿವನು ನೀನು.

ಈಗಲೋ ನಾ ದೊರೆ ಸೇವಕ

ಆಗಲೋ ನಾ ದೊರೆ ನಾಮಕ

ಇದರೊಳಗಾವುದು ಜಾಣ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ನನಗೂ ತೋಚದು, ಬುದ್ಧಿ.

ಅದೊಡೆ ಈ ಪುರುಷತ್ರಯಸಂಘದ ಬುದ್ಧಿ

ಮಾರ್ಗವ ತೋರೀತು.
ಇಗೊ, ಅವರದೆ ಮಾತು.

ಮಾದಯ್ಯ
ಮಹಾಪ್ರಭು, ಪ್ರಧಾನಿ ನಾಯಕ ಮುಲ್ಲಾ.
ದೊರೆ

ತಿಳಿಯಿತು, ದಯಮಾಡಿಸಹೇಳು.

(ಪುರುಷತ್ರಯ ಪ್ರವೇಶ. ನಮಸ್ಕಾರ. ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದು ಸುಖಾ
ಸೀನತೆ. ವಿಕಟಕವಿ ಹೋಗಲು ಅಪ್ಪಣೆಬೇಡುವಂತೆ ತಲೆಬಾಗಲು,)

ದೊರೆ
ಇವನಿರಬಹುದಲ್ಲ, ಪ್ರಧಾನಿ ?
(ಪ್ರಧಾನಿ ನಾಯಕರ ಕಡೆ ನೋಡುವನು.)

ಜನನಾಯಕ
ನಮಗಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ.
(ಎಂದು ಮುಸ್ಸುಂ ನಾಯಕರನ್ನು ನೋಡುವನು.)

ರಾಜಾಖಾನ್
ನನಗೂ ಸಮ್ಮತವೇ.
ಇವರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳಂತೆಯೆ ಸೈ.
ದೊರೆ

ದಿಟ, ದಿಟ, ಬಲು ತಂತ್ರಿ, ಬಲು ತಂತ್ರಿ
ನೀನೂ ಕುಳ್ಳಿರು ವಿಕಟ.
(ವಿಕಟಕವಿ ದೊರೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು.)
ಪ್ರಧಾನಿಗಳೇ, ಸಫಲವಾಯಿತೇ ಸಂಧಾನ ?

ಪ್ರಧಾನಿ
ಇಲ್ಲ ಪ್ರಭು, ನಾವಿದ್ದಂತೆಯೆ ಇಹವು—

ನಾಯಕರೊಪ್ಪರು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ
ಇವರೂ ಒಪ್ಪರು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ
ಇಂತು ಮೊವರೂ ಮೂರು ರೀತಿಗೆ
ಒಬ್ಬರ ಬೆಂಗಡೆಯೊಬ್ಬರು ನಡೆಯುತ
ಬಂದೆವು ಪ್ರಭುಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ.

ದೊರೆ

ಅಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯದುದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಗಿವುದೇ ?

ರಾಜಾಖಾನ್

ಮಹಾಪ್ರಭು,
ನಮಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ರಾಜ್ಯವೆ ಬೇಕು
ಆದೊಡೆ ಮಿತಜನ ರಕ್ಷಣೆ ಬೇಕು.
ಬಹುಮತದಾಳಿಕೆಯೊಪ್ಪೆವು ನಾವು
ಸಮ್ಮತಿ ದಯವಾಲಿಸದಿರಿ ತಾವು.
ಎಲ್ಲಕು ಬಹುಮತವೆನೆ ಲೇಸಲ್ಲ
ಎಲ್ಲರ ಹಿತಸಾಧನೆ ಇಂತಲ್ಲ.
ನಮ್ಮ ಮತ ಬೇರೆ ಹಿತವೂ ಬೇರೆ
ನಮ್ಮ ನುಡಿ ಬೇರೆ ನಡೆಯೂ ಬೇರೆ
ಇವಕೆಲ್ಲಕು ಪ್ರಭುರಕ್ಷಣೆ ಬೇಕು
ನಮ್ಮ ಜನವೆ ನಮ್ಮಾರಿಸಬೇಕು.

ಜನನಾಯಕ

ಮತದಂತೆಯೆ ಜನದಾರಿಕೆ ಎನಲು
ಸಭೆಯೊಳಹುದು ಮತ ಚರ್ಚೆಯ ಹುಯಿಲು !
ಎಷ್ಟು ದೇವರೋ ಅಷ್ಟು ಮತವಿದೆ
ಅಷ್ಟು ಮತಕು ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಜನವಿದೆ.
ರಾಜ್ಯಸಭೆಯಿದೋ ಧರ್ಮಸಂಘವೋ ?

ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಥೆಯೇ ತತ್ತ್ವರಂಗವೋ ?
 ಮನುಜರಾವು ಈ ಜಾನಪದಿಗರು
 ಸಹಪ್ರಜೆಗಳು, ನಾಗರೀಕರು.
 ಸಭ್ಯಜೀವನವೆ ನಮ್ಮ ಧೈಯ
 ಮತವನು ಮುಂದಿಡೆ ಹದುಳಕಪಾಯ.
 ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಂಟವರವರ ಮತ
 ಒಬ್ಬರ ಮತ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗಹಿತ.
 ಈ ಸಂದರ್ಭದಿ ತಾಳ್ಮೆಯ ವಿಹಿತ.
 ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯದೊಳು ಲೇಸು ಬಹುಮತ.

ರಾಜಾಖಾನ್

ಕೇಳಿದಿರಾ, ಪ್ರಭು, ಈಗಲೇ ಹೀಗೆ
 ದವಲತ್ತೀ ಜನಕಾದರೆ ಹೇಗೆ ?
 ಮತವುಳಿದಿನ್ನೇನಿಹುದೈ ನಮಗೆ
 ಅದ ಲೆಕ್ಕಿಸದಿಹ ಹಿತವೆಂಥ ಬಗೆ ?
 ಮೊದಲು ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಪ್ರಜೆ ಆ ಬಳಿಕ.
 ಸಂಧಿ ಎಂತು ಇದನೊಪ್ಪುವತನಕ ?
 ಮುಸ್ಲಿಂತನದಿಂ ವಿಶ್ವಪ್ರಜೆಗಳು
 ಇಲ್ಲಿಹವದರಿಂ ದೇಶಪ್ರಜೆಗಳು.
 ಈ ಮತಶಕ್ತಿಯೆ ನಮ್ಮಯ ಶಕ್ತಿ
 ಗಳಿಸುವವಿದರಿಂ ನಮ್ಮಯ ಮುಕ್ತಿ

ಪ್ರಧಾನಿ

ಹಜರತರೇ, ಈ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದೇನುಪಯೋಗ ?
 ಪ್ರಭುಸನ್ನಿಧಿಯೊಳು ಇದಕಿಲ್ಲವು ಜಾಗ.

ರಾಜಾಖಾನ್

ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ, ಖಾವಂದ್, ಮಾಘ್‌ಮಾಡಿ
 ಇದುವರೆಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಾಪಾಡಿ

ನಮ್ಮನು ರಕ್ಷಿಸಿರೀ ಜನದಿಂದ.
 ಇಂದಿನ ದವಲತ್ತೇ ಬಲು ಚೆಂದ.
 ಈಗಿದರೊಳು ಬದಲಾವಣೆ ಏಕೆ ?
 ಈ ಜನಕೋ ಮಿತಿ ಇಲ್ಲದ ಬಯಕೆ
 ರಾಜರೇತಕೆ ? ಆಳಲಲ್ಲವೇ ?
 ನಾವೋ ಪ್ರಜೆಗಳು, ಆಳಬಲ್ಲೆವೇ ?
 ನೆಚ್ಚಿನ ಭಟರೀ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನತೆ
 ಕೇಡಾಗದು ನಿಮಗೆಮ್ಮೊಳು ಮನುತೆ.

ಜನನಾಯಕ

ಪ್ರಭು, ಇದುವೇ ನಿಮ್ಮಯ ನೀತಿ
 ಬೇಡವೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರೀತಿ ?
 ಸಲ್ಲದಿನ್ನು ಪಕ್ಷಪಾತ
 ಸಂದರಹುದು ರಾಜ್ಯಪಾತ !
 ಒಬ್ಬನ ಹಕ್ಕನು ಕಸಿದು
 ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗದನೆಸೆದು
 ಅಧೋಮೃಗರ ಅತಿಮೃಗರ
 ಸೃಷ್ಟಿಗೈದ ಪರಜನರ
 ಸ್ವಾರ್ಥನೀತಿ ಸಲದಿನ್ನು.
 ಕಾಲವನರಿತರೆ ಚೆನ್ನು.
 ಪರಬಲ ಕುಸಿಯುತ್ತಿಹುದು.
 ಜನತೆಯೊ ಎಚ್ಚತ್ತಿಹುದು.
 ಕೃತಕಾಯಸ್ವಾಂತವನು
 ನೆಮ್ಮಿದ ಲೋಹದ ಗುಂಡನು
 ಹೋಲುತ ಬೀಳುವಿರೇನು
 ಬೀಳುತ ಘಾತಿಪರೇನು
 ನೆಚ್ಚಿರುವಿ ಪ್ರಜೆಗಳನು ?
 ಮೊರೆ, ತಮಗಾರಿಂ ಮನ್ನಣೆ

ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಕಾರು ಹೊಣೆ ?
 ಪ್ರಜೆ, ಪ್ರಜೆ, ಪ್ರಜೆ, ಅರಸಾ,
 ಅವರೊಳು ಸಲ್ಲದು ವಿರಸ.
 ಅವರೊಲವಿಂದಭಿಷೇಚನ
 ಗೈಯಲು ದೊರೆವುದು ದೊರೆತನ.
 ಇಲ್ಲವೊ ನಿಶ್ಚಯ ಪತನ.
 ನೀವದರಿಂದಿರಿ ಜತನ.
 ಆಗಲಿ ಹೃತ್ ಪರಿವರ್ತನ.
 ಆಗುದಿಪುದು ನವಶಕ್ತಿ
 ರಾಷ್ಟ್ರೋದ್ಧೀಪಕ ಶಕ್ತಿ.
 ಪ್ರಕೃತ್ಯುದಿತ ಪೌರುಷಕೆ
 ಲಾಂಛನವಾಗುವ ಹರ್ಷಕೆ
 ಮೀಸಲಿರಿಸಿ ನಿಮ್ಮಿರವ.
 ಹರಿ ಬೆಳಗಲಿ ನಿಮ್ಮಿರವ.

(ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರನ್ನು ಕುರಿತು)

ನಿಮಗೇತಕೆ ನೇಹಿಗರೇ
 ಪರಕೀಯತೆಯೊಳಗಕ್ಕರೆ ?
 ವೈರಸ್ಯದೊಳಭ್ಯುದಯವ
 ಸಾಧಿಸೆ ಬಯಸುವ ಮನವ
 ತ್ಯಜಿಸುತಲಿಡಿರೈ ನಂಬಿಕೆ.
 ನ್ಯಾಯಪರರಿಗೇನಂಜಿಕೆ ?
 ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯ ಸರ್ವೋದಯ.
 ಈ ಧೈಯದೊಳಗಾರಿಗೆ ಭಯ ?
 ಸತ್ಯವೆ ನಮ್ಮಯ ಸೂತ್ರ
 ರಾಜ್ಯರಥಕು ಇದೆ ತೋತ್ರ.
 ಅಹಿಂಸೆ ಸಾರಥಿ ಇದಕೆ.
 ಜರುಗುವುದೆಲ್ಲರ ಮುದಕೆ.

ಸರೋತ್ತಮವಹುದೀ ತೆರ.
 ದೇವ ದೇವ ದೇವಾಸುರ
 ಮರ್ತ್ಯರಾದ ನಮಗೇಕೆ?
 ರಾಜ್ಯದಾಟ ಇಹಸೌಖ್ಯಕೆ.
 ಸಕಲಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು
 ಸಭಿಸೇರುವುದಿದ ಗಳಿಸಲು.
 ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರು ದೇಶವ—
 ಕೋಮನಲ್ಲ—ಹಿತತತ್ತ್ವವ
 ಪಕ್ಷವಿಪಕ್ಷದಿ ಬಿಂಬಿಸಿ
 ನ್ಯಾಯಕೆ ತರ್ಕವ ಹೊಂದಿಸಿ
 ಬಡುಗಳ ಹಿತವೇ ಬಹುಮತ-
 ವೆಂಬ ತೆರದಿ ಪ್ರಭುಸಮ್ಮತ-
 ದೊಳು ಶಾಸನಗೈದಾಳಲು
 ಆರಿಗೆ ಏನಿದೆ ದಿಗಿಲು?
 ಪುಡಿಮೀನಿಗೆ ಬಯಸುತ ಕೆರೆ-
 ಕಟ್ಟಿಯನೊಡೆವರೆ ಹಿರಿಯರೆ?
 ಮಿತಿಯಿಡಿರೈ ವೈಷಮ್ಯಕೆ
 ಮತಿಮಾಡಿರಿ ಸಹಕಾರಕೆ.

ರಾಜಾರ್ಖಾ

ಮುಗಿಯಿತೊ ನಿಮ್ಮುಪದೇಶ?
 ಬರಿನುಡಿ—ಬರಿ ಆವೇಶ.
 ಅಹಿಂಸೆ ಅಹಿಂಸೆ ಅಹಿಂಸೆ!
 ನಿಮ್ಮಹಿಂಸೆ ಬಲು ಹಿಂಸೆ
 ಮಾತಿಗು ಮಾತಿಗು ಸತ್ಯ
 ನಾಯಕತನಕಿದೆ ಭತ್ಯ.
 ನಾವೋ, ಬೇರೆ ಜನಾಂಗ
 ನಿಮ್ಮಿಂದಲೆ ನಮಗೆ ಭಂಗ.

ಮೌನದಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೆ ನಾವು
 ಗದ್ದಲ ಗೈವಿರಿ ನೀವು.
 ನಮ್ಮನ್ನವ ನಾವುಣ್ಣಲು
 ನಿಮ್ಮವರದೆ ಬಲು ಹುಯಿಲು.
 ನಮ್ಮತರವೆ ನಡೆ ಎಂಬಿರಿ.
 ನಮ್ಮತರವೆ ನುಡಿ ಎಂಬಿರಿ.
 ನಮ್ಮಂತೆಯೆ ಇರದಿದ್ದೊಡೆ
 ಈ ನಾಡಿಗೆ ಹೊರತೆಂಬಿರಿ.
 ನಿಮ್ಮಂತಾದರೆ ನಾವು
 ನಮಗೇನುಳಿವುದು ? ಸಾವು !
 ಈಗಮಗಿದೆ ದೊರೆಮನ್ನಣೆ
 ಮುಂದದಕೂ ನಿಮ್ಮಪ್ಪಣೆ !
 ನಿಮ್ಮದು ದೇಶಾಚಾರ
 ನಮ್ಮದೊ ವಿಶ್ವಾಚಾರ.
 ದೇಶಕು ಕಾಲಕು ಹೆಚ್ಚು
 ಇಸ್ಲಾಮತದೀ ನೆಚ್ಚು.
 ನಮಗೆ ನಾವೆ ಶಾಸಕರು
 ಗುರುಶಾಸನ ಚಾಲಕರು.
 ನಿಮ್ಮನೆಮ್ಮ ಬಂಧಿಸವು
 ನಿಮ್ಮತನಕೆ ಹೊಂದಿಸವು.
 ಈ ಎಡೆ ಮಿತಜನ ನಾವು
 ಪ್ರಭು,
 ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೈ ತಾವು.

ದೊರೆ

ನಾವಿಹುದೇ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ.
 ನಿಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳಾವ ಬಗೆ ?

ರಾಜಾಖ್ಯಾ

ಅವಧಾರಿಸಿ, ಖಾವಿಂದ್,
ಈಗಿರುವಂತೆಯೇ ಅಧಿಕಾರ
ಈಗಿರುವಂತೆ ಪುರಸ್ಕಾರ
ನಮ್ಮ ಜನದಿಂದ ಸಭೆಗೆಮ್ಲರಿಕೆ
ನಮ್ಮ ನುಡಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆ
ರಕ್ಷಣ ದಳದೊಳಗಮಿತಸ್ಥಾನ
ಮಸೀದಿ ಮುಂಗಡೆ ಅಖಂಡ ಮೌನ
ಸಂಘಕು ಸರ್ವಾರದ ಅಭಿಮಾನ
ಮತಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧ ದಾನ—

ವಿಕಟಕವಿ

ಇಂದಿರುವಂತೆಯೇ ಮುಂದೆಯೂ ಕೂಡ
ಇದಕೂ ಮಿಕ್ಕಿನದೇನೂ ಬೇಡ—
ಅಲ್ಲವೆ ಹಜರತರೇ ?

ದೊರೆ

(ಹುಸಿ ನಗುತ್ತಾ)

ನಮಗೇನಿದರಿಂ ಪ್ರತ್ಯುಪಯೋಗ?

ರಾಜಾಖ್ಯಾ

ಶಾಂತಿ, ಸಹವರ್ತನೆ, ಸಹನೆ,
ವಿಶ್ವಪುರಸ್ಕೃತಿ, ಇಸ್ಲಾಂಗಣನೆ.

ಜನನಾಯಕ

ಪ್ರಭು,
ಈ ವೃತ್ತಾಂತಾಪಕೆಯೇ ಆಹ್ವಾನ?
ಆರಿದಿವರಿಗೆ ರಕ್ಷಣದಾನ ?

ನಾಡಿನವರ ಸೌಹಾರ್ದವ ಗಳಿಸಿ
 ನಲ್ಮೆಯ ಮೆರೆಸುತ ಸತ್ಪ್ರಜೆ ಎನಿಸಿ
 ಎಲ್ಲರ ಮೇಲ್ಮೈಗು ತಾವಿಂಬಾಗೆ
 ಪ್ರಗತಿಪಥದಿ ಸನ್ಮತಿಯೊಳು ಸಾಗೆ
 ಆಗೆಲ್ಲರ ಗೌರವಕ್ಕೂ ಸಂದು
 ಮೆರೆವರಿವರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮುಂದು.
 ಬೇರೆ ಎಂದೆ ವಿದ್ವೇಷವ ಕಾರೆ
 ಈ ಪರಭಾವನೆ ಮೇರೆಯ ಮೀರೆ
 ಇವರನು ಸಂರಕ್ಷಿ ಪರಾರಿಹರೈ ?

ರಾಜಾಖ್ಯಾ

ನಿಮ್ಮ ಪದೇಶವ ಸಾಕುಮಾಡಿರೈ.
 ನಮಗಾರ ರಕ್ಷೆಯೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ !
 ನಮ್ಮನು ಕಾಪಾಡುವನಲ್ಲ.

ಜನನಾಯಕ

ಧೀರರ ಮಾತಿದು, ಸತ್ಯದ ಮಾತು.
 ಕಾಪಾಡುವರಾರಲ್ಲನ ಹೊರತು?
 ಎಲ್ಲಾ ತೊಡಕಿನ ಬಿಡುಗಡೆ ಇಲ್ಲಿ.
 ಇಂತು ನಿಲ್ಲಿರೈ ಭಯವನು ಚೆಲ್ಲಿ

ರಾಜಾಖ್ಯಾ

ಬುರುಡೆ ಇಲ್ಲದೆಯೆ ಬರುವೆನೆ ಬದುಕಿ
 ನಾವೀ ಜನತೆಯ ಕಡಲೊಳು ಧುಮುಕಿ ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ನಾಯಕರೇ,
 ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನು ಬಯಸುವರೀ ಜನ.
 ಇದನೊಪ್ಪಲು ನಮಗೇನಹುದೂನ ?

ಜನನಾಯಕ

ಇನ್ನು ಮುನ್ನ ಇದನೊಪ್ಪದು ಜನತೆ.
ಪೌರಜೀವನದ ಜೀವನೆ ಸಮತೆ.
ಕೋಮಿನ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯತೆ ವಿಷವದಕೆ.

ವಿಕಟ ಕವಿ

ಕೊನೆಗೂ ಬಂದೆವು ಮೊದಲ ತಾಣಕ್ಕೇ !

ದೊರೆ

ನಾವೀ ತೊಡಕನು ಬಿಡಿಸುವುದೆಂತು ?
ಅಮಿತಗಾಮಿ ಪ್ರತಿಗಾಮಿಗಳಿಂತು
ಒಬ್ಬರ ವೇಗವನೊಬ್ಬರು ತಡೆಯೆ
ಅನಿವಾರ್ಯವು ನಮಗೀ ನಿಲುಗಡೆಯೇ.

ಜನನಾಯಕ

(ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ)
ಹರಿಗೆಮ್ಮನು ಪರಿಕಿಪುದೇ ಇಚ್ಛೆ.
ಅಂತೆ ಆಗಲಿನ್ನೇತಕೆ ಚರ್ಚೆ ?
ಇನ್ನೆಮ್ಮನು ಬೀಳ್ಕೊಡಿ, ಪ್ರಭುವರ್ಯ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಇನ್ನೀ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನಿವಾರ್ಯ !

ರಾಜಾಖ್ಯಾ

ಖಾವಿಂದ್,
ಪ್ರಭುಕಾರ್ಯದಿ ಸಹಕರಿಪೆವು ನಾವು.

ದೊರೆ

ನಾಯಕರೇ,
ತಮ್ಮೊಳಿಮಗೆ ಬಹು ಗೌರವವಿಹುದು

ಆದೊಡೀಗ ನಮಗೇನೂ ತೋಚದು.
 ತಾಳ್ಮೆಯೊಳಾಲೋಚಿಸಿ, ಆ ಬಳಿಕ
 ನಮ್ಮಭಿಮತವನು ಪ್ರಕಟಿಸ ತನಕ
 ತಾವಿಬ್ಬರು ಸೌಹಾರ್ದದಿ ಕೂಡಿರಿ;
 ಶಾಂತಿಯ ಪಾಲಿಸೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿರಿ.

ಜನನಾಯಕ

ರಾಜಕೀಯದೊಳು, ಸಹಜ, ಸ್ಪರ್ಧೆ.
 ನಮಗಿಲ್ಲವು ಶಾಂತಿಯೊಳಶ್ರದ್ಧೆ.

ರಾಜಾಖ್ಯಾ

ನಮಗೂ ನಾಯಕರೊಳು ಬಹುಗೌರವ.
 ಶಾಂತಿಗೆ ನೀಡುವೆವೈ ಸಹಕಾರವ.

(ಎಂದು ನಾಯಕರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರ ಕೈ ಒಬ್ಬರು ಕುಲುಕುವರು.
 ಅಮೇಲೆ ದೊರೆಗೆ ವಂದಿಸಿ ಹೊರಡುವರು. ಪ್ರಧಾನಿ ಅವರನ್ನು
 ದೀಕ್ಷೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಲು ಅವರೊಂದಿಗೆ ತಾನೂ ಹೋಗುವನು.
 ಅವರು ಹೋದಮೇಲೆ, ಅವರನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ನಟಿಸಿ,)

ವಿಕಟಕವಿ

ಇವರು ಹೊರಟರೈ; ಮೂಡಣ ಮುಖಕೆ
 ಅವರಾದರಯ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖಕೆ.
 ಅಂತೂ, ಎಂದೊ, ಅಲ್ಲೊ ಇಲ್ಲೊ
 ಇವರಿಗೆ ತಪ್ಪದು ಸಮ್ಮುಖತೆ.

ದೊರೆ

ಸದ್ಯಕ್ಕೀ ವಿರಸತೆಯೇ ಕೊರತೆ !
 ಅದಿರಲಿ ವಿಕಟ,
 ಇವರಿಗೇಕೆ ಈ ತೆರ ಮತಲೋಭ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಪ್ರಭು, ಇಂದದರಿಂದಿವರಿಗೆ ಲಾಭ.

ದೊರೆ

ನಾನು ಕೈಬಿಡಲು ಮುಳುಗುವರಿವರು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಭ್ರಾಂತಿ, ಪ್ರಭು, ಭ್ರಾಂತಿ.

ತಮ್ಮಿಚ್ಛೆಗೆ ಮುಳುಗುವರೇ ಇವರು?

ತೇಲ ಬಲ್ಲ ಜನ, ತೇಲಿಗರಿವರು.

ಮೈಚ್ಛರ ಕಾಲದೊಳೂ ತೇಲಿದರು

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾಲದೊಳೂ ತೇಲುವರು.

ತಮ್ಮಿಂದಿವರಿಗೆ ಈ ಮೊಂಡುತನ

ಅದು ತಪ್ಪಲು ತೋರ್ಪುದು ಬೆಂಡುತನ !

ದೊರೆ

(ನಗುತ್ತಾ)

ದಿಟ, ವಿಕಟ, ಸಿನ್ನದು ಸಿಶಿತಮತಿ.

ಅದೊಡೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನದೂ ಬಲು ಅತಿ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಅವರ ನೆಚ್ಚುವುದೆ ಸನ್ಮತಿ, ಒಡೆಯ.

ದೊರೆ

ದೊರೆತನವನೆ ಬಿಟ್ಟೋಡಿ ಎಂಬೆಯಾ ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಈಗ ತಾವು ಹ್ಲೂಗೊಡುವಿರಿ ಯಾರಿಗೆ ?

ಲಂಗುಲಗಾಮಿಲ್ಲದ ಕೆಲ ಮಂದಿಗೆ.

ಆಗ ತಾವು ಹ್ಲೋಗೊಡುವುದು ಯಾರಿಗೆ?
ಹಲಮಂದಿಯ ಕಡಿವಾಣದ ಕೆಲಮಂದಿಗೆ.
ಇದರೊಳಗೇನಿದೆ ಪ್ರಭು ನಷ್ಟ ?

ದೊರೆ

ನಿನಗತಿಸರಳವೊ ನಮ್ಮೀ ಕಷ್ಟ !

ವಿಕಟಕವಿ

ಪ್ರಭು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತ, ತಮ್ಮಿಷ್ಟ.

(ಪ್ರಧಾನಿ ನಾಯಕರನ್ನು ದೀಕ್ಷಾಂಜಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವನು.)

ದೊರೆ

ಅಮಾತ್ಯವರೈರೇ ಈ ಹದವೇನು ?
ಎಂತೆಣಿಸಿಹರೀ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನು ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ವಿಷಮವೆಂದೆ ಬಗೆವೆನು ಮಹಾಪ್ರಭು.

ದೊರೆ

ಎಂತೀ ವಿಷಮತೆ ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ಇವರಿಗೊಲಿಯೆ ಅನಾಯಕತೆ
ಅವರಿಗೊಲಿಯೆ ನಿರಂಕುಶತೆ
ಅಂತು ಲೋಪ ರಾಜತ್ವಕ್ಕೆ
ಇಂತು, ಪ್ರಭು, ನನ್ನೆಣಿಕೆ.

ದೊರೆ

ರಾಜಯೋಳಿದೆ ನಮ್ಮೊಳಿಕೆ—
ಎಂದಲ್ಲವೆ ನಿಮ್ಮೊಳಿಕೆ ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ಅಹುದು ಪ್ರಭು.

ದೊರೆ

ಇದುವೇ ನಮ್ಮಭಿಮತವೈ
ನಿನ್ನದೇನು ಸಲಹೆ ವಿಕಟ ?

ವಿಕಟಕವಿ

“ರಾಜಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ”
ಸೈ ಸೈ ಈ ಘೋಷಣೆ ನನಗೊಪ್ಪಿದೆ ಪೂರ.
ಆದರೆ ?

ದೊರೆ

ಹ್ಲೂ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಯಾರೊಡನೇತರವೀ ರಾಜಿ
ಇದಕಾವನು ಕಾಜಿ ?

ದೊರೆ

ಪ್ರಧಾನಿಗಳೇ ಇದಕೇನುತ್ತರ ?

ಪ್ರಧಾನಿ

ದಿಲ್ಲಿಯೊಳೇನಹುದೋ ನಿರುಕಿಸುವ
ಬಲಾಬಲಗಳನು ಪರಿಕಿಸುವ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಗೆದ್ದವರೊಡನೆಯೇ ರಾಜಿ
ಕಾಲವೆ ಕಾಜಿ ?

ಪ್ರಧಾನಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಇವರೇ ಸೂತ್ರವೆ ಸರಿ ಇಂದು---

ಆದೊಡೆ ರೆಸಿಡೆಂಟ್....

ದೊರೆ

ರೆಸಿಡೆಂಟ್ !

ಪ್ರಧಾನಿ

ಇಕೊ ಆತನ ಮತಸೂಚಕ ಪತ್ರ.

(ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಡ ಹೋಗುವನು.)

ದೊರೆ

(ಬಲು ಕೋಪದ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ)

ಪ್ರಧಾನಿ, ನಮ್ಮೊಡನಾಲೋಚಿಸ ಮುಂಚೆಯೆ

ಅನನೊಡನಭಿಸಂಧಿಯೆ ನಿಮಗೆ?

ಪ್ರಧಾನಿ

(ದಿಗಿಲಿನಿಂದ)

ಇಲ್ಲ ಮಹಾಪ್ರಭು, ಇಲ್ಲ ಮಹಾಪ್ರಭು,

ಕೇಳುತವರು ಭೇಟಿಯ ಸುದ್ದಿಯನು

ತಾವೇ ಕಳುಹಿದರೇ ಪತ್ರವನು.

ದೊರೆ

(ಪ್ರಧಾನಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹರಿದುಹಾಕುತ್ತಾ),

ಎಲ್ಲಕು ಕೈಹಾಕುವುದೇ ರೂಢಿ !

ಸಾಕಾದೆವು ಸೋಬಾನೆಯ ಹಾಡಿ

ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಸೈನಿಗು ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಸೀನಿಗು ರೆಸಿಡೆಂಟ್

(ಕಾಗದದ ಕೊನೆಯ ಚೂರನ್ನು ಎಸೆದು)

ಇಂದಾಯ್ತುಮಗೀ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆ

ಇನ್ನೆ ಮಗಾಯಿತು ನಮ್ಮಾಲೋಚನೆ.

ಸಜ್ಜನುಗೊಳಿಸಿರಿ ಪಯಣಕೆ ಬೇಗ
ದಿಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳುವುದಭಿಮತವೇಗ.
ಸಿದ್ಧನಾಗು ಪಯಣಕೆ, ವಿಕಟಕವಿ
ತಪ್ಪಿಸಬೇಡವೊ ಸಹವಾಸದ ಸವಿ.
ಬಯಸಿದ ವೇಳೆಗೆ ನೀವೂ ಬನ್ನಿ
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರನು ಕರೆತನ್ನಿ.
ನಮ್ಮೀ ಪ್ರವಾಸ ಗುಟ್ಟಿನೊಳರಲಿ.
ತನ್ನ ಕಿವಿಯ ತಾ ತಿರಿಚಿಕೊಳ್ಳುತ
ಆ ಶ್ಲೋಕಮಹಾಶಯನಿಲ್ಲಿರಲಿ.

(ದೊರೆ ಹೋಗುವನು.)

ಪ್ರಧಾನ

ಮಿತ್ರ, ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವ
ರಾಜ್ಯರಥಕೆ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆತ್ತು.

ವಿಕಟಕವಿ

ಇಂತಿಲ್ಲೇ ಪರಿ, ಅನಾತ್ಯವರ್ಯ
ರೆಸಿಡೆಂಟೇ ನಮಗಾದನು ಮಿತ್ರ
ಅಸಾಧ್ಯಸಾಧಕವಾಯಿತು ಪತ್ರ!

ಪ್ರಧಾನ

ಅಹುದಹುದು,
ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಎತಕೆ ತೋರಿದೆನೋ.
ಅದರಿಂ ಪದವಿಯನೇ ನೀಗುವೆನೋ?
(ಹೊರಡುವರು.)

[ತೆರೆ]

(ಉಪನ್ಯಾಸಾಂಕವು ಮುಗಿಯಿತು)

ಸಂನ್ಯಾಸಾಂಕ

೧೯೪೭

ವಿಷ್ಣುಂಭೆ

(ಆಸ್ಥಾನಕವಿ ಸುವೇಪದಿಂದ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ

ನಾನಾರು ಎನ್ನುವಿರ ? ವಿಕಟಕವಿ ಮಿತ್ರ !
ಎನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ರಚನೆಗಾತನೇ ಸೂತ್ರ.
ಆಸ್ಥಾನಕವಿ ನಾನು ಅಪರಿಚಿತನಲ್ಲ
ಹಿಂದೆ ಕೇಳಿಹಿರೆನ್ನ ಶಾರದೆಯ ಸೊಲ್ಲ.
ನನ್ನ ನೀ ವಿಕಟಕವಿ ಸುಮ್ಮನಿರಗೊಡನು
ನಿಮ್ಮನಿದುರಿಸೆ ಇಂತು ಮಂದೆ ದೂಡಿಹನು.
ಅವನೀಗ ಮುಖ್ಯನೀ ದೊರೆಯ ಸನಿಯದೊಳು.
ಅವನ ಮಾತನು ಮೀರೆ ನನಗೀಗ ದಿಗಿಲು.
ಎಂಥವರಿಗೆಂಥೆಂಥ ಪದವಿ ಕಾದಿಹುದೊ
ಗ್ರಹಚಾರವೊದಗಿ ಬರೆ ಅರಿಗೇನಹುದೊ !
ಗೆದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೇಕೆ ಇಂಥ ಸಂನ್ಯಾಸ ?
ಸಂನ್ಯಾಸಿಗೇತಕೀ ರಾಜ್ಯಹವ್ಯಾಸ ?
ಅಲ್ಲೆರಡು ಪಕ್ಷಗಳು ಇಲ್ಲೆರಡು ಪಕ್ಷ !
ಇವರಿಗಾಸರೆಯಂತೆ ಬೆಳೆವ ವಿಷವೃಕ್ಷ.
ಮುಳುಗುತಿರುವಾಂಗ್ಲರವಿ ಎಂಥ ಕರಿನೆರಳ
ಚಿಲ್ಲಿಹನು ಸಂತನೆಡೆ—ನೆಲಕದುವೆ ಗರಳ.
ರವಿ ಮುಳುಗುತಿರುವಂತೆ ನಿಡಿದಪ್ಪುದಿದುವು
ಬಲಿ ತುಳಿದ ವಿಕ್ರಮನ ವಿಪರೀತವಿದುವು.
ಎಲ್ಲ ಧೈಯಕು ಇಹುದೊ ಅದರ ಪಡಿಭಾಯೆ ?
ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿಯೆ ಕುದುರುವಿದು ಎಂಥ ಮಾಯೆ !

ದೇಶಭಕ್ತಿಯ ನೆರಳು ಮತವಾಗಬೇಕೆ ?
 ನಮ್ಮಾತ್ಮ ಹನುಮನನು ಇದು ತುಡುಕಲೇಕೆ ?
 ಅವ ದೇಶದ ಹುಚ್ಚು ಅವ ದೇಶಕ್ಕೆ ?
 ಅವ ಕಾಲದ ನೆಚ್ಚು ಅವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ?
 ಆಂಗ್ಲ ಜನಕೇಗಿಲ್ಲ ನಾಡಾಳುವಾಸೆ
 ಇಹುದು ನಾವಾಳುತ್ತ ಫಲವುಣಿಸುವಾಸೆ.
 ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಗಿಟ್ಟಿಸರು ಗಾಂಧಿ ಜನರಾಳೆ
 ಎಲ್ಲ ತಮಗೆಂಬರು ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ.
 ತೊಲಗಿದರೆ ಸಾಕೆಂಬ ಗೀಳು ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗೆ.
 ಎಲ್ಲ ಇತ್ತುಣುವುದೇನೆಂದು ಆಂಗ್ಲ ರಿಗೆ.
 ಈ ಎರಡು ಬಯಕೆಗಳ ಜಾಡ ಹಿಡಿಯುತ್ತ
 ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಚಿತ್ತ
 ಹವಣಿಸಿದೆ ಭಾರತವನೊಡೆದು ಬಾಳಲ್ವೆ:
 ನೆಲೆಗಾಣದೊಂದು ಜನ ನೆಲೆಯ ಕಾಣಲ್ವೆ.
 ಅಣುವೊಡೆದೊಡೇ ಸಾಕು ಪ್ರಳಯವಪ್ಪುದಲ
 ಮನವೊಡೆದೊಡೇವೇಳ್ವೆ—ಮಾನವತೆ ವಿಫಲ !
 ದೇವನೋ ದೈತ್ಯನೋ ಯಾರು ಈ ಜಿನ್ನ ?
ಕರ್ಣ ಕೈಬಿಟ್ಟ ಆ ಸರ್ಪವೇನಣ್ಣ ?
 ಹಿಂದುವೂ ಅಲ್ಲ ಇವ ಮುಸ್ಲಿಮನು ಅಲ್ಲ
 ಅವ ದೈವದ ಭಕ್ತ ದೇವನೇ ಬಲ್ಲ.
 ಭಾರತ ಯುರೇನಿಯಂಗಿವನೆ ನ್ಯೂಟ್ರಾನ್.
 ಅವರೊಡೆದರಿವನಿಂದ ನಾಡ ಹೃದಯವನು.
 ಈ ಒಡೆತದೆದಿತಾಪವಾರ ಸೋಕಿಲ್ಲ ?
 ಏಕಾಂತವಾಸಿ ನಾನೆನಗು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ.
 ವೇದ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಡು ಕಾಡ ಪಾಲಾಯ್ತು.
 ಹೆಸರಾಂತ ತಕ್ಷಶಿಲೆ ತಕ್ಷಕನಿಗಾಯ್ತು.
 ಆಗಬಾರದು ಆಯಿತಿನ್ನೇಕೆ ಮಾತು ?

ಉಳಿದುದನು ರೂಢಿಸುವ, ಹೋದುವನು ಹೂತು.
 ಇನ್ನು ನನಗಿಲ್ಲವಾ ಒಂದೆಂಬ ಕವನ
 ಆಯಿತ್ತೈ ಭೇದಾಗ್ನಿ ಯೊಳಗದರ ಹವನ.
 ಸುಟ್ಟು, ಕರಿಕಾಯ್ತುಣ್ಣ ಆ ಉದರಕವಿತೆ
 ಗಮಕಿಗುಳಿಯಿತೋ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪವಾ ಕೊರತೆ.
 ಮಂದಮಾರುತ ಮಧುರಪಕ್ಷಿ ಸಂಗೀತ
 ಕಣಿವೆ ಬನ ಮಲೆ ಸರಸಿ ಭಾರ್ಗವಸ್ತೋತ
 ವೀಣೆ ಮದ್ದಳೆ ಕೊಳಲು ಗಾಯಕಿಯ ಕೊರಳು
 ಏಣಾಕ್ಷಿ ಕುರುಳಿನೊಡನಾಡುತ್ತಿಹ ಬೆರಳು---
 ಇನ್ನು ಮೇಲಿಂಥವನೆ ಕುರಿತೆನ್ನ ಪದ್ಯ.
 ರಾಜಕೀಯದ ಕಾಟ ತಪ್ಪಿತಲ ಸದ್ಯ!
 ಆದೊಡೆನುವಂತಿಲ್ಲ ಇದು ತಪ್ಪಿತೆಂದು
 ವಿಕಟಮಿತ್ರನ ಇಚ್ಛೆಗೆನ್ನ ಕಲೆ ಬಂಧು.
 “ಬಂದಿ” ಎಂದರು ಸರಿಯೆ—ನಾನವನ ವಂದಿ
 ನಿಶಿತಮತಿ ಸಂಸ್ಕೃತನು ನಾನಿವನನೊಂದಿ
 ಜೀವಿಸುತ್ತಿಹೆನಲ್ಲ—ಎಂತೇಕೋ ಕಾಣೆ.
 ಏನು ಮಹಿಮೆಯೋ ಇವನದರಿಯೆನೆನ್ನಾಣೆ.
 ದೊರೆಯ ಕಿವಿ ಇವಗಾಯ್ತು ಹಿರಿಪದವಿಯಾಯ್ತು.
 ದೇಶಭಕ್ತರ ಮೆಚ್ಚು ಸನ್ಮಾನವಾಯ್ತು.
 ರಾಜರಾಜರ ಹಿಡಿದು ಕೂರಿಸಿಹನಂತೆ
 ಕಡುಕಷ್ಟದೀ ಸೇರ್ದೆಗಿವನೆ ಆಳಂತೆ.
 ತೆರೆಮರೆಯ ಮಾತೆಲ್ಲ ಈತನದೆ ಅಂತೆ.
 ಇಂತಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಮಾತುಗಳ ಸಂತೆ.
 ನಮಗುಳಿದ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ
 ರಾಜರಿಗು ಮೇಲ್ ಪಾಲನೊಪ್ಪಿಹುದೆ ದಿಲ್ಲಿ?
 ತನ್ನ ದೇಶಕೆ ರಾಜ ಅಲ್ಲ ಅಧಿರಾಜ—
 ಇಂತು ಸಂಧಾನಗಳನೀ ಹಾಸ್ಯರಾಜ

ನಡೆಸುತ್ತಲಿಹನಂತೆ— ಏನಿವನ ಜೋಕು!
 ಪ್ರಕೃತಿಶಕ್ತಿಯ ಮುಕ್ತಿಗಿಂಥ ತಡೆಬೇಕು.
 ಪ್ರಜೆಯನೇ ನೆಚ್ಚಿದೊಡೆ ಪ್ರಜೆಗೆ ಲೇಸೆಲ್ಲಿ?
 ಪ್ರಭುಗಳನೆ ನೆಚ್ಚಿದೊಡೆ ಪ್ರಭುಗು ಲೇಸೆಲ್ಲಿ?
 ಪ್ರಜೆಯಾತ್ಮ ನಡೆಯುಡುಗಿ ಕೊಳೆಯುತಿರಬೇಕೆ?
 ಸಿರಿಯ ಕೊಳೆಪಾಚಿಯೊಲು ದೊರೆ ತೇಲಬೇಕೆ?
 ಕೂಲದಂತಿರಬೇಕು ಕುಲವುಳ್ಳ ಅರಸು
 ಪ್ರಜೆಯ ನಡೆಗನುಕೂಲನಾಗಿ ನಯಬೆರಸು.
 ಅವರ ನಡೆಗಿವನ ತಡೆ—ಆಗ ಋಜುಗಮನ.
 ಧೈಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥೈರ್ಯವಿರೆ ಪ್ರಗತಿಗೂ ಗಮನ.
 ಪರರು ಬಿಟ್ಟರು ನಮ್ಮ ಜ್ವರ ಬಿಡುವ ತೆರದಿ.
 ಪಥ್ಯವಿರಬೇಕಣ್ಣ ಈಗಳೆಚ್ಚರದಿ.
 ನೆಟ್ಟ ಕೂರಸಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆದೆವಿಂದು
 ರಕ್ತ ಹರಿದರು ಜೀವ ಉಳಿವುದೋ ಎಂದು
 ಎಂತಾದರೂ ನೋವು ಕಡೆಗಾಣಲೆಂದು
 ವಿಕಲಾಂಗವಾದರೂ ಅದುವೆ ಲೇಸೆಂದು.
 ಈ ಗಾಯ ಮಾಗಲೈ ನಿಡುಕಾಲ ಬೇಕ.
 ನಮ್ಮೆಲ್ಲರೊಮ್ಮತದ ಸಹಕಾರ ಬೇಕು.
 ಒಂದು ಶಾಪವು ಕಳೆಯಿತೆನ್ನೊಂದು ಶಾಪ
 ನಮಗೆ ತಟ್ಟಿದೆ ಇರಲಿ—ಹಾಕದಿರಿ ಧೂಪ
 ಮತವಳರ ಕೋಪಕ್ಕೆ—ತೋರಿರನುಕಾಪ.
 ಈ ನಾಡಿನೈಸಿರಿಗೆ ಹೊರತಿವರು ಪಾಪ!
 ಮಣಿವೆನೀ ಕೇಡಿಂದ ನನ್ನ ಕಾಪಿಟ್ಟ
 ಎನ್ನ ವಂಶದ ಜನಕೆ; ಪರತನವು ಕಷ್ಟ.
 ರೀತಿ ಹೇಳಲು ಹೊರಟು ನೀತಿ ಮೊದಲಾಯ್ತು.
 ಎಂದೆನ್ನ ಬೈಯದಿರಿ. ದಿಟ ಹೊತ್ತು ಅಯ್ಯು.
 ಕವಿಗೆ ಬಂದಿಹ ರೂಢಿ. ಇಂಥ ಸಲಹೆಯನು

ವಿಕಟಕವಿ ನನ್ನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತಿಹನು.
 ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಳಸಿ
 ಅದ್ಭೂತಿಯಲ್ಲಿಹನು ಬಲು ಹೆಸರ ಗಳಿಸಿ.
 ಜನಕೆ ನಾ ಬೇಕಿಲ್ಲ, ದೊರೆ ಮೆಚ್ಚನೆನ್ನ.
 ಅವನೂಟಕೊ ಅವನಟ್ಟಿರುವ ಅನ್ನ.
 ಮಾತಿನೊಳು ನಾ ಜಾಣ, ಹೂಟದೊಳಗವನು
 ನಾ ಬಿಲ್ಲು ಅವ ಬಾಣ— ಬಲು ಧೀರನವನು.
 ನಾ ಹೇಳೆ ಅವ ಹೇಳೆ ದೊರೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ.
 ನಾನೆ ಹೇಳಲು ಏತಕಾವನೂ ಕೇಳೆ ?
 ನಾನು ಬರಿ ಕರಡಾದೆ, ಅವನೆ ರುಜುವಾದ
 ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಆಯ್ತೆನ್ನ ವಾದ
 ಇಗೋ, ಮುಸ್ಲಿಮಜನಕೆ ದೊರೆಯ ಪರವಾನೆ
 ನಾನೆ ಬರೆದುದು, ವಿಕಟ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಶಾನೆ.
 ನಿನ್ನೆ ಬಂದನು ಆತ ನವದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ
 ಬಹಳ ವಹಿವಾಟುಗಳ ನಡೆಸಿ ಗೆಲುವಿಂದ.
 ರೆಸಿಡೆಂಟನಧಿಕಾರವನು ಬಿಟ್ಟನಣ್ಣ.
 ಎಂತು ಬದಲಾಯಿಸಿತು ಬಿಳಿಯವರ ಬಣ್ಣ !
 ನವರಾತ್ರಿ ನವಮಿ ದಿನ ಮನಕೆ ಮುಳ್ಳೂರಿ
 ಇನ್ನು ಸಜ್ಜೆಗೆ ಬಾರನೀ ಬಹದ್ದೂರಿ.
 ಇದಕು ಮಿಗಿಲೇನುಂಟು ಶಂಕರಿಯ ಕರುಣೆ !

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ)

ನೋಡಿದೆಯಾ ಸಖ ಈ ಪರವಾನೆ.

ಕವಿ

ಆದೋಡೀ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೇಕಿಂಥ ಬವಣೆ ?

(ಹೋಗುವನು)

ದೃಶ್ಯ ೧

(ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿ. ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕ ತಾಜಾಖಾನ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಹಿರಿಯ ರಾಜಾಖಾನ್ ಇವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ರಾಜಾಖಾನ್

ನೋಡಿದೆಯಾ ಸಖ, ಈ ಪರವಾನೆ.
ಈ ಹಿಂದೂ ಜನ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಶಾನೆ.
ಇಳಿಸಬೇಕೆ ನಾವೆಮ್ಮ, ನಿಶಾನೆ ?
ಇವರಿಗೆ ಹತ್ತಿದೆ ಗರ್ವದ ಬೇನೆ !

ತಾಜಾಖಾನ್

ಏಕೇ ದುಗುಡ, ಏನೀ ಸುದ್ದಿ

ರಾಜಾಖಾನ್

ಇಗೊ ನೋಡೀ ರಾಜನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ !
“ ನೀವೀ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳೊ ಅಲ್ಲವೊ
ನಾಡಿನವರಂತೆ ಇರುವರೊ ಇಲ್ಲವೊ
ಗಣಿಸಬೇಕೆ ಪರನಾಡವರೆನುತ ?
ಆಲೋಚಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಹಿತ.
ಪ್ರಜೆ ಎನೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳುಂಟು,
“ಪರ” ಎನೆ ಹಿತಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯುಂಟು.
ನಾಡನು ಬಿಡೆ ಬಯಸುವಿರೋ ಹೇಳಿ
ಸ್ವತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ರಿಯಾಯಿತಿ ಕೇಳಿ” —
ನಾವೇಕೀ ನಾಡನು ಬಿಡ ಬೇಕು
ನೋಡಿದೆಯಾ ಈ ರಾಜನ ಜೋಕು !
ಅವರಾ ನಾಯಕನೀಗ ಪ್ರಧಾನಿ
ಅವನದೆ ಜೋರು ಅವನದೆ ವಾಣಿ.

ತಾಜಾಖಾನ್

ಇದರೊಳು ನನಗೇನೂ ಕಾಣದು ದೋಷ.

ನೆಮ್ಮದಿಯೊಳು ನಾವಿರಲಿದೆ ಅವಕಾಶ.
 ಇಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿದೆವಿಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದೆವು ಇಲ್ಲೇ ಬಾಳಲು ಬೇಕು
 “ಪರಪರ” ಎನ್ನುತ ಏನೀ ನಿನ್ನಯ ಕಾಕು ?

ರಾಜಾಖ್ಯಾ

ಮೊದಲೇ ದೇಶದವ, ಆಮೇಲೆ ಪರ
 ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರಾದೆಮಗಿದುವೆ ತರ.
 ಅದರಿಂದೆಮಗೂ ಹಿಂದುವಿನಂತೆಯೆ ಬೇಕೆಲ್ಲದರೊಳು ಸಮಪಾ
 ಮೇಲಿನ ಮುಸ್ಲಿಂತನಕೋ, ಕೊಸರನು ಕೇಳು—
 ಆತನಿಗೊಂದೇ ಆದರೆ ನಮಗೊಂದೂ ಕಾಲು.
 ಒಪ್ಪಿದರೊಪ್ಪಲಿ—ಇಲ್ಲವೊ ಎಲ್ಲಾ ಹಾಳು.

ತಾಜಾಖ್ಯಾ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಬಲು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ತರ್ಕ !
 ಮೊದಲೇ ನಾಡವರೆಂದೊಪ್ಪೋಣ.
 ಆ ಬಳಿಕೆಮ್ಮಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿತಗಳ ಕೇಳೋಣ.
 ಈ ನಡೆವಳಿಕೆಯೆ ಸಾಧು
 ಆಮೇಲಿದ್ದೇ ಇದೆ ಫಿರ್ಯಾದು.

ರಾಜಾಖ್ಯಾ

ಈಗಳೆ ಫಿರ್ಯಾದು—ಈಗಳೆ ಮೂರು.
 ಸೂರೆಯಾದಮೇಲೆ ನಮ್ಮೂರು
 ಅಗಳಿಗೆ ಬಿಡುವರೆ ನೀರು ?
 ನಮಗೂ ಈ ಸಾಹೇಬನಿಗೂ ನೇಹವಿದೆ
 ಇನ್ನೂ ಇವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಮೋಹವಿದೆ
 ಬಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ.
 ಅವನ ಸಹಾಯವ ಬೇಡೋಣ.

(ಹೋಗುವರು.)

(ಶಂಕಿತನೊಬ್ಬ ಅವನ ನಂಟನಾದ ಯುವಕನೊಬ್ಬನೊಡನೆ ಬರುವನು.)

ಪಂಡಿತ

ನಿಜವಾಗಿಯು ಈ ದೇಶವ ಬಿಡುವನೆ ಇವನು?

ಮುಂದೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವನು ?

ಯುವಕ

ಎಲ್ಲಿಗೆ, ಮನೆಗೆ!

ಪಂಡಿತ

ಮನೆಗಂತೆ ಮನೆಗೆ—

ಹೋಗಿಲೊ ಕುರುಬ,

ಬೀಳಿಲ್ಲದೆ ಬಾಕುವುದೇ ಕಿರುಬ ?

ಯುವಕ

ಈಗರಿತೆನು, ಅದಕ್ಕೇ ಸಮ್ರಾಟರಿಗಾಘ್ರಿಕ ಯಾತ್ರೆ

ಇನ್ನಾ ಶ್ಯಾಮಲಜನವೀ ಶ್ಲೇತರನುಗ್ರಹ ಪಾತ್ರೆ.

ಸದ್ಯಕ್ಕೆಮ್ಮನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕು—

ಆದೊಡೆ, ತುರುಕರಿಗಿದೆ ಈತನ ಕುಮಕು.

ಪಂಡಿತ

ಹೋಗುವಗೇತಕೆ ಈ ಚಾಣಕ್ಯನ ಚಮಕು ?

ಯುವಕ

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಜನಕಿದೆ ತೊಡಕು !

ಪಂಡಿತ

ಓಹೋ ಇದಕ್ಕೋ ಇವರವರಿಗು ವ್ಯಾಘ್ರ !

ನಮಗೇನೆರಡೂ ತ್ಯಾಘ್ರ.

ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಕುಂತೀ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲಿ ರಾಘ್ರ.

ಯುವಕ

ಕುಂತೀಸುತರಾರು ?

ಪಂಡಿತ

ನಾವೇ — ಮತ್ತಾರು ?

ಮೊದಲಾ ತುರುಕ ಬಳಿಕೇ ವ್ಲೇಚ್ಛ
ಜೊತೆಗಸ್ಪೃಶ್ಯ-ಎಲ್ಲವು ಸ್ವಚ್ಛ !

ಯುವಕ

ತುರುಕರಾಸೆ ಈ ಸ್ವಚ್ಛಸ್ಥಾನ
ಅವರಿದಕೆಂಬರು ಪಾಕಿಸ್ಥಾನ

ಪಂಡಿತ

ಪಾಕಿಸ್ಥಾನವೋ ಪತಿತಸ್ಥಾನವೋ ?

ಯುವಕ

ಸಿಮ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಖಬರಸ್ಥಾನ!

ಪಂಡಿತ

ಗಾಂಧಿಗಿಂತ ಇವನೆಷ್ಟೋ ಮೇಲು

ಅವ ಮುಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲವು ಹಾಳು

ಇಲ್ಲವೆ ಗೋಳು.

ಜಾತಿಗಳೆಲ್ಲವ ಬೆರಕೆ ಮಾಡಿದ

ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ಹುಟ್ಟಡಗಿಸಿದ

ಹುಡುಗರ ಬುದ್ಧಿಯ ಕುಟ್ಟ ಕೆಡಹಿದ

ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರ ಹದ್ದುಗೆಡಿಸಿದ.

ನಾವೂ ಚಂಡಾಲರು ಸಮವಂತೆ

ಹೊಲೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಹರಿಜನರಂತೆ !

ಗಂಡೂ ಹೆಣ್ಣೂ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ

ಇನ್ನೂ ಏನಹುದೋ ಮುಂದೆ.

ಇವನಿಗಿಂತಲಾ ಶ್ವೇತರೆ ಸಾಧು

ಅವರನಾದರೂ ಮೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು.

“ಯಸ್ಮೈ ದೇಶೇ ಪುರೇ ಗ್ರಾಮೇ
 ತ್ರೈವಿದ್ಯೇ ನಗರೇಪಿ ವಾ
 ಯೋ ಯತ್ರ ವಿಹಿತೋ ಧರ್ಮಃ
 ತಂ ಧರ್ಮಂ ನ ವಿಚಾಲಯೇತ್”
 ಈ ನೀತಿಯನೀತನು ಪಾಲಿಸಿದ.
 ಗಾಂಧಿಯೊ ಎಲ್ಲವ ಜಾಲಿಸಿದ.

ಯುವಕ

ದಿಟ, ನಿಮ್ಮಾಚಾರವ ಜಾಲಿಸಿ ತೊಳೆದ
 ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ತಾಪನನೂ ಕಳೆದ.
 ಅವ ಯುಗಪುರುಷ.

ಪಂಡಿತ

ಯುಗಪುರುಷನೆ—ಅಯ್ಯೋ—ಕಲಿ ಪುರುಷ.
 ಕುಂಬಾರಗೆ ವರುಷ—ದೊಣ್ಣೆಗೆ ನಿಮಿಷ.
 ಎಲ್ಲಾ ಹಾಳು—ನಾವಿರುವುದೆ ಗೋಳು.
 ನಮ್ಮರಸರಿಗೂ ಏಕೇ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ?
 ಪಂಚಮರೆಲ್ಲರನೂ ಕಾವೇರಿಯೊಳದ್ದಿ
 ಶುದ್ಧಿಯ ಮಾಡಿರಿ ಎಂದೆಮ್ಮನೆ ನೇಮಿಸಬಹುದೇ ?
 ಕುಲಕಂಟದ ಹೊಲೆ ಮೈತೊಳೆದರೆ ಹೋಗುವುದೇ ?
 ಗಾಯತ್ರಿಗೆ ಶುದ್ಧಿಯ ಬಲವಿಹುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಳಿ
 ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಕಲಿಯಿರಿ ಪಾದ್ರಿಯ ಕೈಲಿ
 ಜ್ಞಾಸ್ತು ನವಿಧಾನವನೆಂದರಲಾ !
 ಪಾದ್ರಿಯೇತಕೆ ? ಮುಲ್ಲನು ಸಹ ಇದ ಬಲ್ಲನಲಾ !
 ಇದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮ.

ಇನ್ನೂ ಏನೇನನುಭವಿಸಬೇಕೋ ಈ ಜನ್ಮ !
 ಬಾ ಆ ಫೆರಂಗಿ ಹತ್ತಿರಕಾದರು ಹೋಗೋಣ.
 ಧರ್ಮವ ಮೊರೆಯೆಂದಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮಗೆ ಮೊರೆಯೋಣ.

ಯುವಕ

ಇಗೊ, ನಿಮ್ಮರ್ಜಿ.

ಹೋಗಿರಿ, ಫೆರಂಗಿ ಮುಂಗಡೆ ಆಡಿಸಿರೀ ಭರ್ಜಿ.

ಪಂಡಿತ

ನೀನೂ ಬಾ ಜತೆಗೆ

ಅಬ್ಬ, ಹಿರಿಯರ ಕಂಡರೆ ಏನಲಕ್ಷ್ಯವೋ
ಈಗಿನ ಹುಡುಗರಿಗೆ—

(ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು.)

(ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮುಂದಾಳು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್
ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್ ಮಿತ್ರನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್

ಉಹು ನಾನಂಬೆನು—ಎಲ್ಲವು ಮೋಸ
ಸುಲಭದಿ ತಪ್ಪದು ಈ ಸಹವಾಸ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಂದಾಳು

ತೊಲಗಿಂದೆವು, ಅವ ತೊಲಗುವನೆನ್ನೆ
ನಂಬದಿರಲು ನಮ್ಮಾತ್ಮಕೆ ಚೆನ್ನೆ ?

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್

ರಾಜ್ಯದ ವಿಷಯದಿ ಆತ್ಮದ ಮಾತು !
ಬಿರುನುಡಿಗಳ ಚಿನ್ನಕುರುಳಿಗೆ ಸೋತು
ದೊರೆತನವೊಪ್ಪಿಸೆ ಬಂದನೆ ನಿಮಗೆ ?
ಎಲ್ಲ ಕುಟಿಲ, ಸಾಮಾನ್ಯನೆ ಈ ಹಗೆ ?

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಂದಾಳು

ಬಿರುನುಡಿ ಬಿರುನುಡಿಗಳ ಮಾತಲ್ಲ—
ನಮ್ಮ ಬಲವ ತೆಗಳುವುದೂ ಲೇಸಲ್ಲ
ಇವನ ಮೋಹ ಈಗಾವ ಜನಕಿದೆ ?
ಆತನ ಮನೆಯೂ ಬಲು ಸೋರುತಿದೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್
ಮರೆಯಬೇಡ, ನಾವಿವನಿಗೆ ವೈರಿ !

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಂದಾಳು
ನೀನರಿಯೆಯ, ಇವ ಬೇಹಾರಿ—
ಇನ್ನಿವಗಿಲ್ಲೇ ದೇಶದಿ ಲಾಭ
ಅದರಿಂ ತೀರಿದೆ ರಾಜ್ಯದ ಲೋಭ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್
ಇವನ ಮನವ ಪರಮೇಶ್ವರ ಬಲ್ಲ.
ಇವ ಬಿಡುವವರೆಗು ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ.
ಮುಸ್ಲಿಂ ಭೂತವನಿನನೆಬ್ಬಿಸಿದ
ಮತಮತ ವೈಷಮ್ಯವ ಹಬ್ಬಿಸಿದ
ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಂತರ ಕೊಬ್ಬಿಸಿದ
ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾತೊಳು ನಿಮ್ಮುಬ್ಬಿಸಿದ—
ಜಿಡ್ಡು ಸವರಿದಾ ಮವ್ವಳೆಯಂತೆ
ಬಡಿದರು ಸವಿಸುಡಿವಿರಿ ನೀವಿಂತೆ !

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಂದಾಳು
ಬಿಡು ಬಿಡು ನಿನ್ನದು ಬಲು ಅತಿರೇಕ
ಈತನ ನಂಬುವುದೀಗ ವಿವೇಕ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್
ನಂಬಿರಿ, ನಂಬಿರಿ, ನಿಮಗಿದೆ ಘಾಯಿದೆ
ಹೋಗಲು ಅವಗಿದೆ ಇನ್ನಾವಾಯಿದೆ.
ಹೊರಡುವ ವೇಳೆಗೆ ಈ ಸರದಾರ
ನಾನೂ ತರುವೆನು ಹೂವಿನ ಹಾರ !

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಂದಾಳು
ಬಾ ಇಂದೇ ಆತನ ಕಾಣೋಣ
ಬಾ ಬಾ ಪುಕ್ರಿಯ ಹೇಳೋಣ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್

ಉಹು, ನಾನೊಲ್ಲೆ

ನಿಲ್ಲುವೆನಿಲ್ಲೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಂದಾಳು

ಬಿನದಕಾದರೂ ಬಾ ಜೊತೆಯಲ್ಲೆ.

(ಹೊರಡುವರು)

[ತೆರಿ]

ದೃಶ್ಯ ೨

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

(ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಸರ್ ಎಡ್ವರ್ಡ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಕರ್ಟೀಸ್)

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ರಿಕಾರ್ಡ್‌ನೆಲ್ಲವ ಸುಟ್ಟೆಯ, ಕರ್ಟೀಸ್
ಸಾಮಾನ್ಯವ ಕಟ್ಟಿದೆಯ?
ವಿಮಾನಪಯಣಕ್ಕೆ ಜಾಗವು ದೊರಕಿತೆ
ಪ್ಯಾಲೇಸಿಗೆ ಚರನಟ್ಟಿದೆಯಾ?

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಎಲ್ಲಾ ನೆರವೇರಿದೆ, ಸರ್ ಎಡ್ವರ್ಡ್ಸ್.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ನೀ ಸರಿ—ನಾವೋ ಬರಿ ಪಾಸೇಜ್‌ಬರ್ಡ್ಸ್ !

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ನೀವಿಲ್ಲಿರೆ ಬೇಡೆನ್ನುವರಾರು ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

(ನಗುತ್ತಾ)

ಇನ್ನು ನಡೆಯದಿಲ್ಲೆಮ್ಮಯ ಜೋರು.

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಕುರಿ ಎಂದಿಗು ಕುರಿ ; ತೋಳವು ತೋಳ.
ತೊರೆವರೆ ದೇವರಿತ್ತು ಈ ಕೂಳ ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಮೂಳನಾಗದೀ ಕೂಳು ದೊರೆಯದೈ.

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಕೀಳುಜನದೊಡನೆ ಮೂಳತನವೆ ಸೈ

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ದೊರೆಯಿತು ಕ್ಲೈವಿನಿಂದಲೀ ರಾಜ್ಯ,
ಭೋಗಿಸಿದೆವು-ಇನ್ನೇತಕೆ ವ್ಯಾಜ್ಯ ?

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಬಿಡುವಿರೋ, ಬಿಡಿರಿದ ಕ್ಲೈವಿನ ಜನಕೆ—
ಇದುವೇ ನ್ಯಾಯ, ಇದೆ ನನ್ನ ರಿಕೆ

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

(ನಗುತ್ತಾ)

ದಿಟ, ಒಪ್ಪಿದೆ ಕರ್ಟಿಸ್, ಇದೆ ನ್ಯಾಯ
ನ್ಯಾಯಾಚರಣೆಯೇ ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯ.
ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ನೀತಿಯೊಂದಿದೆ
ಆದೊಡೆ ದೇಶಕು ರೀತಿಯೊಂದಿದೆ.
ಎರಡೂ ಹೊಂದಿರುವುದೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು.
ತೀರುವುದೆ ಮೈತ್ರಿ ಸಿರಿ ಆಯುಸ್ಸು
ಇದು ಕೆಡೆ; ಅದರಿಂ ಹೋಗುವೆವೀಗ.
ಇನ್ನೆ ಮಗಿಲ್ಲಿರೆ ಏನು ಪಯೋಗ ?

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಆದೊಡೆ ನಮ್ಮಂಥರಿಗೇನು ಗತಿ ?
ಕ್ಲೈವಿನಂತೆ ನಮಗೂ ಆತ್ಮಹತಿ ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ವಿಷಾದವೇತಕೆ, ಗೆಳೆಯ,
ಪ್ರಧಾನಿ ನಿಮ್ಮನು ಮರೆಯ.
ನಿಮ್ಮ ಹಿತಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಾರದು.

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಆದೊಡೆ ಇಂದೆನಗೇನೂ ತೋರದು.

ಬಾಳುವುದಕ್ಕಿದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಡು
ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿರುವುದೆ ಪಾಡು.
ದೊರೆಯಂತಿದ್ದೆವು ಇಂದಿನವರೆಗೂ
ನಮ್ಮಿರವೇ ಈ ಜನಗಳ ಬೆರಗು.
ಈಗಿಳಿದೆವು ಸಾಮಾನ್ಯನ ದರ್ಜೆಗೆ.
ಇನ್ನೇರವು ಈ ರಾಜನ ಸಜ್ಜೆಗೆ
ವರಪ್ರದಾಯಕ ದೇವರ ತೆರದಿ
ರಥದೋಟಕೆ ಬಹ ಬಿರುದಿನ ಭರದಿ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ದಿಟ ದಿಟ, ವಿಚಿತ್ರವಾ ಅನುಭೋಗ.
ರಾಜ್ಯದಾನೆಗಾನೇ ಮಾವಟಗ
ಎಂದುಕೊಳುತಿದ್ದೆ ಬಲು ವಿನೋದದಿ,
ದಿಟ್ಟೆಯ ಮೀರುವ ಆ ಜನ ಜಡಧಿ
ಭಯಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದೆಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟೆಸೆ
ವಜ್ರಪಾಣಿ ಇವನೆಂದೆ ದಿಟ್ಟಿಸೆ.
ಎನಿತವಾರವೀ ನೀರವ ಜನತೆ!
ಭಯವಿರಬಹುದು-ನಹಿ ನಹಿ ಮಮತೆ.
ವಿನೋದವೊಮ್ಮೆ-ವಿಷಾದವೊಮ್ಮೆ
ಭೀತಿಯೊಮ್ಮೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ-
ಈ ರೀತಿಗೆ ಬಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು.
ದೊರೆಯಾ ವೈಭವ ಆ ಸಂಪತ್ತು
ಪ್ರಜೆಯೇ ದೀನತೆ ಧೈರ್ಯವಿಹೀನತೆ-
ಒಂದಕೂ ಇಲ್ಲ ಮಾನವೀಯತೆ!
ಮೂಕಶೋಕದೀ ಮೆರುಗಿನ ಮುಸುಕು
ಸತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳೆಲ್ಲರ ಮನಕು
ಜುಗುಪ್ಸೆಯಲ್ಲದೆ ಮೋದವ ತರುವುದೆ?
ಮೋದವೆನಗೆ ಈ ಪದವಿಯ ಬಿಡುವುದೆ.

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜವಾಬುದಾರಿಯು
ಹುಡುಕಿದಿರಯ್ಯಾ ನೀವೀ ದಾರಿಯ !

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಎಳುಕೋಟೆ ನಲವತ್ತು ಕೋಟೆಯ
ಹೊರುವ ಭಾರ ಬಲು ಭಾರ ಕಂಡೆಯಾ !

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ನಾವೇ ವಾಹನವೀ ಜನಕೆ ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೆಣಕೆ !
ಆರು ನಮ್ಮಷ್ಟು ಇವರ ಬಾಳನು
ಕೆದಕಿ ಬೆದಕಿ ಕಿತ್ತಿತ್ತಿ ಬೇರನು
ತಮ್ಮ ತುಸ ಮಣ್ಣು ಕುಂಡದೊಳಗಡೆ
ಬೆಳಸಲೆಳಸಿದರು ನೆನೆದ ಫಲ ಬಿಡೆ ?
ನಟ್ಟ ಗಿಡ ಸ್ವಲ್ಪ, ಕಿತ್ತವೋ ಬಹಳ,
ಬೆಳೆದವು ಸಿಂಗರಕಾದವು ಕೇವಲ.
ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಜಲದುಪವನದಂತೆ—
ಅದರ ಹೆಸರು ಬೃಂದಾವನವಂತೆ—
ಇವರ ಜೀವನದೊಳೆಮ್ಮೆಯ ಬಿನದ.
ಇದರಿಂ ಜಗಕವೃದು ತುಸಮೋದ.

ದಿಟ, ಆದೊಡೆ—

ಕಟ್ಟಿಯರಿವುದಾ ಜಲದೊತ್ತಡವ
ನಮ್ಮ ವೈರಿ ಈ ನಾಡಿನ ಬಡವ.

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ನಮಗೀ ನಾಡಿನ ಕೂಲಿಯ ಭಯವೇ ?

ಅವನ ಜೀವನಕೆ ನಮ್ಮಯ ದಯವೇ
ಕಾರಣವಲ್ಲವೆ? ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷವನು
ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಕ್ಷಣ ಕೊಂದೆವಲ್ಲವೇ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಬಂಗಾಲದ ಕಂಗಾಲರನೊರೆವೆ.
ಪಾಪ ಪಾಪ, ಆದೊಡೆ ಇದ ಮರೆವೆ :
ಒಂದು ಸಾಯೆ ಬಳಿಕಾರು ಹೆರುವರು
ಜೀವ ಭದ್ರತೆಯ ಬಲ್ಲವರಿವರು
ಪ್ರಕೃತಿ ಇವರ ಪರ—ವೃತ್ಯ ಮುಗಿಸದು
ಇವರ ಬಾಳ್ವ ಭಲವ—ಜೋಡ್ಯವಿದು !

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಮೂಢ ಮಂದಿ, ಬದುಕೊಂದೇ ರೂಢಿ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ದಿಟ, ಬಲು ಜನ ಬೇಸತ್ತರು ಕಾಡಿ,
ಹೋಗುತ್ತಿಹೆವಾವೂ ಬಿಟ್ಟೋಡಿ.

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಆಡಿಗು ಕೋಡೆರಡಿತ್ತಾ ದೈವಕು ಕಡೆ ನಾವು
ಕಾಡಿನೊಳೆ ನಿಶ್ಚಸ್ತರ ಬಿಟ್ಟೋಡುತ್ತಿಹೆವು.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ನಮ್ಮಯ ಭಯವೇ ತಪ್ಪಿರೆ ಇವಗಿನ್ನಾರ ಭಯ
ಧೃತಿ ಬಲಿತಿರುವೀ ಮಂದಿಗೆ ಎಂದಿಗು ವಿಜಯ.

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ದಿಟ, ದಿಟ, ಸರ್ ಎಡ್ವರ್ಡ್ಸ್, ಒಪ್ಪಿದೆ ಈ ಜನಕೆ
ತಮ್ಮಯ ಭಯವೇ ತಮಗಿರೆ ಮತ್ತಾರ ಭಯ?
ದೇವರ ದಯದಿಂದಾಯಿತು ನಮಗೀ ಅಭಯ.

ಮೇವುಗಳೊದಗಿಸಲಾರದೆ ಸರ್ಕಸ್ಸಿನ ಒಡೆಯ
ಹಗ್ಗವ ಕಡಿಯುತ ಬೋನನು ತೆರೆಯುತ ಮುಗಿಸಿದ ಕತೆಯ

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

(ನಗುತ್ತಾ)

ನಮಗಿದು ನೆಮ್ಮದಿ, ಜಗಕಿವರಂಜಕೆಯಿಲ್ಲ.
ಗಾಂಧಿಯ ಗೆದ್ದೆವು—ಇನ್ನಾ ಕಿರುಕುಳವಿಲ್ಲ.
ಈಗೀ ದೇಶವನೊಡೆದಿಹೆವಿಬ್ಬಗೆಯಾಗಿ
ಒಬ್ಬರನೊಬ್ಬರು ಕರುಬಲು ಭಲದೊಳು ಬಲವನು ನೀಗಿ
ಬಲ್ಲವರಾರೀ ಜನ ಬಿಡುಗಡೆ ಬೇವನು ತಿಂದು
ನಮ್ಮೆಡೆಗೆಯೆ ಬಹುದೇನೋ ಇದೆ ಹದುಳೆಂದು.

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಉಹು, ಶರಣೆನ್ನರು ನಮಗಾ ವಿದ್ರೋಹಿಗಳು—

(ಕಿಟಕಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ)

ಅಗೋ ಅಗೋ, ಬರುತಿಹರಿತ್ತೆಡೆ ನಮ್ಮೀ ತ್ರಾಹಿಗಳು.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಯಾರವರು ?

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನದೊಡೆಯ ಮತ್ತಾ ಹಿರಿಯ.

(ಸೇವಕ ಬಂದು ಭೇಟಿಯ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು
ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ನೋಡಿ ಬರಹೇಳುವಂತೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಮುಸ್ಲಿಂ ಹಿರಿಯ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕ ಬರುತ್ತಾರೆ.
ಆದಾಬ್ ಸಾಹೇಬ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಾರ್ದಿಕವಾದ ಸ್ವಾಗತಗಳು ನಡೆದ
ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಖಾಸೀನರಾಗಿ ಸಲ್ಲಾಪಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.)

ತಾಜಾಖಾನ್

ಅಂತೂ ನೀವೇ ದೇಶವ ಬಿಟ್ಟು
ಹೊರಡುವಿರಿ. ಏನಿದರೊಳಗುಟ್ಟು ?

ಪಡಬಾರದ ಪಾಡುಗಳೊಳು ಬಿದ್ದು
ಎಂಥೆಂಥಾ ಶತ್ರುಗಳನೊ ಗೆದ್ದು
ನೀಗಿದಿರೇಕೀ ರಾಜ್ಯದಿ ಮಮತೆ ?
ಜಗ ಬೆರಗಾಗಿದೆ ಸೋಜಿಗಪಡುತೆ !

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಮಮತೆ ನೀಗಿಲ್ಲ, ಸಮತೆಗಳಿಸಿಹೆವು—
ನಿಮ್ಮ ಹದುಳವೇ ನಮ್ಮಯ ಹಿತವು.

ರಾಜಾಖಾನ್

ನೀವಿದನರಿತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಂತೋಷ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಯಾರ ಮೇಲು ನಮಗಿಲ್ಲವು ದ್ವೇಷ.

ರಾಜಾಖಾನ್

ಬೇಡುವ ಜನವೂ ಒಂದೇ
ಕಾಡುವ ಜನವೂ ಒಂದೇ ನಿಮಗೆ !
ನಿಮ್ಮನು ನೆಚ್ಚಿದರೇನು ಬಗೆ ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಏಕೀ ವಿಷಾದ ನೇಹಿಗರೇ ?

ರಾಜಾಖಾನ್

ನಮ್ಮನು ಇಲ್ಲುಳಿಸನು ನಿಮ್ಮ ದೊರೆ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಆತ ಧೀರ ಅಂತೆಯೆ ನ್ಯಾಯಪರ
ನಿಮ್ಮ ಜನವ ಮೆಚ್ಚುವನವ ಪೂರ.

ರಾಜಾಖಾನ್

ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರಲಿ, ನೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೇಕು.
ನಮ್ಮನದುಮದಿದ್ದರಿವ ಸಾಕು.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ನಮ್ಮಂಕುಶ ಇನ್ನಾಡದು ಇಲ್ಲಿ.

ತಾಜಾಖಾನ್

ಈ ಮಾತನು ನಂಬುವರಾರಿಲ್ಲಿ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ನಂಬಿರಿ ಬಿಡಿರಿ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ಇದು—
ಕಾಲದಂತೆ ನಡೆಯುವುದೊಳ್ಳಿಯದು.

ರಾಜಾಖಾನ್

ಯಾರ ಕಾಲವಿದು? ನಮ್ಮದಲ್ಲವೇ
ಆರ ರಾಜ್ಯವಿದು? ನಿಮ್ಮದಲ್ಲವೇ!
ನಮ್ಮದು ಕಾಲ ನಿಮ್ಮದು ದೇಶ
ನಡೆಯಲಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಆದೇಶ
ಇಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಇಂತಾಗಿದೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗುಲ್ಲು,
ದಿಟ, ಆದೊಡೆ ಈ ನಿಜವೇ ಬೇರೆ.
ಅಷ್ಟು ಕು ನಿಮ್ಮದೇನು ಫಿರಾಖುದು?

ರಾಜಾಖಾನ್

ಇದಿಗೋ—ಇದು ಇದು ಇದು.
(ಎಂದು ಪರವಾನೆಯನ್ನು ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.)

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

(ಓದಿ ಸಸ್ಥಿತನಾಗಿ)

ಇಲ್ಲೇನಿದೆ ದೂರಿಗೆ ಅವಕಾಶ?

ರಾಜಾಖ್ಯಾನ್

ಬಿದ್ದಿದೆ ಕೊರಲಿಗೆ ಹಿಂದೂಪಾಶ !
ಇಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಇಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದೆ
ಈ ನಾಡಿಗೆ ನಾ ಪರನೆಂತಾದೆ ?
ಆದೊಡೆ ಮತ ಬೇರೆ ಹಿತ ಬೇರೆ
ಅವನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ನಾ ಕೂರೆ.
ಹಿಂದೂ ಮೇಲಿನ ಮುಸ್ಲಿಮ ನಾನು
ಅವರಿಗೆ ಗುಲಾಮನೆಂತಾದೇನು ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಗುಲಾಮನಾಗೆಂದಾರು ಕರೆದರು ?

ರಾಜಾಖ್ಯಾನ್

ನಮ್ಮ ಹೀನೈಸಿ ಬದುಕುವರಾರು !
ಅಂತಲ್ಲ ;
ಸಮಾನನೆಂದರು ಗುಲಾಮನಂತೆಯೆ.
ನಾನೋ ಹಿಂದೂ ಮೇಲಿನ ಮುಸ್ಲಿಮ—
ಇಂತಿರೆ ನಾನೆಂತಪ್ಪೆನು ತತ್ಸಮ ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ದಿಟ, ಆದೊಡೆ ನಿಮ್ಮಾಶಯವೇನು ?

ರಾಜಾಖ್ಯಾನ್

ಅಲ್ಲಾಳಬೇಕು ಇಲ್ಲೇಳಬೇಕು
ಇದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಯ ಸಹಾಯ ಬೇಕು.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ನಾವೇ ಬಿಟ್ಟೋಡುತ್ತಿಹೆವಲ್ಲಾ—
ನಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿ ಉಪಯೋಗವೆ ಇಲ್ಲ.
ನಮಗೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕೆ ಪಯಣ!
ಇನ್ನಿಡಿ ನೀವೂ ಆತ್ತೆಡೆ ಗಮನ.

ತಾಜಾಖಾನ್

ಇದುವೂ ಇಲ್ಲ ಅದುವೂ ಇಲ್ಲ
ಅಲ್ಲನೆ ಗತಿ ನಮಗೆ—ಇನ್ನಿಲ್ಲ.

ರಾಜಾಖಾನ್

ವೃಥಾವಾಯಿತೇ ನಮ್ಮಗ್ಗಡಣೆ
ಸಮರ್ಥವಾಯಿತೆ ಈ ಪರವಾನೆ ?

ತಾಜಾಖಾನ್

ಮೊದಲೇ ನಾನೆಚ್ಚರಿಕೆಯನಿತ್ತೆ
ನಮಗೀ ಹಗೆತನ ಬೇಡವೆನುತ್ತೆ.
ಈಗಲು ಕಾಲವು ಮೀರಿಲ್ಲ
ನಮಗೀ ಪರತನ ಲೇಸಲ್ಲ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಕರಗಿ ಹೋಗುವಿರ ಈ ಸಾಗರದಿ ?

ತಾಜಾಖಾನ್

ಈ ಕಾಲಕೆ ನಮಗಿದುವೇ ನೆಮ್ಮದಿ.
ಕರಗಿದರೂ ಕಣಕಣದೊಳೆ ಇಹೆವು
ಇಂತಾದರೆಯೇ ನಮಗಿಹುದುಳಿವು.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಈ ಸಲಹೆಗೆ ನೀವೇನೆನುವಿರಿ ನಾಯಕರೆ ?

ರಾಜಾಖಾನ್

ಈ ಕಡೆ ತೊಟ್ಟಿಲನೂ ತೂಗುವಿರಿ
ಅ ಕಡೆ ಮಗುವನ್ನೂ ಜಿಗುಟುವಿರಿ—
ಇನ್ನೀ ಬಿನದವ ಬಿಡಿ ನೇಹಿಗರೇ.

ಏನ ಗ್ರಿಯಬೇಕೋ ಅದ ಹೇಳಿ
ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತುಸ ಕನಿಕರ ತಾಳಿ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಬಿಡಿ ಕೆಳೆಯರೆ ನಿಮಗೇತಕೆ ಚಿಂತೆ—
ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಕಿಸ್ತಾ ಮೇ ಹೆಚ್ಚು
ಹಿಂದುಗೆ ಹಿಂದೂ ಎಂದರೆ ಪೆಚ್ಚು.
ಪಾಕಿಸ್ತಾನವೋ ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರ
ಹಿಂದೂವಿಗಿಲ್ಲ ಹಿಂದೂ ರಾಷ್ಟ್ರ.
ಸಹನೆ ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸೆ ಸಮತೆ
ಎಲ್ಲಾ ಮತದೊಳು ನಮ್ಮತೆ ಮಮತೆ
ಈ ತೆರ ಮಬ್ಬಾಗಿದೆ ಅವರ ಮತಿ.
ಬಹು ಜನಕಿದೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಕಿಂಕೃತಿ.
ನಿಮ್ಮ ಜನಕಿಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮವ್ಯಾಧಿ
ನಿಮಗಿದೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಗಾಡಿ.
ಸರ್ಕಾರಕೆ ನಿರುಪದ್ರವರಾಗಿ ;
ಆದೊಡೆ ಸ್ವಪಕ್ಷದೊಳಗಿರಲಿ ಬಿಗಿ.
ಹಿಂಜರಿವೆವೀಗ ನಮ್ಮ ಹದುಳಕೆ
ಇದರಿಂ ತಪ್ಪದು ನಮ್ಮಯ ಬಳಕೆ
ಎಂದಿಗು ನಾವಿಹೆವೈ ಬೆಂಬಲಕೆ
ಕಾದಿರಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಫಲಕೆ.

ತಾಜಾಖಾನ್

ಹಾವೂ ಸಾಯದು ಕೋಲೂ ಮುರಿಯದು—
ನಮ್ಮ ನೆರೆಯ ನಂಬುವುದೊಳ್ಳೆಯದು.

ರಾಜಾಖಾನ್

ನೆರೆಯ ನಂಬುವೊಡೆ ಪಕ್ಷವೇತಕೆ ?

ತಾಜಾಖಾನ್

ಪಕ್ಷವಿಸರ್ಜನೆ ನಮ್ಮ ಹದುಳಕೆ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಪಕ್ಷವುಳಿಯೆ ಮೇಲೇರುವುದೆಂತು ?

(ಜವಾನನು ತಂದ ಭೇಟಿಯ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಕೊಡುವನು. ರೆಸಿಡೆಂಟನು ನಕ್ಕು ಬರಹೇಳುವನು—ಅಗ ಪಂಡಿತರ ಮತ್ತು ಯುವಕನ ಪ್ರವೇಶ. ಸ್ವಸ್ತಿ, ಸ್ವಸ್ತಿ; ಗುಡ್‌ಮಾರ್ನಿಂಗ್, ಗುಡ್‌ಮಾರ್ನಿಂಗ್ ಸರ್; ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ, ದಯಮಾಡಿಸಿ ಪಂಡಿತರೆ; ಗುಡ್‌ಮಾರ್ನಿಂಗ್ ಪೀಸ್; ಬಿ ಸೀಟೆಡ್; ಸ್ವಸ್ಥವೇ ಸಾಹೇಬರೇ; ಎಲ್ಲಾ ಆಲ್ಲಾ ದೇವರ ದಯ; ಇದ್ದರೆ ಸರಿ ಸಾಹೇಬರ ಅಭಯ—ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವಾಗತಗಳು.)

ತಾಜಾಖಾನ್

ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ಎಂದಿಗೂ ಸ್ನೇಹ.

ಪಂಡಿತ

ದಿಟ ದಿಟ ದಿಟ, ಇದಕಿಲ್ಲ ಅವೋಹ.

ವೇದಭೂಮಿಯೇ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ

ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಾನ—

ದೊರೆ ಸಾಹೇಬರೆ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆ

ನಮಗೆ ತಪ್ಪಿತೇ? ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣೆ

ಶಿಷ್ಟಪಾಲನೆ ದೊರೆಗಳ ಧರ್ಮ—

ನಮಗೇ ಬಿಟ್ಟರ ನಮ್ಮಯ ಕರ್ಮ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಪಂಡಿತರೇ,

ದೊರೆತನವನೆ ಬಿಟ್ಟೋಡುತ್ತಿಹೆವಲ್ಲ.

ಪಂಡಿತ

ನಿಮ್ಮೀ ಮರ್ಮವ ದೇವರೆ ಬಲ್ಲ.
ನಮಗೇನು ಗತಿ ಈಗದ ಹೇಳಿ.
ಬೀಸುತ್ತಿದೆ ಹೊಸಕಾಲದ ಗಾಳಿ !
ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆ ತೂರಿ ಹೋದವೋ
ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳೆ ಹಾರಿ ಹೋದವೋ
ಹರಿಜನರಾದರೂ ಗುರುಜನರೇ ?
ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಬೇಗ.

(ಮುಸ್ಲಿಮರ ಕಡೆ ನೋಡಿ)

ನಿಮ್ಮವರಾಳಿದರೈ ಇಂತಲ್ಲ

(ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಕಡೆ ನೋಡಿ)

ನೀವಾಳಿದುದೂ ಈ ತೆರವಲ್ಲ
ನಮ್ಮವರಾಳುವ ಕಾಲವು ಬಂತೇ—
ಹಗಲಿರುಳೂ ನನಗಿದುವೇ ಚಿಂತೆ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಏಕೆ ಪಂಡಿತರೆ ಈ ಉದ್ದೇಗ ?

ಪಂಡಿತ

ಈ ರಾಜ್ಯದಿ ನಮಗೆಲ್ಲಿದೆ ಜಾಗ ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಬಂದರು ನಿರುತ್ಸಾಹವೇ
ನಮ್ಮಾಳಿಕೆಯೇ ನಿಮಗೆ ಹದುಳವೇ ?
ನಿಮ್ಮವರೇ ಇದಕೆಲ್ಲಕು ಮೂಲ !

ಪಂಡಿತ

ಅದರಿಂದೆಮಗಿಲ್ಲ ಉಳಿಗಾಲ !

ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯು ಕೊಡಲಿಯ ಕಾವು
 ಅವರಂದೊದಗಿತು ಮತಕ್ಕೇ ಸಾವು.
 ತಾವಾದರೊ ಬೇರೆಯ ಮತದವರು
 ಆಗಮಗರಲಿಲ್ಲೀಗಿನ ಆಸರು.
 ನೀವಿತ್ತಿರಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯ
 ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಮ್ಮೊಳಗಿತ್ತು ಭಯ
 ಧರ್ಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವ ನೀಡಿದಿರಿ
 ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಶಾಂತಿಯ ಹರಡಿದಿರಿ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಅದು ನಿಮಗಿಲ್ಲವೆ ಈಗ ?

ಪಂಡಿತ

(ಯುವಕನನ್ನು ಕುರಿತು)

ಅಣ್ಣಯ್ಯಾ, ಅರ್ಜಿಯ ತೆಗೆ ಬೇಗ.
 ಇಗೊ, ಇದನೋದಿರಿ ಪ್ರಭುಗಳೆ ನೀವು—
 ವೈದಿಕರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಠಾವು ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

(ಓದಿ, ರಾಜಾಖಾನನ ಕೈಗಿತ್ತು)

ಸಾಹೇಬರೆ ಕೌತುಕವಿದ ನೋಡಿ.

(ರಾಜಾಖಾನ್ ಓದಿ ನಗುತ್ತಾನೆ.)

ರಾಜಾಖಾನ್

ಹರಿಜನರೆಲ್ಲಿ ಗುರುಜನರೆಲ್ಲಿ !
 ಒಂದೇ ಎಂದರೆ ಗೌರವವೆಲ್ಲಿ?
 ವೇದದ ನಾಡೊಳು ಭೇದವೆ ಬೇಡವೆ
 ಇಂತಾದೊಡೆ ದೇವತೆಗಳು ಕಾಡವೆ ?
 ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ಕಟ್ಟು ಸಡಿಲಲು
 ದುಷ್ಟಾಚರಣೆಯೆ ಅವು ಮಿಗಲು ?

ಪಾಕೇಸ್ತಾನದೊಳೇ ತೆರವಿಲ್ಲ
ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ ನೀವೆಲ್ಲ.
ಅಲ್ಲಾವಿಗೆ ಮುಲ್ಲಾಗಳು ಎಂತು
ನಿಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ನೀವೂ ಅಂತು.
ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮವನು ಪೊರೆವೆವು ನಾವು
ನಿಮಗಾಗದು ಕೆಂಚಿತ್ತೂ ನೋವು.

ತಾಜಾಖಾನ್

ನಮಗೇತಕೊ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರಕೆ ಯಾತ್ರೆ ?

ರಾಜಾಖಾನ್

ನಮಗಿಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಭಿಕ್ಷುಪಾತ್ರೆ !

(ಇವರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್ ಪಾರ್ಟಿ ಮುಖಂಡರ ಭೇಟಿಯ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಜವಾನನು ತಂದು ತೋರಿ, ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಆಸ್ತು ಎಂದ ಮೇಲೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ—ಸ್ವಾಗತಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿಯೇ ಜರುಗುತ್ತವೆ. ಗುಡ್ ಮಾರ್ನಿಂಗ್, ಆದಾಬ್ ಆದಾಬ್, ನಮಸ್ಕಾರ, ಸ್ವಸ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ.)

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವೈ ತಮ್ಮಾಗಮನ !
ನಮಗಿದರಿಂದಾಯಿತು ಬಹುಮಾನ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ

ಮಿತ್ರರೀಗ, ಅಭಿವಂದನಾರ್ಹರು.
ನಿಮಗೂ ಉಪಕಾರಿಗಳಿನ್ನಾರು ?
ವಂದನೆಯರ್ಪಿಸೆ ಬಂದಿಹೆವೆಂದು
ನೀವೀ ರಾಷ್ಟ್ರಕೆ ಆಪದಾಬಂಧು.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ದಿಟ, ದಿಟ ಮಿತ್ರರೆ,

ನಾವಿದ ಬಿಡುತಿಹುದೇ ಉಪಕಾರ !
ನಿಮ್ಮದಾಯ್ತಾಗ ಈ ಸರ್ಕಾರ.

ರಾಜಾಖಾನ್

(ರೆಸಿಡೆಂಟ್‌ಗೆ)

ನಿಮಗೂ ಉಪಕಾರಿಗಳಿನ್ನಾರು !

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ

ಏಕೀ ವ್ಯಂಗ್ಯದ ನುಡಿ ಸಾಹೇಬರೆ ?

ರಾಜಾಖಾನ್

ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವೀಗ, ನೀವೆ ದೊರೆ
ನಿಮಗೇ ಸರಿ ಇವರುಪಕಾರದ ಹೊರೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ

ನಮ್ಮದೆ ರಾಜ್ಯ ? ನಿಮ್ಮದಲ್ಲವೆ ?
ನಮ್ಮಾ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆ ನೀವಲ್ಲವೆ ?
ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ರಾಜ್ಯವಿದು—
ಇಂತರಿಯುವುದೊಳ್ಳೆಯದು.

ರಾಜಾಖಾನ್

ಸಾಕೇ ಉಪದೇಶ.
ಏನಿದರುದ್ದೇಶ ?
ಇದು ಬೆದರಿಕೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ?
ಕಾದಿಯಾದರೂ ನಾ ಸತ್ತೇನು
ನಿಮ್ಮಂಕೆಗೆ ತಲೆ ಬಾಗುವುದಿಲ್ಲ
ಬೆಂಬಲಕಿಹನಾ ಅಲ್ಲ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ

ಅಂಕೆಯ ಮಾತೆ ಈ ಕಾಲದೊಳು ?

ನಾವೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಂಧುಗಳು.
ಅಹಿಂಸಾಚಾರ್ಯನೇ ನಮ್ಮ ಗುರು
ಸಮತಾ ಧರ್ಮವೆ ನಮ್ಮ ಸಿರು
ಎಲ್ಲರ ಹಿತವೇ ನಮ್ಮ ಫಲ
ನಮ್ಮಾ ಸತ್ಯವ್ರತವಚಲ.

ಪಂಡಿತ

ನಾಸ್ತಿಕ ರಾಜ್ಯದಿ ಸತ್ಯದ ಮಾತೇ ?

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ

ನಾವು ನಾಸ್ತಿಕರೆ, ಪಂಡಿತರೆ ?

ಪಂಡಿತ

ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ?—
ನಿಮಗಿದೆಯೇ ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಕ್ತಿ,
ಧರ್ಮದೊಳಾಸಕ್ತಿ ?
ವರ್ಣಾಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ವೈದಿಕಮತವೆಲ್ಲಿ ?
ಇಂದದು ಹುಡುಗೂಡಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ

ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮಾಕ್ಷೇಪಣೆ ಏನು ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಇದನೋದಿರಿ, ಗೆಳೆಯ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ

(ಓದಿಕೊಂಡು)

ಅಯ್ಯೋ, ರಾಜನಿಗೇಕೇ ಬುದ್ಧಿ,
ಹರಿಜನರಿಗೇಕೆ ಶುದ್ಧಿ ?
ನಿಮ್ಮನ್ನೇತಕೆ ಪೀಡಿಸಬೇಕು ?
ಶಾಸನ ಗೈದರೆ ಸಾರು !

ರಾಜಾಖಾನ

ದಿಟ, ಕಲ್ಮಾ ಒಂದೇ ಶುದ್ಧಿಯ ಮಂತ್ರ
ಮಿಕ್ಕದ್ದೆಲ್ಲ ಕುತಂತ್ರ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್
ಮರೆತಿರ ಪಾದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನಸ್ನಾನವ ?

ಪಂಡಿತ

ಅಯ್ಯೋ, ನಿನಗೇಕೇ ಅಜ್ಞಾನವೋ ಮಾನವ ?

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್
ಜಗತ್ತೆಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ?
ಅವರವರಜ್ಞಾನವ ಕಾಪಿಡುವುದೆ
ರಾಜಧರ್ಮ-ಇಂತಲ್ಲವೆ ಪಂಡಿತರೆ ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ನಮ್ಮದಾಯಿತು, ಇನ್ನಾರದೊ ಇಲ್ಲಿ !

ಪಂಡಿತ

ಇನ್ನಾರ ಮರುಳು ವಿಜೃಂಭಿಸುವುದೋ ?

(ವಿಕಟಕವಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಜವಾನನನ್ನು
ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ.)

ವಿಕಟಕವಿ

ಪಂಡಿತರೇ, ಈ ಮರುಳನ ಮರುಳು.

ನಮಸ್ತೇ, ನಮಸ್ತೇ, ನಮಸ್ತೇ, ನಮಸ್ತೇ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಸಾಹೇಬರೆ ನಿಮ್ಮ ನೋಡೆ, ನನಗೇತಕೆ ಚೀಟಿ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

(ನಗುತ್ತಾ)

ಸ್ವಾಗತವಯ್ಯಾ, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವೇ ಭೇಟಿ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಅರಸರಾಣತಿ-,

ಎನಿದು ಸಕಲ ಸದಸ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು!
ಇದು ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನ ಮೆಹನತ್ತು?
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಸ್ಲಿಂಲೀಗ್ ಮಹಾಸಭೆ
ಆಡುತಿದುದು ರಾಜತಂತ್ರದಾವ ಹಬೆ?

ರಾಜಾಖಾನ್

ನಿನಗೇಕೀ ಗೊಡವೆ, ಏಕಟಮಹಾಶಯ.

ಏಕಟಕವಿ

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಸ್ತಿಯನೊರೆವುದೆ ನನ್ನಾಶಯ.

ಪಂಡಿತ

ಕಟುಕನಿಗೂ ಕುರಿಗೂ ಸ್ವಸ್ತಿಯ ಬಗೆ ಒಂದೇ?

ಏಕಟಕವಿ

ಕಟುಕರು ಯಾರು? ಕುರಿ ಯಾರು? ಎಂದೆ!

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಇದುವರೆಗೂ ನಾವು, ಮುಂದಕೆ ನೀವು.

ಏಕಟಕವಿ

ಕಟುಕರೋ, ಕುರಿಗಳೋ?

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್.

ಕಟುಕುರಿಗಳು!

ಏಕಟಕವಿ

ಎಂದರೆ?

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟ್

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಸ್ತಿ.

ಧೈರ್ಯವೆ ನಾಸ್ತಿ.

ತಮ್ಮವರಿಗೆ ಶಾಸ್ತಿ
ಮಿಕ್ಕರಿಗಾಸ್ತಿ.

ರಾಜಾಖಾನ್

ಅಂತಲ್ಲಂತಲ್ಲ.
ತಮ್ಮವರಿಗೆ ಆಸ್ತಿ
ನಮಗೋ ನಾಸ್ತಿ.

ಪಂಡಿತ

ನಮಗೋ, ನಾಸ್ತಿ ಮತ್ತೂ ಶಾಸ್ತಿ !

ವಿಕಟಕವಿ

ನಿಮ್ಮ ಹದುಳವನು ನೀನೇ ಹೇಳಿ.

ರಾಜಾಖಾನ್

ಆವನ ಕೈಲಿ ?
ನೀನೇ ಪ್ರಧಾನಿ ವಿಕಟ ?

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ

ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಕಟ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಇವರಿಗೆ ಬೇಕೈ ಸತ್ಪ್ರಜೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಕರ್ಯ
ಇವರಿಗೆ ಬೇಕೈ ಹರಿಜನರನು ಮಡಿಮಾಡದ ಕಾರ್ಯ
ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದು ಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದು ನನಗೆ
ನಾವಂತೂ ಹೊರಟೆಹವಯ್ಯಾ ಮನೆಗೆ.

ವಿಕಟಕವಿ

ಎನಗಿದು ತಲೆಗೆಟುಕದ ತೊಡಕು !
ಇದನೊಡೆಯಲು ಬೇಕೈ ದೊರೆಗಳ ಚಮುಕು.
ಹೋ ಮರೆತೆ ಮರೆತೆ :
ಪ್ರಭು ಕಾದಿಹರಾ ಹೊಸಿಲೆಡೆ ಎನುತೆ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

(ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು)

ಸವಾರಿ ಚಿತ್ತೈಸಿಹುದೆ ?

ವಿಕಟಕವಿ

(ಹೌದೆಂದು ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡುವನು)

(ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಸಂಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು. ಮಿಕ್ಕವರು ಮಿಕಮಿಕನೆ ನಿಲ್ಲುವರು. ರೆಸಿಡೆಂಟನೊಡನೆ ಮಹಾರಾಜನೂ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಜಾನಾಯಕನೂ ಪ್ರಧಾನಿಯೂ ಕರ್ತೃಗಳೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಜವಾನರು ಸಂಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಪೀಠಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ವಿಕಟಕವಿ

(ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ತಲೆವಾಗಿ ವಂದಿಸುತ್ತಾ)

ಪರಾಕ್—ಸ್ವಾಮಿ ಪರಾಕ್—ಎಚ್ಚರಿಕೆ

ಸ್ವಾಮಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ !

(ಎಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸುವನು. ದೊರೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡುವನು.)

ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ ಬುದ್ಧಿ.

ಸಿಂಹದ ಗವಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿಹಿರಿದೆಚ್ಚರಿಕೆ !

(ರೆಸಿಡೆಂಟರನ್ನು ನೋಡಿ)

ಎಚ್ಚರಿಕೆಯೊ ಬೆಚ್ಚರಿಕೆಯೊ ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ನಮ್ಮಿಂದೆಚ್ಚರಿಕೆ—ಇವರಿಂ ಬೆಚ್ಚರಿಕೆ.

ದೊರೆ ಆ ಕಡೆ ನೋಡಲು ಪಂಡಿತರು ಸ್ಪಸ್ತಿ ಎನ್ನುವರು. ಮಿಕ್ಕವರು ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು.)

ದೊರೆ

(ರೆಸಿಡೆಂಟರಿಗೆ)

ಇಕೊ, ಈ ಹಿರಿಯರೆ ಜನನಾಯಕರು.

(ಅಮೇಲೆ ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ)

ಈಗಳಿವರು ನಮ್ಮಾಪ್ತ ಸಚಿವರು.

ಇವ ವಿಕಟಕವಿ,

ನಮ್ಮ ವೈತ್ತಿಯೇ ಈತನ ಪದವಿ.

(ಕೈಕುಲುಕುವರು.)

(ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿರುವ ಆ ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿ)

ಎನಿದು ಬಡತನದೊಳೆ ಇಹಿರಲ್ಲಾ !

ನಮಗಿದನೇತಕೆ ತಿಳುಹಿಸಲಿಲ್ಲ ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ತಮ್ಮ ಸಿರಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನಳೆವುದೆ ?

ಅರಮನೆ ವೈಭವವಿದಕೆ ಸಲುವುದೆ ?

ದೊರೆ

ಹಿರಿಯರ ಮಹಿಮೆ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಒಲುಮೆ

ದೇವರನುಗ್ರಹ, ತಮ್ಮ ದಯ—

ಇಂತಿರೆ ವೈಭವಕೇನು ಭಯ ?

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ನಮ್ಮ ದಯ ! ಈ ಮಾತೀ ಕಾಲಕೆ ಹೆಚ್ಚು !

ದೊರೆ

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಮ್ಮದೆ ನೆಚ್ಚು.

ಅಲ್ಲವೆ ಪಂಡಿತರೇ, ನಾಯಕರೇ ?

(ತಾಜಾಖಾನ್ ರಾಜಾಖಾನ್ ಪಂಡಿತ ಒಟ್ಟಿಗೆ)

ಅಂತಲ್ಲಂತಲ್ಲ ಮಹಾಪ್ರಭು !

ದೊರೆ

ಮಾತೆ ನಡೆಯದಿರೆ ಎಂಥ ಪ್ರಭು ?
 ಸಮ್ಮತಿಯೊಳು—ಶಾಸನದಿಂದಲ್ಲ
 ಇನ್ನಾಳಿಕೆ—ತಿಳಿಯಿರಿ ನೀನೆಲ್ಲ.
 ಸಮ್ಮತಿಗಾಗಲಿ ಶಾಸನ ಸಾಕ್ಷಿ.
 ಇಂತಾದೊಡೆ ನಮ್ಮಾತ್ಮದ ಪಕ್ಷಿ
 ಎಲ್ಲ ಮನದ ಬಾಂದಳದೊಳು ನಲಿವುದು
 ತನ್ನ ಗೂಡೊಳೂ ಹದುಳದೊಳಿರುವುದು.
 ತಾವಿದನೊಪ್ಪು ನಿರಾ ಪಂಡಿತರೇ ?
 ತಮ್ಮಭಿಮತವೇನಿದಕೆ ಹಿರಿಯರೇ ?
 ನಮ್ಮ ಪರವಾನೆ ನಿಮಗೆ ರುಚಿಸಿತೆ ?
 ನಿಮಗೆ ಹಿಡಿಸಿತೇ ಹರಿಜನಸಮತೆ ?

ರಾಜಾಖಾನ್

ಇಲ್ಲ ಪ್ರಭು—ಇಲ್ಲ ಪ್ರಭು
 ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನತೆಗೆ ಮಿತಹಿತ ಸಲ್ಲ.

ಪಂಡಿತ

ದ್ವಿಜಹರಿಜನ ಸಂಗತಿ ಲೇಸಲ್ಲ.

ದೊರೆ

ಪಂಡಿತರೇ,
 ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಗರ್ಭದ ಹೊರಬಂದು
 ನಾವೆಲ್ಲರು ದ್ವಿಜರಾದೆವು ಇಂದು.
 ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯದಂತ್ಯಜ ದ್ವಿಜಭೇದ ?
 ಇರಲಾದೊಡೆ ನಿಮಗೇಕೆ ವಿಷಾದ—
 ನಿಮ್ಮ ತನುಜರೀ ಕಜ್ಜಕೆ ನಿಲಿರಿ
 ನಿಮ್ಮ ಮಡಿಮೋಹ ನಿಮ್ಮೊಳೆ ಇರಲಿ.

(ರಸಿಡೆಂಟನ ಕಡೆ ನೋಡಿ, ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ)

ದಿಟ, ಈ ಮಂದಿಯ ಪಾಡೇ ಪಾಡು
 ನಮಗರಿಯದು ಇವರಾತ್ಮದ ಜಾಡು
 ಸ್ವಸ್ಥರಲ್ಲ ತಾಯ್ನಾ ಡಿನೊಳವರು
 ಗತಕಾಲದಿ ಬಾಳ್ವೆಯನೂರಿಹರು.
 ಮತಕಾಲವಲ್ಲ ಹೊಸಕಾಲವಿದು
 ಹಿತಕೆಲ್ಲವ ಬಳಸುವ ಕಾಲವಿದು.
 ವಿಜ್ಞಾನದಂತೆ ಮತವೂ ಕೂಡ
 ಎಲ್ಲರ ಹದುಳಕ್ಕೊದಗಲು ಬೇಡ ?
 ಹಗುರ ಕೆಟ್ಟಿಹಿರಿ ಮನದೊಳು ನೀವು
 ನಿಮ್ಮನು ಕಾಪಿಡುವೆವು ನಾವು.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಭಾವು ಭಾವು, ಬಹು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು.

ತಾಜಾಖಾನ್

ನಮಗೀ ಭರವಸೆ ಸಂತಸವಾಯ್ತು.
 ನಾಯಕರೊಳು ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ ಪೂರ
 ಅವರ ಭಾವನೆಯೆ ಬಹಳ ಉದಾರ.

ರಾಜಾಖಾನ್

ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಪ್ರಜೆಯೆಂದೊಪ್ಪಿಹೆವೀಗ !
 ಹಿತರಕ್ಷಣೆ ಶಾಸನವಾಗಲಿ ಬೇಗ.
 (ದೊರೆ ಅಭಿನಂದಿಸುವಂತೆ ಹಸನ್ಮುಖನಾಗುವನು.)

ವಿಕಟಕವಿ

(ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಷಿಯಲಿಸ್ಟನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ)
 ಅದೊಡೆ ಸವಿನುಡಿಗೀ ತರುಣ ಜನ
 ಸಗ್ಗುವಂತಿಲ್ಲ—ನೀವಿರಿ ಜತನ.
 ದೊರೆ ಎಂದರೆ ಗುರೈನ್ನು ವರಿವರು.

ದೊರೆ

ಈ ತರುಣರು ಗುರೈನದವರಾರು ?
ಆದೊಡೆ ನಾಯಕರೇ, ನೀವುಂಟು ಇವರುಂಟು.
ನಾವೂ ರಾಜ್ಯವ ಬಿಡುತಿಹೆವೀಗ.
(ಎಲ್ಲರೂ ವಿಸ್ಮಿತರಾಗುವರು.)

ವಿಕಟಕವಿ

(ನಗುತ್ತಾ)

ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೂ ಮಿಗಿಲೇ ತ್ಯಾಗ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಪ್ರಭು, ಏನಿದರ ರಹಸ್ಯ ?

ದೊರೆ

ಭಾರತ ಪ್ರಾಂತಪ್ರಮುಖನ ಪದವಿ
ಬಂದಿದೆ ಮಿತ್ರರೆ ನಮಗೊದವಿ.
ನನ್ನಾರಿಕೆ ಎಂತಾಯಿತೋ ಕಾಣೆ
ಆರು ಹಾಡಿದರೊ ಈ ಸೋಬಾನೆ.
ಇದರ ಗುಟ್ಟಿನೀ ವಿಕಟನು ಬಲ್ಲ
ಆದೊಡೀತ ಬಾಯನೆ ಬಿಡಲೊಲ್ಲ.
ಡಿಲ್ಲಿಗೆ ಜತೆಯೊಳು ಬಂದ
ನಮಗುಚ್ಚಾಟನೆ ತಂದ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಧನ್ಯವಾದವರ್ಪಿಸುವೆನು ದೊರೆಯೇ.

ದೊರೆ

ನೀವು ಮಿತ್ರರೆಂದೆಂದಿಗು ಮರೆಯೆ.

ನಿಮಗೀ ಸುದ್ದಿಯ ನಾವೇ ಹೇಳಿ
 ನಿಮ್ಮಭಿಮತವನು ಕೇಳಿ
 ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವ ಹವಣಿಸೆ ಬಂದೆವು.
 ಒಪ್ಪಲೊ ಬಿಡಲೋ ಹೇಳಿರಿ ತಾವು.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ಸಚಿವರಾಶಯ, ಪ್ರಭುಗಳ ಚಿತ್ತ.

ದೊರೆ

ಈ ಪದವಿಯೊಳೇನಿಹುದೋ ಕುತ್ತು ?

ವಿಕಟಕವಿ

ಕೆರೆ ಕಡಲಾಗುವ ಕುತ್ತು !

ದೊರೆ

ಸರಿಯಪ್ಪ, ವಿಕಟ, ಸರಿ !
 ನೀ ಬಿಡೆ ನಾನಿದನೊಪ್ಪುವವರೆಗೂ.
 ಅಸ್ತು, ಅಸ್ತು, ಸುದ್ದಿಯ ಸಾರಿ ನಾಯಕರೇ.
 ಮರೆಯದಿರಿ—ಅಲ್ಲಿದ್ದರು ನಾನಿಲ್ಲಿಯ ದೊರೆ!

ಜನನಾಯಕ

(ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ)

ತಾನೇತಕೆ ರಾಜ್ಯವ ಬಿಡಬೇಕು !

ದೊರೆ

ಇನ್ನೀ ಅರಮನೆ ಸೆರೆಮನೆ ಸಾಕು.
 ನಾವಿಲ್ಲಿರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಷ್ಟ;
 ನಮಗೂ ಕಷ್ಟ, ತಮಗೂ ಕಷ್ಟ.
 ಇದುವರೆಗಾಯಿತು ದೊರೆಯಧಿಕಾರ

ನಮ್ಮಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಈ ಸರ್ಕಾರ.
ಇನ್ನಿದ ಹೊಂದಿಸೆ ಪ್ರಜೆಯಾಣತಿಗೆ
ಸುಲಭವಹುದು ನಾವಿರದಿರೆ ತಮಗೆ.
ನಮಗೂ ಉಳಿವುದು ನಮ್ಮಭಿಮಾನ
ಪ್ರಜೆಗೂ ಹರಿವುದು ನಮ್ಮನುಮಾನ....

ಜನನಾಯಕ

ಅದೊಡೆ....

ದೊರೆ

(ಮಾತೆತ್ತಗೊಡದೆ)

ಕದಲಿಸೆವಯ್ಯಾ ಈ ನಿರ್ಧಾರವ
ಬೇರೆಯ ನಾಡೊಳು ನಮಗೀ ಗೌರವ
ಸಲ್ಲಲಿ—ಇದರಿಂ ತಮಗೂ ಮನ್ನಣೆ.
ಅಲ್ಲಿದ್ದರು ತಪ್ಪದು ನಮಗೀ ಹೊಣೆ !

(ರೆಸಿಡೆಂಟರನ್ನು ಕುರಿತು)

ದೊರೆಯನಿಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಿರಾ, ಕೆಳೆಯ ?

(ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಶ್ಚರ್ಯ.)

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ, ಕೃತಜ್ಞ ನಾನು.
ಪ್ರಭುಗಳಾಣತಿಯನೆಂದಿಗು ಮೀರೆನು.
ಅದೊಡೆ ಪಯಣಕೆ ಸಜ್ಜಾಗೆಹೆನು.
ನನ್ನ ಬೀಳ್ಕೊಡಿ ಎಂದೆರೆಯುವೆನು.

ದೊರೆ

ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತ—ನಮಗದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲ
ಆಪ್ತಸಚಿವರೇ—

ಅಪ್ಪಸಚಿವ

ನನಗೀ ಪದವಿಯೆ ? ಉಹು ಲೇಸಲ್ಲ
ಪ್ರಜೆ ಏನೆನುವರು ನಾನಂತಾಗೆ ?
ನಾನೂ ಬರುವೆನು ಪ್ರಭುಗಳೊಂದಿಗೆ
ನವಭಾರತನಗರಿಗೆ ನವದಿಲ್ಲಿಗೆ.

(ಹೀಗೆಯೇ ದೊರೆ ತಾಜಾಖಾನ್, ರಾಜಾಖಾನ್, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುವಂತೆ ನೋಡುವಾಗ ಅವರು—ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ ನಾವೆ ನಾವೆ—ಎಂದು ಹಿಂಜರಿದು ಬೇಡವೆನ್ನುವರು. ಜನ ನಾಯಕನನ್ನು ನೋಡಿ)

ಕೊನೆಗುಳಿದಿರಿ ನಾಯಕರೇ ನೀವು
ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿರಿ ಈ ತಾವು.
ಅಸ್ತು ಎನ್ನಿರಿ—ಅನ್ನದೆ ಹೋದರೆ
ಒಳ್ಳೆ ಎನುವೆವಾ ದಿಲ್ಲಿಯ ಕರಿಗೆ.
ಒಪ್ಪುವರವರೂ ತಮ್ಮಾರಿಕೆಗೆ.

(ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರಿಗೆ)

ಪ್ರಧಾನಿ ನೀವಾಗಿರಿ ಕೆಳೆಯರೆ

(ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಯಕರಿಗೆ)

ನೀವೂ ಬೆಂಬಲಕಿರಿ ನಾಯಕರೇ.
ಪಂಡಿತರೇ, ಕೊಳ್ಳಿರಿ ಈ ದಾನ,
ನಿಮಗಗ್ರಹಾರ ಸಂವತ್ಸರಾಶನ.
ಇಷ್ಟಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವೇದವ ಕಲಿಸಿ
ಜಾತಿ ಮತ ಭೇದ ಮೋಹವ ಬಿಡಿಸಿ.

ಪಂಡಿತ

ಮನ್ನಿಸಿರಯ್ಯಾ ನಮಗಿದು ಬೇಡ
ಬೆರೆಯಲರಿಯೆವಾವೆಲ್ಲರ ಕೂಡ.
ಈ ಜಗ ಬೇರೆ ನಾವೇ ಬೇರೆ.

ಬಯವೆವಯ್ಯ ಪಿತ್ಯಗಳ ಜತೆ ಸೇರೆ.
ಕಾಶಿಗೊ ಕೇದಾರಕೊ ಹೋಗಿ
ಇರುವಷ್ಟು ದಿವಸ ಕರ್ಮವ ನೀಗಿ
ಮುಕ್ತಿಯ ಹಾರೈಸುವೆವೈ ಅಲ್ಲಿ.
ಹೋಹ ಮುನ್ನ ಶಿಷ್ಯಂದಿರಿಗಿಲ್ಲಿ
ನೇಮಿಸಿ ಹೋಹೆವು, ಜಾತಿಯೆಣಿಸದೆ
ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳರಿಗೆ ಪ್ರವಚಿಸಿ ಎಂದೆ.
ಸ್ವಸ್ತಿ, ಸ್ವಸ್ತಿ, ಸ್ವಸ್ತಿ.

(ಹೋಗುವನು.)

ದೊರೆ

ವೃದ್ಧರ ಬಗೆ ಬಲು ಮೊರಟು
ವಿಕಟ, ನೀ ಹಿಂದೆಯೆ ಹೊರಟು
ಅವರನು ಸಂತೈಸು.

(ವಿಕಟ ಹೋಗುವನು.)

ಪಾಪ, ಪಾಪ. ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನೊಂದನೊ ಏನೊ ?

(ರೆಸಿಡೆಂಟರ ಕಡೆ ನೋಡಿ)

ರಾಜಕೀಯದೊಳು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವನೆ
ಮರೆತೆವಯ್ಯ-ಇಕೊ ಆಮಂತ್ರಣೆ
ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಿಜವಾಡಿಸಿರೆಂದು
ಸುಖಸಂಕಥೆಯೊಳಗಿರೋಣವೆಂದು.

ರೆಸಿಡೆಂಟರ್

ಬಹುಮಾನಿತನಾದೆ ಪ್ರಭು.
ತವಿಮ್ಮ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವೆ ಆನಂದ.
ತಾವೀ ರಾಜ್ಯಕೆ ಮರಳುವಿರೆಂದು ?

ದೊರೆ

ಮಿತ್ರರೆ, ಈಗ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಾನು

ನನಗಿದು ಗೂಡು ಅದುವೇ ಬಾನು.
 ರಾಷ್ಟ್ರಕೆ ಬೇಕೆಲ್ಲರ ಸಹಕಾರ
 ಆರಿಗು ಸಲ್ಲದೀಗ ಮಮಕಾರ.
 ಹೊಸಕಾಲಕೆ ತಕ್ಕುದು ಹೊಸದೃಷ್ಟಿ
 ಅದರಿಂದಲೆ ನವಭಾರತ ಸೃಷ್ಟಿ.
 ಆರಿಗು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಲೇಸಾಗದು
 ಈಗೀ ಭಾರತವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮದು.
 ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟವಿಂದೆನ್ನಯ ಧೈಯ
 ಇದಕೆ ಬೇಡುವೆನು ದೈವ ಸಹಾಯ.

ರೆಸಿಡೆಂಟ್

ನಲ್ ಗುರಿ ನಲ್ ಕಣಸು ನಲ್ ಮನಸು !
 ಈ ಕನಸಾಗಲಿ ಬೇಗನೆ ನನಸು.

ಜನನಾಯಕ

ರಾಜ್ಯತಂತ್ರದೊಳು ತಾವು ನಿವುಣರು.
 ಸಮಷ್ಟಿದರ್ಶನ ರಹಿತರೆ ಕೃಪಣರು.
 ಅರಸರೊಳಗೆ ತಮ್ಮಂಥರು ಸಿಕ್ಕರು
 ಭಾರತದಧ್ಯಕ್ಷತೆಗೇ ತಕ್ಕರು.

ದೊರೆ

ಈ ಅಭಿಮಾನಕೆ ನಾವು ಬಾಧ್ಯರು.

(ರೆಸಿಡೆಂಟನ್ನು ಕುರಿತು)

ನಮ್ಮಾಲೇಸಿಗೆ ತಾವೇ ಆದ್ಯರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕೀತೆ!

ಶುಭ ಶಕುನದ ತೆರ ಇಗೊ ಇಗೊ ಧ್ವಜಗೀತೆ.

(ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದಳಪತಿ, ಐ.ಜಿ.ಪಿ., ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಕವಿ,
 ಗಮಕಿ, ವಾದಿ, ವಾಗ್ವಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾಜಿಕರೊಡನೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್
 ಯುವಕರು ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜವನ್ನು ಮೆರೆಸುತ್ತಿರಲು ವಿಕಟಕವಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು
 ವನು. ಗಮಕಿ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ; ಮಿಕ್ಕವರು ಅದನ್ನು ಮರಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
 ಧ್ವಜ ಬರುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತವರೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.)

ಹಸುರು ಬಿಳುಪು ಕೇಸರೀ
ನಡುವೆ ಧರ್ಮಚಕ್ರ.
ಧ್ವಜವ ನಮಿಸುವೆಮ್ಮ ಧೈಯ
ಆಗದಿರಲಿ ವಕ್ರ.

ಎತ್ತಿರಯ್ಯ ಈ ಧ್ವಜವ
ಆತ್ಮ ವಿಜಯ ಮೆರೆದಿರುವ
ಹಿಡಿದವರಂಜದೆ ನಿಲುವ
ಕಂಡವರೆದೆಗೆಡದಿರುವ
ಒಲಿದರು ಮಣೆವ
ದೀನರು ನಲಿವ
ಹಸುರು ಬಿಳುಪು ಕೇಸರೀ....

ಸಿರಿ ಸಮೃದ್ಧಿ ಹಸುರುಸಿರಿ
ಸಮರಸತೆಯ ಬಿಳುಪುಸಿರಿ
ನಿಸ್ವಾರ್ಥವ ಕೇಸರೀ
ಧರ್ಮಚಕ್ರ “ ಜಾಗ್ರತ” ಎನೆ
ಇದು ಹಾರುವ ಲಹರೀ—
ಹಸುರು, ಬಿಳುಪು ಕೇಸರೀ...

ಧೀರಾತ್ಮರ ಕಣಸಿದುವು
ಮಹಾತ್ಯಾಗ ಫಲವಿದುವು
ಈ ವಸ್ತ್ರವಲ್ಲರೀ.....
ಹಸುರು, ಬಿಳುಪು ಕೇಸರೀ . . .

ಕಣ್ಣೆ ಬಣ್ಣ ಎದೆಗೆ ಸಿರಿ
ಹಸುರು ಬಿಳುಪು ಕೇಸರೀ
ಇದಕೆ ತನುವ ತೆತ್ತರಾತ್ಮ
ತೇಜದಿಂದ ಭಾಸುರೀ.
ಆ ಅಮರರಿಗಿದೆ ಬಾಸು
ತವಸಿ ಪಡೆದ ಸುರಧೇನು

ಎಂತಿದ ಬಣ್ಣಿಸಲೇನು
 ಇದಕೆಮ್ಮಯ ತನುಮನ
 ಇದಕೆಮ್ಮಯ ನಮನ—
 ಹಸುರು ಬಿಳುವು ಕೇಸರೀ
 ನಡುವೆ ಧರ್ಮಚಕ್ರ
 ಧವಳ ಪಥದೊಳುರುಳುತಿರಲು
 ಬಾಳಪ್ಪುದೆ ವಕ್ರ ?
 ಹಸುರು ಬಿಳುವು ಕೇಸರೀ....

(ಹೀಗೆ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ವಿಕಟಕವಿ ಆ ಬಾವುಟವನ್ನು ದೊರೆಯ
 ಕೈಗೆ ಕೊಡುವನು. ಆತ ಅದನ್ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮಣ
 ಯುವರು. ಇದಾದಮೇಲೆ ದೊರೆ ಅದನ್ನು ವಿಕಟಕವಿಯ
 ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಅದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾಗ ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು.
 ತೆರೆ ಬಿದ್ದಮೇಲೂ ಹಾಡು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು—ಹಸುರು ಬಿಳುವು
 ಕೇಸರೀ ಎಂದು)

(ಅಂಕದ ತೆರೆ ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ವಿಕಟಕವಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ವಿಕಟಕವಿ

ವಂದನೆ ಅರ್ಪಿಸೆ ನಾನೇ ಬಂದೆ
 ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲೇಸಾಗಲಿ ಎಂದೆ
 ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಬೆಳೆಯಾಗೆ
 ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದರು ಭೇದವ ನೀಗೆ
 ಸಿರಿಸರಸತಿಯರು ಜನದೊಳು ನೆಲಸೆ
 ಸಿರಿಯಿಂದರಿವಿಂದೆಲ್ಲರ ತಣಿಸೆ.
 ಸಂಪತ್ತಿಯೊಳೂ ಹರಿ ಮನಕೆ ಬರೆ
 ಆಪತ್ತೊಳು ಪರಶಿವನಾಗೆ ಮರೆ
 ಆಗಲಿ ಕರ್ಮರತಿ ಫಲವಿರತಿ
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವುಳಿಯೆ ತಕ್ಕ ಜಾಗೃತಿ

ಭಯವುಳಿದಾಗಲಿ ಮನ ಸ್ವಚ್ಛಂದ
 ವಿಜ್ಞಾನಕು ಹೃದಯದ ನಿರ್ಬಂಧ
 ಪರಿಭವವಿಲ್ಲದೆ ನಾಡಿದು ಬೆಳಗೆ
 ಇದರಾತ್ಮ ತೇಜವೆಲ್ಲೆಡೆ ತೊಳಗೆ
 ಕನಸಿಗೆ ಕೂಡಲಿ ನನಸಿನ ಪೆಂಪು
 ನನಸಿಗಾಗೆ ನಲ್ ಕನಸಿನ ಕಂಪು
 ಎಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿ ನರನಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ
 ತಿರೆಯಂ ನಡೆಸಲಿ ಶಿವಮುಖವಾಗಿ.
 ಹರಕೆಯಿಡಿರಿನ್ನು ನಾ ಸಂನ್ಯಾಸಿ
 ಯದುಗಿರೀಶನೆನ್ನೆದೆಯ ನಿವಾಸಿ.

ತೆರೆ.

ಸ್ವಸ್ತೃಸ್ತು

ಈ ಲೇಖಕರ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು

	ಸಾಧಾಪ್ರತಿ	ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ
ರಾಮಾಚಾರಿಯ ನೆನಪು (ಗಡ್ಡ ಚಿತ್ರಗಳು)	೧ ೪	
ರಥಸಪ್ತಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಚಿತ್ರಗಳು	೧ ೦	೨ ೦
ಧ್ವಜರಕ್ಷಣೆ (ಕಥೆಗಳು)	೧ ೪	೨ ೪
ಹಣತೆ (ಕವನಗಳು)	೧ ೪	
ಮಾಂದಳಿರು (ಕವನಗಳು)	೧ ೦	
ಶಾರದಯಾಮಿನಿ (ಕವನಗಳು)	೧ ೦	೧ ೧೨
ಗಣೇಶದರ್ಶನ (ಕವನಗಳು)	೧ ೮	೨ ೮
ಅಹಲ್ಯೆ (ಗೀತರೂಪಕ)	೨ ೪	೩ ೮
ದೋಣಿಯ ಬಿನದ ಮತ್ತು ಕವಿ (ಗೀತರೂಪಕಗಳು)	೧ ೦	
ಗೋಕುಲನಿರ್ಗಮನ (ಗೀತರೂಪಕ)	೧ ೦	
ಶಬರಿ (ಗೀತರೂಪಕ)	೦ ೮	
ಈಚಲಮರದ ಕೆಳಗೆ (ಪ್ರಬಂಧಗಳು)	ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ	

ನಾಟಕಗಳು

ಕುವೆಂಪು—

ನನ್ನ ಗೋಪಾಲ	೦	೨	೦
ಬಿರುಗಾಳಿ	೧	೪	೦
ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ	ಪ್ರತಿಗಳು ಮುಗಿದಿವೆ		
ಮೂರು ನಾಟಕಗಳು	೧	೧೨	೦
ಶೂದ್ರತಪಸ್ವಿ	೧	೨	೦
ಬೆರಳ್ ಗೆ ಕೊರಳ್	೧	೨	೦

ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್—

ಅಹಲ್ಯೆ	೨	೪	೦
ದೋಣಿಯ ಬಿನದ ಮತ್ತು ಕವಿ	೧	೦	೦
ಶಬರಿ	೦	೮	೦
ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ	೧	೦	೦
ವಿಕಟಕವಿ ವಿಜಯ	೨	೪	೦

ಅನಂದ—

ದಹನ ಚಿತ್ರ	೦	೮	೦
-----------	---	---	---

ತಿ. ನಂ. ಶ್ರೀಕೆಂಠಯ್ಯ—

ರಾಕ್ಷಸನ ಮುದ್ರಿಕೆ	ಪ್ರತಿಗಳು ಮುಗಿದಿವೆ		
------------------	-------------------	--	--

ಎ ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್—

ಅಷಾಢಭೂತಿ

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ : ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಮೈಸೂರು

